

ДЕ ГРОШІ НА ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ?

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ФУНДАЦІЇ KVINNA TILL KVINNA
ТА УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ФОНДУ

Юлія Ромашко та Ольга Фіртич, благодійний фонд «Слов'янське серце»

Фото: Кристина Пашкіна

Дослідники та автори: Михайло Корюкалов і
Наталія Черношенцева
Рецензентки: Клара Бакман, Олеся Бондар,
Наталія Карбовська, Катаріна Стенквіст
Верстка: Лінда Фредрікссон

Дата публікації: лютий 2025 року

Цей документ було підготовлено за фінансової підтримки Шведського агентства з міжнародного розвитку (Sida). Зміст матеріалу є виключною відповідальністю авторів і не обов'язково відображає позицію Sida.

Фото на обкладинці: Анна Шаригіна, Софія Єніна та
Станіслава Петлиця, громадська організація «Сфера»
Фотографія: Кристина Пашкіна

KVINNA TILL KVINNA

Фундація Kvinna till Kvinna відстоює права жінок із 1993 року.
За право кожної жінки бути у безпеці та бути почутою.

Сьогодні ми є однією з провідних організацій у світі, що захищають права жінок. Ми працюємо безпосередньо в регіонах, постраждалих від воєн і конфліктів, посилюючи вплив і лідерство жінок. Разом із понад 100 місцевими партнерськими організаціями у 20 країнах ми прагнемо покласти край насильству проти жінок, досягти сталого миру та остаточно подолати гендерну нерівність.

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	6
ВСТУП	12
МЕТОДОЛОГІЯ	22
ЗНАХІДКИ ТА АНАЛІЗ	26
1. ЯК ВІЙНА ВПЛИНУЛА НА ФІНАНСУВАННЯ	27
2. ПРІОРИТЕТИ ДОНОРІВ ЧИ ЖІНОЧИХ ГО: ЧИ Є ПРОСТІР ДЛЯ ГНУЧКОСТІ	36
3. ОСНОВНЕ ЧИ ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ЩО ДОСТУПНІШЕ	40
4. АДМІНІСТРАТИВНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ	44
5. ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ ГРУП	47
6. ПОТРЕБА В РОЗБУДОВІ СПРОМОЖНОСТІ ТА ПІДТРИМЦІ	49
7. ВПЛИВ ІНОЗЕМНОЇ ДОПОМОГИ НА МІСЦЕВУ АДВОКАЦІЮ	54
ВИСНОВКИ	58
РЕКОМЕНДАЦІЇ	62
1. ДЛЯ ДОНОРІВ І ПАРТНЕРІВ ІЗ РОЗВИТКУ	64
2. ДЛЯ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	67
3. ДЛЯ ШИРШОЇ ЕКОСИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ	71
ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА	74
ДОДАТКИ	76

Більше ніж виживання: фінансування прав жінок в Україні

Стійкість і рішучість українських жінок у часи війни та кризи вражають. Жіночі громадські організації відіграють ключову роль у подоланні масштабних гуманітарних і соціальних викликів, спричинених повномасштабним вторгненням Росії у 2022 році. Вони надають життєво важливі послуги, захищають права жінок і маргіналізованих груп та послідовно відстоюють гендерну рівність. Водночас залишається важливе питання: де гроші на права жінок в Україні?

Український Жіночий Фонд та фундація Kvinna till Kvinna спільно підготували цей аналітичний звіт, що містить унікальні дані та аналіз фінансової ситуації жіночих ГО в Україні. Зважаючи на значні обсяги офіційної допомоги на розвиток, що надходить в Україну для реагування на наслідки війни, ми дослідили, чи отримують ці кошти жіночі організації та чи забезпечують ці кошти довгострокову підтримку для них.

Результати свідчать про тривожну тенденцію: фінансування жіночих ГО в умовах війни здебільшого залишається короткостроковим і орієнтованим на донорські пріоритети. Це змушує організації зосереджуватися на наданні послуг, а не на розвитку власної спроможності та досягненні системних змін. Така динаміка шкодить незалежності жіночих ГО і обмежує їхню роль у гендерно чутливому та інклюзивному відновленні України – процесі, що має виняткове значення для майбутнього країни та її європейської інтеграції.

Цей звіт – заклик до спільних дій. Ми звертаємося до донорів, міжнародних організацій та політиків із запрошенням до змістовного діалогу і співпраці, щоб забезпечити стабільну підтримку жіночих ГО. Підтримка цих організацій – це не лише прояв солідарності, а й стратегічна інвестиція в демократичне, інклюзивне та рівноправне майбутнє України.

Ми запрошуємо всі зацікавлені сторони об'єднати зусилля, щоб посилити голос українок і гарантувати, що діяльність жіночих організацій стане невід'ємною частиною процесів відновлення. Їхня робота є основою стійкості, демократії та розбудови нової України. Разом ми можемо наблизити час, коли гендерна рівність стане не лише задекларованою метою, а й реальністю.

Олеся Бондар
директорка
Українського Жіночого Фонду

Петра Теттерман Андорф
генеральна секретарка
фундації Kvinna till Kvinna

Резюме

За останні роки ситуація з фінансуванням жіночих громадських організацій в Україні суттєво змінилася. Повномасштабне вторгнення у 2022 році загостило наявні проблеми з фінансуванням і додало нових викликів. Пріоритети донорів змістилися в бік гуманітарного реагування — часто за рахунок підтримки ініціатив у сфері гендерної рівності, довгострокової адвокації та інституційного розвитку жіночих ГО. Хоча загальний обсяг донорських коштів зріс, критично мала частка фінансування надійшла безпосередньо місцевим організаціям, а більша частина фінансової підтримки, як і раніше, спрямовувалася через міжнародних посередників.

Це дослідження вивчає наявність, доступність та умови фінансування для жіночих громадських організацій, а також системні бар'єри, пов'язані з умовами фінансування, що визначаються донорами. Його мета — надати детальний аналіз фінансових потоків, механізмів фінансування та практик донорів, підкреслюючи їхній вплив

на стійкість, автономію та ефективність жіночих ГО. У межах цього дослідження під «жіночими ГО» йдеться про громадські організації, які очолюють жінки та які надають послуги переважно жінкам і дівчатам, зосереджуючись на питаннях гендерної рівності, адвокації та безпосередній підтримці цільових груп. Термін «донори» стосується інституційних донорів, міжнародних неурядових організацій, благодійних фондів, агенцій ООН та партнерів із розвитку, які надають фінансову підтримку жіночим ГО безпосередньо або через посередників.

На основі аналізу поточної ситуації з фінансуванням, політики донорів та досвіду жіночих ГО цей звіт має на меті надати рекомендації та практичні рішення для забезпечення ефективної підтримки фінансовими ресурсами прав жінок, гендерної рівності та довгострокових системних змін в Україні.

Ключові висновки дослідження:

1 **Фінансування жіночих ГО зросло, але залишається нестійким і не повністю відповідає потребам громадських організацій та їхніх цільових груп.** Починаючи з 2022 року 68,9% жіночих ГО повідомили про збільшення фінансування. Однак ця підтримка здебільшого є короткостроковою, проєктною та зосередженою на гуманітарному реагуванні. Лише 16,7% організацій отримують фінансування на основну діяльність¹. Водночас лише 1% свого фінансування жіночі ГО отримують від органів влади. Крім того, донори віддають перевагу великим міжнародним посередникам замість прямої підтримки українських ГО.

2 **Донорські вимоги часто змушують жіночі ГО зосереджуватися на нагальних гуманітарних потребах, відходячи від своїх основних завдань — адвокації та системних реформ.** Станом на кінець 2024 року донори й далі надають пріоритет гуманітарному (надзвичайному) фінансуванню, а не підтримці системних змін. 31,8% організацій повідомили, що фінансування спрямовується на задоволення надзвичайних потреб. Лише 6,7% жіночих ГО отримують підтримку для довгострокових зусиль, таких як адвокація та інституційний розвиток.

3 **Значна нерівність у доступі до фінансування ставить у невідгідне становище локальні організації та ті, що працюють у сільській місцевості.** Більші ГО частіше отримують багаторічне та основне фінансування, тоді як менші організації змушені боротися навіть за короткострокові гранти. Географічний чинник також поглиблює ці розриви: прифронтові території привертають більшу увагу донорів, а ГО в сільській місцевості та у віддалених від фронту громадах стикаються зі значними перешкодами — від низької залученості донорів до адміністративних перешкод.

4 **Умови донорів обмежують самостійність жіночих ГО.** Лише 9,6% опитаних організацій мають повний контроль над тим, як розподіляють донорське фінансування, тоді як 41,4% повідомляють про значні обмеження. Багато ГО змушені погоджуватися на запропоновані донорами завдання та показники замість того, щоб формулювати їх у партнерстві та організовувати діяльність відповідно до реальних потреб громад і цільових груп.

5 **Адміністративне навантаження є надмірним і нераціональним.** Приблизно 35% опитаних жіночих ГО витрачають понад 30% робочого часу на адміністративні завдання, пов'язані з виконанням вимог донорів. Складні процедури подання заявок, жорсткі правила закупівель та обтяжливі вимоги до звітності знижують ефективність роботи організацій. Це особливо непропорційно впливає на менші ГО.

6 **Фінансування діяльності для вразливих груп є вкрай обмеженим.** Хоча 52,9% ГО працюють із вразливими групами (ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю, представниці етнічних меншин, ветеранки), лише 12,7% отримують відповідне цільове фінансування. Неадаптованість донорських механізмів до інтерсекційних питань не дає змоги комплексно розв'язувати проблеми множинної дискримінації.

7 **Короткострокові моделі фінансування змушують ГО працювати в режимі виживання.** 76% організацій повідомили про фінансову невизначеність після 2024 року², оскільки проєктне фінансування призводить до нестабільності. Без багаторічних програм та основного фінансування організації залишаються в замкненому колі постійного пошуку нових грантів для підтримки своєї діяльності.

8 **Іноземна допомога як розширює можливості жіночих організацій, так і обмежує їхню діяльність.** Хоча міжнародна підтримка розширила сферу діяльності ГО, її зосередженість на заздалегідь визначених короткострокових результатах підриває довгострокову адвокацію гендерної рівності. Брак прямого фінансування, негнучкі умови надання грантів та залежність від великих міжнародних неурядових організацій обмежують ефективність такої допомоги в розбудові стійких місцевих рухів і досягненні системних змін.

9 **Жіночі ГО потребують більше, ніж фінансування, а саме системних змін у практиках донорів.** Розбудова спроможності, операційна підтримка та розвиток лідерства залишаються вкрай недофінансованими, що обмежує можливості організацій утримувати персонал, брати участь в адвокаційних зусиллях і просувати довгострокові системні зміни.

Ключові рекомендації, розроблені в межах дослідження, окреслюють пропоновані дії для донорів, жіночих організацій та ширшої екосистеми фінансування жіночих ГО. Вони спрямовані на вдосконалення моделей підтримки, зменшення адміністративного навантаження та розвиток партнерства. Реалізація цих рекомендацій дасть змогу забезпечити гнучку, орієнтовану на місцеві потреби підтримку, що дозволить ГО продовжувати свою діяльність, адвокатувати гендерну рівність і сприяти відновленню та європейській інтеграції України.

Олена Максимова, Наталія Лешукова, Мілена Маслянюк, Катерина Кравець, Анна Сидорак, МБФ «Українська фундація громадського здоров'я»

Фото: Оксана Пиріфенюк

² Опитування проводилося на початку грудня 2024 року.

¹ Основне фінансування (або core funding).

Рекомендації для донорів і партнерів із розвитку:³

1. Збільшити основне, багаторічне та гнучке фінансування.

- Взяти зобов'язання спрямовувати щонайменше 15% від загального фінансування програм гендерної рівності на основне, гнучке, багаторічне фінансування жіночих ГО.
- Забезпечити рівний доступ до фінансування, надаючи пріоритет локальним ГО, зокрема тим, що працюють у сільській місцевості.

2. Забезпечити пряме та справедливе фінансування жіночих ГО.

- Взяти зобов'язання безпосередньо фінансувати локальні (низові) жіночі організації на рівні щонайменше 20% від загального фінансування для всіх жіночих ГО.
- Зменшити залежність від посередників і посилити місцеві механізми регрантингу.
- Запровадити цільові механізми фінансування програм для вразливих груп. Виділяти щонайменше 5–10% бюджетів донорів на роботу жіночих ГО із цими групами.
- Спростити форми грантових заявок і звітів для невеликих та малодосвідчених організацій, а також надавати підтримку під час їх заповнення.

3. Знайти баланс між пріоритетами фінансування як для гуманітарної допомоги, так і для програм довгострокового впливу.

- Забезпечити, щоб фінансування довгострокових пріоритетів гендерної рівності, зокрема адвокації та розвитку жіночого руху, не витіснялося короткостроковими гуманітарними цілями. Для цього рекомендується виділяти на такі напрями щонайменше 10% від гуманітарного фінансування.

- Переконатися, що гендерне інтегрування в інші (не «гендерні») проекти підкріплене цільовим фінансуванням, а не обмежується символічними зобов'язаннями або поверховими діями без фінансової підтримки.

4. Зменшити адміністративне навантаження.

- Спростити звітність для малих грантів та впровадити платформи для спільного звітування.
- Стандартизувати правила закупівель та інші адміністративні вимоги, щоб полегшити фінансове навантаження на жіночі ГО.
- Відстежувати й публічно звітувати, скільки донорських коштів надходить до місцевих, зокрема жіночих, організацій.

5. Забезпечити участь жіночих ГО в ухваленні рішень щодо фінансування та локалізації.

- Проводити консультації з жіночими ГО, зокрема локальними організаціями, до оголошення грантових конкурсів та інших програм виділення коштів.
- Забезпечувати повноцінну участь жіночих ГО в координаційних органах донорів.
- Фінансувати жіночі ГО як аналітичні та експертні осередки з гендерних питань у сфері відновлення, економічного розвитку та врядування.
- Створити дієві механізми зворотного зв'язку.

6. Посилити розбудову потенціалу жіночих ГО.

- Підтримувати ініціативи з добробуту команд.
- Посилити роботу з аналізу даних та обміну знаннями.
- Інвестувати в розвиток лідерства.

Стратегії, які можуть бути корисними для жіночих ГО:

Автори визнають, що багато жіночих ГО працюють на межі своїх можливостей та в умовах значних фінансових обмежень. Ці стратегії пропонують дорожню карту для посилення організаційної стійкості та впливу, а також можуть слугувати інструментами й аргументами адвокації для жіночих ГО, щоб домогтися змін у політиці та кращих практик фінансування з боку донорів.

1. Посилювати фінансову стійкість та інституційну спроможність

- Диверсифікувати фінансові надходження, виходячи за межі грантів (залучення корпоративних партнерів, створення фондів, розвиток соціальних підприємств).
- Інвестувати в довгострокову сталість, цифрові інструменти та ефективне фінансове управління.
- Утримувати та підтримувати команду через розвиток лідерства й кар'єрне зростання.

2. Посилювати адвокацію та впливати на донорські практики.

- Заохочувати донорів до прямого фінансування та підзвітності щодо їхніх зобов'язань перед жіночими ГО.
- Брати участь у процесах планування програм і їх фінансування, щоб забезпечити відповідність пріоритетам жіночих ГО.
- Створювати адвокаційні кампанії, засновані на фактах. Працювати в коаліціях для адвокації за збільшення фінансування гендерної рівності.

3. Розширювати партнерства та міжсекторальну взаємодію.

- Створювати консорціуми жіночих ГО, щоб отримати доступ до більших грантів і зменшити конкуренцію за гроші.
- Залучати фінансування для експертизи з гендерних питань у сфері економічного відновлення, енергетики, безпеки та інших реформ.
- Посилювати співпрацю з міжнародними партнерами, державними органами та бізнесом.

4. Надавати пріоритет добробуту персоналу та стійкості організації.

- Адвокатувати та шукати фінансування на підтримку ментального здоров'я, запобігання вигоранню та навчання лідерок.
- Інтегрувати принципи піклування про себе (self-care), безпеки та гнучких умов роботи у внутрішні політики організації.
- Впроваджувати політики, що сприяють довготривалій стабільності команди.

Рекомендації для ширшої фінансової екосистеми

(агентства ООН, координаційні платформи донорів):

1. Просувати гендерно-трансформаційний підхід.

- Підвищувати прозорість і підзвітність гендерно чутливого фінансування.
- Відстежувати та публічно звітувати, яка частка донорських коштів спрямовується на жіночі ГО, з розподілом за типом організації, регіоном і напрямками діяльності.
- Гарантувати, що гендерне інтегрування в інші (не «гендерні») проекти передбачає цільове фінансування.
- Запровадити механізми зворотного зв'язку, щоб жіночі ГО могли оцінювати ефективність програм, що фінансуються донорами.

2. Покращити координацію донорів і справедливий розподіл фінансування.

- Забезпечити справедливий географічний розподіл коштів, особливо в сільській місцевості та недофінансованих регіонах.
- Посилити співпрацю між донорами, щоб уникнути дублювання та забезпечити комплексну підтримку.
- Узгоджувати між донорами цикли фінансування, вимоги до звітності та критерії оцінювання для зменшення навантаження на жіночі ГО.

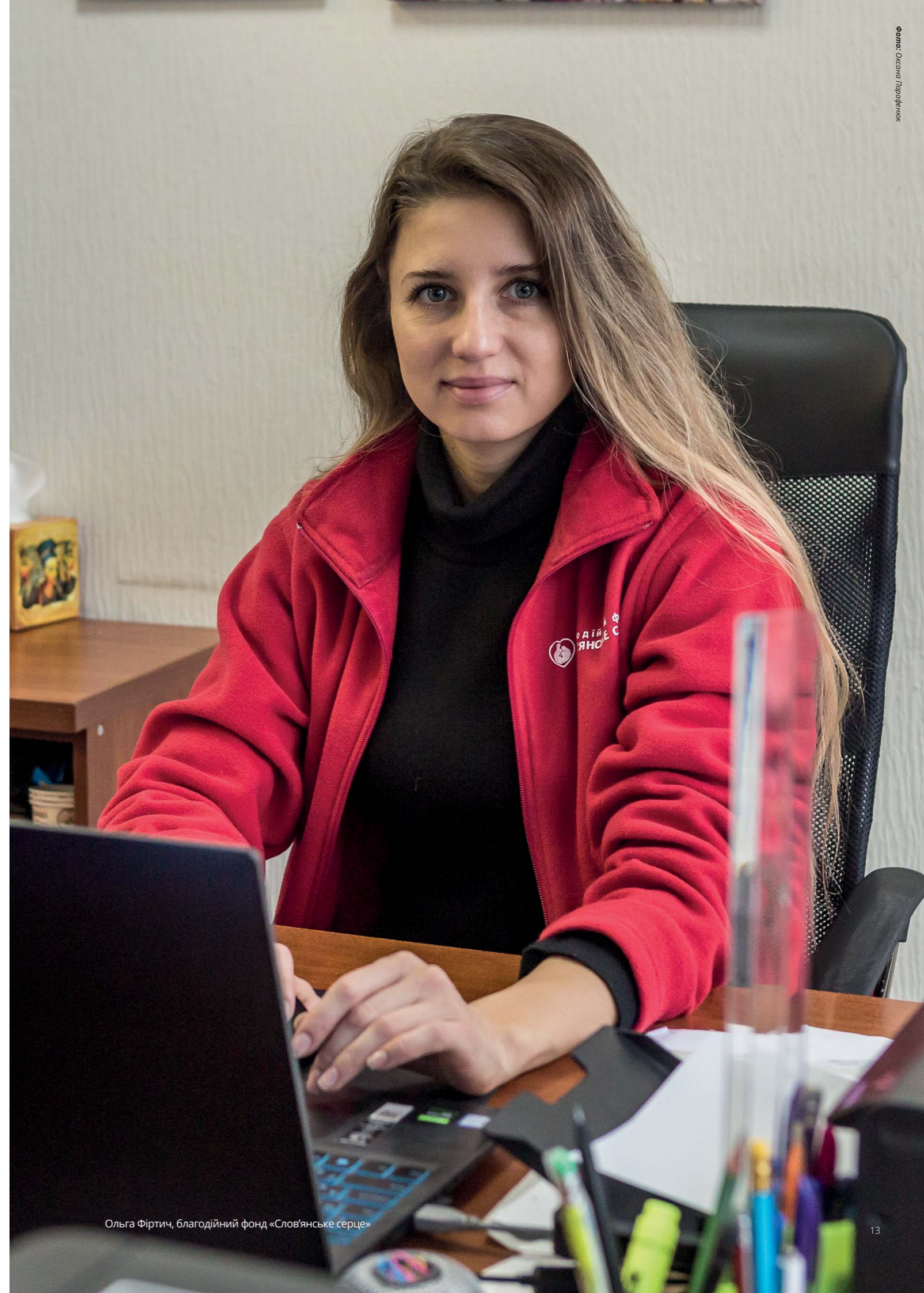
3. Підтримувати інноваційні та сталі моделі фінансування.

- Підтримувати ендаумент-фонди та спільні фінансові механізми, щоб гарантувати довгострокову фінансову стабільність жіночих ГО.
- Запускати пілотні моделі фінансування, керовані громадами, що дадуть змогу місцевим ГО впливати на розподіл коштів.

- Підтримувати жіночі ГО у створенні альтернативних джерел доходу, окрім традиційних грантів.

4. Посилювати лідерство жіночих ГО в процесах ухвалення рішень.

- Залучати жіночі ГО до координаційних платформ донорів, щоб вони могли впливати на дизайн програм і пріоритети фінансування.
- Консультуватися з жіночими ГО до ухвалення рішень про фінансування, а не лише після розробки програм.

Ольга Фіртич, благодійний фонд «Слов'янське серце»

Вступ

Передумови: історія стійкості, залежності та можливостей жіночих громадських організацій

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року стало визначальним моментом у сучасній історії країни, змінивши кожен аспект її геополітичного та гуманітарного ландшафту. Ця війна не лише спричинила масштабні руйнування та змусила мільйони людей залишити свої домівки, а й виявила критичні вразливості в системах, покликаних підтримувати відновлення України. Серед тих, хто постраждав найбільше, — жіночі громадські організації, які протягом тривалого часу були ключовою рушійною силою роботи із забезпечення гендерної рівності та соціальної справедливості в Україні.

Одним із найнагальніших і найглибших наслідків війни стало перенесення фінансових пріоритетів донорів. Основна увага міжнародного фінансування зосередилася на надзвичайній гуманітарній допомозі — реагуванні на нагальні потреби в продовольстві, житлі та медичному забезпеченні мільйонів переміщених і постраждалих від війни людей. Хоча ця допомога є незамінною, така зміна фокуса мала свою

ціну. Довгострокові інвестиції в адвокацію, системні реформи та розбудову спроможності ГО, зокрема жіночих, втратили пріоритетність, що створило критичні прогалини в системі фінансування та поставило під загрозу сталість організацій.

Цифри вражають. За даними опитування з локалізації в Україні 2024 року, проведеного East SOS та Refugees International, менш ніж 1% із майже 10 млрд дол. США гуманітарного фінансування, що відстежується ООН, було спрямовано безпосередньо місцевим і національним громадським організаціям⁴, зокрема жіночим ГО. Ще більш тривожним є те, що лише 0,07% фінансування в перші два роки вторгнення безпосередньо надійшло до місцевих організацій. Це недофінансування зберігається, незважаючи на докази того, що місцеві суб'єкти працюють значно ефективніше, досягаючи на 15,5% більшої ефективності порівняно з міжнародними організаціями. Переспрямування навіть невеликої частки цих коштів місцевим суб'єктам могло б забезпечити мільйонні заощадження та водночас посилити вплив на рівні громад⁵. Відсутність прямої підтримки жіночих ГО ще більше ускладнюється загальною обмеженістю міжнародного фінансування для забезпечення

⁴ Refugees International, East SOS. Less Than 1% of Humanitarian Funding for Ukraine Goes Directly to Local Organizations, 2024. URL: <https://www.refugeesinternational.org/statements-and-news/less-than-1-of-humanitarian-funding-for-ukraine-goes-directly-to-local-organizations/>

⁵ Refugees International. Passing the Buck: The Economics of Localizing Aid in Ukraine, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/passing-buck-economics-localizing-aid-ukraine-enuk>

гендерної рівності. За останніми даними ОЕСР, хоча офіційна допомога на розвиток Україні зросла з 1,3 млрд дол. США у 2021 році до 18,9 млрд дол. США у 2022 році, 90% цього фінансування (17,1 млрд дол. США) не містило жодних цілей у сфері гендерної рівності. Лише 44 млн дол. США було спрямовано безпосередньо на програми, основною метою яких є гендерна рівність⁶, що підкреслює маргіналізацію гендерно орієнтованих ініціатив у ширшому контексті міжнародної допомоги Україні.

Вплив війни на жінок і дівчат виявився особливо руйнівним, поглиблюючи наявну нерівність і створюючи нові ризики. Кількість випадків насильства з боку інтимних партнерів та домашнього насильства різко зросла: лише за перші десять місяців 2024 року Національна поліція зафіксувала понад 168 000 скарг на домашнє насильство. Багато жінок стикаються з перешкодами в доступі до послуг, називаючи основними причинами брак віри в системні зміни, фінансову залежність та вкорінені соціальні стереотипи. Водночас економічна нестабільність непропорційно сильно вплинула на жінок, які наразі становлять 75% зареєстрованих безробітних. Рівень бідності в домогосподарствах, де серед дорослих осіб є лише жінки, значно вищий, ніж у тих, де є лише чоловіки: доходи нижче за прожитковий мінімум мають 35% і 19% відповідно⁷.

Під час цієї кризи жіночі ГО стали першими, хто почав надавати критично важливу підтримку жінкам та дівчатам. Від створення притулків і гарячих ліній для постраждалих від гендерно зумовленого насильства до надання психосоціальної допомоги та адвокації гендерно чутливої політики відновлення — ці організації відіграли ключову роль у задоволенні нагальних і довгострокових потреб. Проте вони працюють у складних умовах. Переважна більшість отримує лише проєктне фінансування, а основне фінансування⁸, яке дає більше гнучкості та можливостей для розвитку, доступне лише одиницям.

Пріоритетність надзвичайної допомоги також висвітлює напруженість між негайним реагуванням на кризу та необхідністю системних

реформ. Хоча надзвичайне фінансування є важливим для виживання, воно не може замінити довгострокові інвестиції, необхідні для усунення першопричин нерівності та розбудови стійких систем. Збалансування цих конкурентних пріоритетів є одним із найнагальніших викликів на шляху відновлення України.

Аналітичний звіт заглиблюється в ці процеси, досліджуючи вплив війни на пріоритети фінансування та ширші наслідки для жіночих ГО. У ньому аналізується, як перехід до надзвичайної допомоги змінив фінансову екосистему, які виклики це створює для місцевих суб'єктів і наскільки нагальною є потреба в перегляді підходів донорів, щоб гуманітарна/надзвичайна допомога не затьмарювала довгострокову адвокацію та системні реформи. Звіт аналізує ці питання та пропонує шляхи до більш збалансованої та сталої підтримки відновлення України.

Значення жіночих громадських організацій та феміністичного руху: рушійна сила гендерної рівності та соціальних змін

Жіночі ГО та ширший жіночий/феміністичний рух в Україні — це не лише організації, що надають послуги, а й рушійна сила змін і прогресу у сфері гендерної рівності. Їхній внесок, який охоплює десятиліття, мав значний соціальний вплив. Від адвокації за ратифікацію ключових міжнародних документів до ініціатив на рівні громад, що підтримують вразливі групи, ці організації довели свою ефективність у подоланні системних гендерних розривів і просуванні прав людини.

Вплив жіночих ГО підтверджується як кількісними, так і якісними показниками, зокрема досягненнями в боротьбі з гендерно зумовленим насильством, збільшенні політичної участі жінок і врахуванні гендерних аспектів у національних політиках⁹. Наприклад, завдяки наполегливій адвокації феміністичного руху Україна у 2022 році ратифікувала Стамбульську конвенцію — надзвичайно важливий крок у протидії гендерно зумовленому насильству.

⁶ United Nations. Alliance for Gender-Responsive and Inclusive Recovery in Ukraine Launched with strong support of governments, UN agencies, private sector and civil society, 2024. URL: <https://shorturl.at/Kdmm2>

⁷ Організація Об'єднаних Націй в Україні. Четверта оперативна оцінка збитків та потреб України (RDNA4), 2025. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/ukraine-fourth-rapid-damage-and-needs-assessment-rdna4-february-2022-december-2024-english>

⁸ Основне фінансування — це фінансова підтримка, яка покриває основні операційні витрати організації, такі як заробітна плата персоналу, офісні витрати, інфраструктура та стратегічний розвиток, і не обмежується конкретними проєктами чи заходами. На відміну від проєктного фінансування, яке прив'язане до заздалегідь визначених результатів, основне фінансування забезпечує гнучкість, даючи змогу організаціям підтримувати операційну діяльність, реагувати на нові потреби та інвестувати в довгострокове інституційне зростання.

⁹ ЄК ООН. Національна доповідь за результатами комплексного огляду на національному рівні щодо реалізації Пекінської декларації та Платформи дій (1995) у 2020-2024 роках. URL: <https://unece.org/sites/default/files/2024-08/Ukraine-Report.pdf>

Людмила Васильєва, Анастасія Кривогуз, Юлія Осташевська, МБФ «Українська фундація громадського здоров'я»

Ще одним важливим досягненням стало розширення економічних можливостей для жінок. Жіночі ГО реалізовували програми навчання, адвокаційні кампанії та грантові ініціативи, які сприяли залученню жінок у традиційно «чоловічі» сектори та підтримці жінок-підприємниць. Ці зусилля допомогли скоротити гендерний розрив в оплаті праці та сприяти економічній незалежності жінок, навіть в умовах криз.

Під час війни жіночі ГО відіграють ключову роль у просуванні інклюзивного та гендерно чутливого відновлення. Завдяки їхнім зусиллям гендерні аспекти хоча б частково враховані в національному плануванні відновлення. Їхня наполеглива робота сприяла залученню голосів жінок у процеси ухвалення рішень, розширенню економічних можливостей і впровадженню гендерно чутливих підходів у різних напрямках

відновлення. Однак попри активну адвокацію конкретних змін у політиках досі небагато. Одним із важливих результатів стало врахування гендерних аспектів у розділі «Людський капітал» Плану України (Ukraine Facility Plan), що визнає непропорційний вплив війни на жінок і дівчат та передбачає початкові заходи для реагування на ці виклики¹⁰. Водночас цей прогрес демонструє розрив між політичними зобов'язаннями та їх фактичною реалізацією, що підтверджує необхідність подальшої адвокації з боку жіночих ГО.

Довгостроковий соціальний вплив жіночих ГО найбільш помітний у їхній здатності змінювати культурні та інституційні норми. Протягом багатьох років жіночі ГО та ширший жіночий рух в Україні кидали виклик усталеним гендерним стереотипам, просували рівне представництво

¹⁰ Див., наприклад, Міністерство економіки України. План реалізації Ukraine Facility 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

та сприяли підзвітності державних інституцій. Ці досягнення підкреслюють ключову роль жіночих ГО як рушійної сили негайних змін і творців сталого прогресу.

Попри ці успіхи жіночі ГО працюють в умовах значних обмежень. Їхній потенціал гальмують системні бар'єри, такі як обмежений доступ до процесів ухвалення рішень та недостатнє визнання їхнього внеску. Водночас їхня стійкість і здатність адаптуватися забезпечують подальший прогрес, що демонструє їхню незамінну роль у процесі досягнення гендерної рівності в Україні.

Цей аналітичний звіт ґрунтується на цих спостереженнях і досліджує, як можна покращити підтримку жіночих ГО, щоб забезпечити їхню стабільність і розширити вплив. Аналізуючи їхні досягнення та визначаючи напрями розвитку, звіт підкреслює необхідність інвестування в жіночі ГО не лише як у виконавців донорських програм, а передусім як у лідерів суспільних перетворень.

Огляд суб'єктів фінансування жіночих ГО: ролі та динаміка

Фінансування жіночих громадських організацій в Україні забезпечують різні суб'єкти, кожен із яких відіграє окрему роль у формуванні фінансових та операційних можливостей ГО. Інституційні донори, агенції ООН, гуманітарні актори та міжнародні неурядові організації — усі вони роблять внесок у систему фінансування, хоча їхні пріоритети та стратегії різняться.

Інституційні донори. Уряди та багатосторонні інституції, такі як Європейський Союз, Канада, Швеція, США, Велика Британія, Нідерланди та інші, відіграють ключову роль у фінансуванні жіночих ГО. Ці донори зазвичай фінансують програми з протидії гендерно зумовленому

насильству, економічного розширення прав жінок та реалізації порядку денного «Жінки, мир, безпека». Наприклад, феміністична міжнародна політика допомоги Канади підкреслює важливість підтримки феміністичних рухів, забезпечуючи багаторічне гнучке фінансування для посилення інституційної спроможності жіночих ГО. Крім того, Гендерний план дій III Євросоюзу інтегрує гендерні аспекти в програми допомоги, наголошуючи на підтримці місцевих жіночих організацій для досягнення сталих результатів.

Механізми ООН. Агенції ООН, такі як ООН Жінки, Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) та Програма розвитку ООН, відіграють значну роль у просуванні гендерної рівності в Україні. Вони часто діють як посередники, спрямовуючи фінансування від інституційних донорів до місцевих жіночих ГО, водночас забезпечуючи технічну підтримку, розбудову спроможності та адвокаційну діяльність. Наприклад, UNFPA відіграє ключову роль у боротьбі з гендерно зумовленим насильством, фінансуючи притулки, гарячі лінії та психосоціальні послуги для постраждалих. ООН Жінки зосереджують увагу на інтеграції гендерного підходу в національні стратегії відновлення, забезпечуючи участь жіночих ГО як ключових зацікавлених сторін у політичних процесах.

Гуманітарні актори та міжнародні неурядові організації. Через війну в Україні міжнародні гуманітарні організації значно розширили свою присутність у сфері фінансування. Такі організації, як CARE, Save the Children, ActionAid та багато інших, долучилися до надання надзвичайної допомоги, часто в співпраці з місцевими жіночими ГО задля ефективного розподілу допомоги. Однак цей приплив міжнародних акторів також виявив проблеми в розподілі ресурсів. Попри те, що міжнародні НУО приносять важливу експертизу та фінансові ресурси, їхня домінуюча роль у системі фінансування часто призводить до маргіналізації національних і місцевих організацій, які мають глибші зв'язки з громадами та краще розуміють їхні потреби. Залежність від міжнародних посередників зменшує ефективність допомоги: українські ГО отримують лише малу частку ресурсів, спрямованих на підтримку постраждалих громад.

Українські фінансові організації та фонди. Вони забезпечують найбільшу частку фінансування жіночих ГО та були зазначені як джерело фінансування 76,9% опитаних організацій. Український Жіночий Фонд (УЖФ) є основним донором, який щороку підтримує понад 100 жіночих ГО через проектне та основне фінансування, гранти на розбудову спроможності та гумані-

тарну допомогу. На відміну від міжнародних донорів УЖФ має чіткий локальний фокус, що забезпечує спрямування фінансування відповідно до потреб громад. Водночас важливо враховувати, що українські фінансові організації та фонди залежать від міжнародного донорського фінансування.

Через велику кількість фінансових суб'єктів система фінансування залишається складною. Через залежність від проектного фінансування жіночі ГО не можуть займатися системними питаннями або планувати довгостроковий розвиток. Донори часто мають інші пріоритети, тому жіночі ГО змушені підлаштовувати програми під їхні вимоги, а не під реальні потреби громад. Крім того, через обмежені обсяги прямого фінансування жіночих організацій зберігається їхня залежність від міжнародних посередників, що підриває зусилля з розбудови національної та місцевої спроможності й стійкості.

У звіті проаналізовано взаємодію між цими суб'єктами та її наслідки для жіночих ГО, а також запропоновано підходи до вдосконалення стратегій фінансування для ефективнішої підтримки місцевих організацій. Висвітлюючи ролі та динаміку ключових акторів, звіт покликаний зробити фінансування жіночих ГО в Україні більш справедливим та ефективним.

Мета дослідження: аналіз і вдосконалення системи фінансування жіночих ГО

Це дослідження покликане відповісти на виклики, з якими стикаються жіночі ГО в Україні через зміни у фінансуванні. Основна увага приділяється аналізу фінансового середовища, системних бар'єрів, які виникають через донорські вимоги, а також пошуку рішень для створення стабільних і справедливих механізмів підтримки жіночих ГО.

Завдання дослідження:

1. Аналіз фінансування жіночих ГО. Дослідження дає комплексне уявлення про те, хто і як фінансує жіночі ГО в Україні. Особливу увагу приділено доступності, джерелам та умовам фінансування. Аналіз потоків коштів допомагає виявити основні тенденції та нерівномірність розподілу ресурсів, що впливають на роботу жіночих ГО.

2. Оцінка впливу фінансових моделей. Дослідження показує, як наявні фінансові підходи впливають на незалежність жіночих ГО та їхню здатність реалізувати проекти у сфері гендерної

рівності та прав жінок. Особливо досліджуються обмеження, пов'язані з короткостроковими грантами, та ризики, які виникають, коли пріоритети донорів не збігаються з місією організацій.

3. Формування рекомендацій. На основі дослідження розроблено конкретні пропозиції як для донорів, так і для жіночих ГО. Донори потребують більш гнучких і довгострокових підходів до фінансування, які дадуть змогу місцевим організаціям стабільно працювати й ефективно впливати на соціальні зміни. Для жіночих ГО сформульовано рекомендації щодо адвокації за справедливими фінансовими моделями та розбудови партнерств із ключовими фінансовими структурами.

Галина Федькович, ГО «Центр «Жіночі перспективи»

Ключові терміни

Жіночі громадські організації (жіночі ГО).

У цьому дослідженні під жіночими ГО розуміються громадські організації, засновані та керувані жінками, що надають послуги переважно жінкам і дівчатам. Їхня діяльність спрямована на просування гендерної рівності, боротьбу з дискримінацією та розширення можливостей жінок через адвокацію, навчання й підтримку тих, хто цього потребує.

Донори.

У цьому дослідженні до донорів належать організації та установи, що фінансують жіночі ГО. Це можуть бути уряди, міжнародні фонди, агенції ООН, благодійні організації та гуманітарні партнери. У деяких випадках донори виступають посередниками, переспрамовуючи кошти від інших джерел. Донори визначають фінансові пріоритети та умови, що впливають на можливості жіночих ГО реалізувати свої місії.

Значення дослідження: від аналізу до практичних рішень

Це дослідження має особливу актуальність, оскільки жіночі ГО в Україні стикаються як із серйозними викликами, так і з новими можливостями. Глобальні ініціативи, зокрема кампанія AWID "Where is the Money for Feminist Organizing?"¹¹, висвітлили проблему хронічного недофінансування феміністичних рухів. Однак в Україні ситуація має свої особливості, які потребують окремого аналізу. Дослідження AWID привернуло увагу до фінансової нерівності, необхідності більшої підзвітності донорів та важливості фінансування, орієнтованого на довгострокову стабільність жіночих організацій.

Повномасштабна війна ще більше загострила питання фінансування, зробивши його ключовим фактором виживання та розвитку жіночих ГО. Як показує аналіз, менше ніж 1% міжнарод-

ної гуманітарної допомоги надходить безпосередньо місцевим організаціям, а фінансування жіночих ГО ще менше. Ця ситуація зберігається, хоча є достатньо доказів того, що місцеві жіночі організації працюють ефективніше в критично важливих сферах: боротьба з гендерно зумовленим насильством, економічна підтримка жінок, соціальна інтеграція вразливих груп. Це дослідження детально аналізує екосистему фінансування, зокрема системні бар'єри, що обмежують можливості жіночих ГО розвиватися та працювати ефективно.

Додаткового виміру цій проблематиці надає останній звіт Робочої групи «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності» (Gender in Humanitarian Action — GiHA). У ньому розглянуто, як розподіл фінансування відбиває наявну гендерну нерівність. Зокрема, навіть ті жіночі ГО, які відіграють ключову роль у гуманітарному реагуванні, отримують мінімальну фінансову підтримку напрому¹².

На міжнародному рівні такі документи, як Пекінська платформа дій та Резолюція 1325 Ради Безпеки ООН, підкреслюють необхідність підтримки жіночого лідерства та участі в ухваленні рішень. Це дослідження показує, як ці принципи реалізуються в реаліях України. Війна поставила перед жіночими ГО серйозні виклики — нестача ресурсів, адміністративні обмеження, проблеми з фінансуванням. Водночас вони довели свою стійкість і здатність швидко адаптуватися, беручи на себе провідну роль у гуманітарному реагуванні та адвокації гендерно чутливого відновлення.

Результати цього дослідження є важливими не лише для України, а й для ширшої дискусії про фінансування феміністичних рухів у кризових умовах. Воно пропонує конкретні рекомендації для донорів і політиків щодо покращення фінансової підтримки жіночих ГО. Особливий

акцент зроблено на необхідності гнучких багаторічних моделей фінансування, які забезпечують стабільність організацій, а не змушують їх працювати від гранту до гранту. Дослідження також підкреслює важливість самих жіночих ГО як акторів змін — вони мають адвокатувати за справедливе фінансування та використовувати колективний голос для впливу на фінансові рішення.

Таким чином, це дослідження усуває важливу прогалину — брак локалізованого аналізу, що ґрунтується на досвіді та голосах українських жіночих ГО. Воно не просто описує проблему,

а пропонує шляхи її вирішення. Посилюючи позицію жіночих ГО в дискусії про фінансування та демонструючи їхню ключову роль у відновленні України, дослідження спрямоване на створення справедливішої та ефективнішої системи фінансування, яка дасть змогу жіночим ГО не лише виживати, а й відігравати лідерську роль у соціальних змінах.

Катерина Кравець та Наталія Лешукова, МБФ «Українська фундація громадського здоров'я»

Фото: Оксана Парофенюк

¹¹ Див. AWID. Where Is The Money for Feminist Organizing? 2024 Survey. URL: <https://www.awid.org/witm2024>

¹² Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

Методологія

У цьому дослідженні застосовано змішаний підхід (mixed-methods), що поєднує кількісні та якісні методи для глибокого аналізу екосистеми фінансування жіночих ГО в Україні. Дизайн дослідження був спрямований на те, щоб мінімізувати навантаження на жіночі ГО під час збору даних, зробивши участь у дослідженні максимально доступною та значущою, враховуючи обмежені ресурси цих організацій. Поєднання різних методів дало змогу забезпечити комплексний і збалансований аналіз тенденцій, викликів та можливостей у сфері фінансування.

МЕТОДИ ЗБОРУ ДАНИХ

1. Аналіз документів.

Аналіз охоплював широке коло джерел, зокрема звіти донорів, опитування, а також відповідні глобальні та регіональні дослідження. Основні використані джерела:

- Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024.
- Disasters Emergency Committee (DEC): Real-Time Response Review of Ukraine Humanitarian Appeal, 2023.
- Ukrainian Women's Fund. Read between the Lines: Ukraine Women's Rights Organisations' Response to the Full-Scale War, Approaches and Threats, 2023.
- AWID: 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing?
- EU Neighbours East: Гендерний профіль України, 2023 рік.
- OECD: Bridging the funding gap for women's rights organisations, 2024.
- Refugees International and East SOS: Less Than 1% of Humanitarian Funding for Ukraine Goes Directly to Local Organizations, 2024.
- CARE Deutschland: Making International Funding Work for Women's Organisations, 2023.
- ODI Policy Brief: Where next for feminist foreign policy on funding feminist movements? 2024.

Ці джерела були використані для отримання інформації та перевірки результатів інтерв'ю з ключовими особами й кількісного опитування жіночих ГО.

2. Опитування.

Опитування, проведене на початку грудня 2024 року, зібрало 104 відповіді від жіночих ГО. Ці організації відрізняються за географічним охопленням та сферами діяльності:

- Географічний розподіл: 32,7% жіночих ГО працюють по всій Україні, 34,6% зосереджені в західних областях України, а 29,8% діють у центральних регіонах.
- Напрями роботи: ключові сфери діяльності охоплюють порядок денний «Жінки, мир, безпека» (78,8%), економічне розширення прав і можливостей жінок (64,4%), запобігання та реагування на гендерно зумовлене насильство (56,7%), політичну участь жінок (43,3%) і гуманітарне реагування (42,7%). Додатково згадано протидію торгівлі людьми, розвиток лідерства, участь у секторі енергетики та психосоціальну підтримку жінок і дітей.
- Досвід діяльності: 66,4% жіночих ГО мають понад 5 років досвіду, 16,4% працюють 1–3 роки, 14,4% — 3–5 років, а 2,9% діють менше ніж рік.

3. Інтерв'ю.

У грудні 2024 року було проведено 31 інтерв'ю, учасниці та учасники яких представляли різні організації:

- Лідерки жіночих ГО: 19 інтерв'ю з керівницями як добре усталених, так і нових організацій, що працюють у Києві, великих містах, менших населених пунктах і сільській місцевості.
- Представниці/ки донорів: 10 інтерв'ю з представницями/ками агенцій ООН, міжнародних урядових донорів, багатосторонніх організацій, міжнародних НУО та українських фінансових організацій.
- Державні службовці: 2 інтерв'ю з посадовими особами, відповідальними за координацію програм із забезпечення прав жінок і гендерної рівності.
- Гендерний склад учасників: з 31 респондента — 30 жінок і 1 чоловік.

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ДАНИХ

Кількісний аналіз.

Дані опитування аналізувалися за допомогою статистичних інструментів для виявлення тенденцій і закономірностей, пов'язаних з умовами фінансування, доступністю ресурсів та адміністративним навантаженням. Це дало змогу отримати чітке уявлення про нерівномірний розподіл фінансування, географічне охоплення та сфери діяльності жіночих ГО.

Якісний аналіз.

Було проведено аналіз даних, отриманих у результаті інтерв'ю та аналізу документів. При цьому застосовувався феміністичний партисипативний підхід до досліджень, розроблений AWID. Цей метод надавав пріоритет точці зору українських жіночих ГО та давав змогу глибше дослідити системні виклики, динаміку взаємодії донорів і ГО, а також досвід організацій у сфері залучення фінансування.

Цей змішаний підхід допоміг глибше зрозуміти екосистему фінансування жіночих ГО, поєднуючи масштабне охоплення кількісних даних із глибиною якісного аналізу для вироблення практичних рекомендацій.

ОБМЕЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Попри комплексний аналіз системи фінансування жіночих ГО в Україні варто враховувати певні обмеження цього дослідження:

1. Репрезентативність вибірки опитування. Хоча опитування охопило 104 жіночі ГО, ця вибірка може не повністю відбивати різноманітність організацій у всіх регіонах та секторах. Зокрема, менші або менш помітні організації, особливо

ті, що працюють у сільській місцевості або в недостатньо фінансованих громадах, можуть бути недостатньо представлені.

2. Обмежені часові рамки. Збір даних відбувався в стислий період у грудні 2024 року, що могло обмежити глибину взаємодії з учасниками дослідження та ускладнити вивчення довготривалих тенденцій.

3. Залежність від вторинних даних. Аналіз документів базувався на вже наявних звітах і дослідженнях, які попри всебічність можуть містити певні упередження або обмеження, зумовлені їхнім початковим фокусом і методологією.

4. Обмежена можливість аналізу інтерсекційності. У дослідженні здійснено спробу оцінити, як такі фактори, як етнічна належність, інвалідність, сексуальна орієнтація та соціально-економічний статус цільових груп жіночих ГО, впливають на доступ до фінансування. Однак аналіз ускладнювався тим, що лише невелика кількість жіночих ГО отримують фінансування на програми для вразливих груп. Гендерні аспекти залишаються в центрі уваги цього дослідження, проте для глибшого розуміння фінансових диспропорцій у майбутньому потрібне ширше залучення організацій, що працюють безпосередньо з вразливими групами.

5. Фокус на українському контексті. Висновки дослідження є специфічними для України та можуть не мати прямої релевантності для інших країн або регіонів. Унікальні геополітичні, соціальні та економічні фактори, що впливають на жіночі ГО в Україні, визначають результати дослідження в спосіб, який може суттєво відрізнятися від інших національних контекстів.

6. Динамічність фінансового середовища. Екосистема фінансування швидко змінюється під впливом геополітичних факторів і пріоритетів донорів, що означає, що деякі результати можуть втратити актуальність із часом. Необхідний постійний моніторинг для підтримки релевантності висновків дослідження.

Ці обмеження вказують на аспекти, які слід враховувати під час інтерпретації результатів, а також підкреслюють важливість подальших досліджень для усунення наявних прогалин та роботи з отриманими висновками.

Знахідки та аналіз

1. ЯК ВІЙНА ВПЛИНУЛА НА ФІНАНСУВАННЯ

Як війна, що триває, вплинула на доступність коштів для жіночих ГО?

Війна, що триває в Україні, кардинально змінила ландшафт фінансування жіночих ГО, збільшивши обсяги доступного фінансування, але водночас змінивши його розподіл та пріоритети. За даними опитування, 68,9% жіночих ГО повідомили про зростання обсягів фінансування після повномасштабного вторгнення у 2022 році. Однак цей приплив ресурсів супроводжувався значним зміщенням донорських пріоритетів у бік реагування на нагальні гуманітарні потреби — часто за рахунок довгострокової адвокації та системних змін.

Війна спричинила відчутний приплив фінансової допомоги, яка здебільшого спрямовується на надзвичайне реагування. За результатами опитування, 80,8% жіночих ГО отримали доступ до нових джерел фінансування після початку

повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році. Це свідчить про зростання уваги міжнародних акторів до потреб жінок в умовах гуманітарної кризи, що триває в Україні.

Ключовими джерелами фінансування є міжнародні неурядові організації (70,2%) та українські фінансові організації або фонди (76,9%)¹³ — саме вони стали основними донорами для більшості жіночих ГО. Значну, але менш вагомую роль відіграють багатосторонні організації, зокрема агенції ООН (39,4%) та міжнародні урядові донорські агентства (35,0%). Водночас внесок з боку уряду України (1,0%) та місцевих органів влади (6,7%) залишається мінімальним¹⁴, що свідчить про обмежену інституційну підтримку на національному рівні.

Хоча розширення джерел фінансування свідчить про зростання інтересу донорів, аналіз показує, що ці кошти переважно спрямовуються на короткострокові гуманітарні потреби, а не на стабільну підтримку місцевих організацій чи довгострокові інвестиції в їхню стійкість і

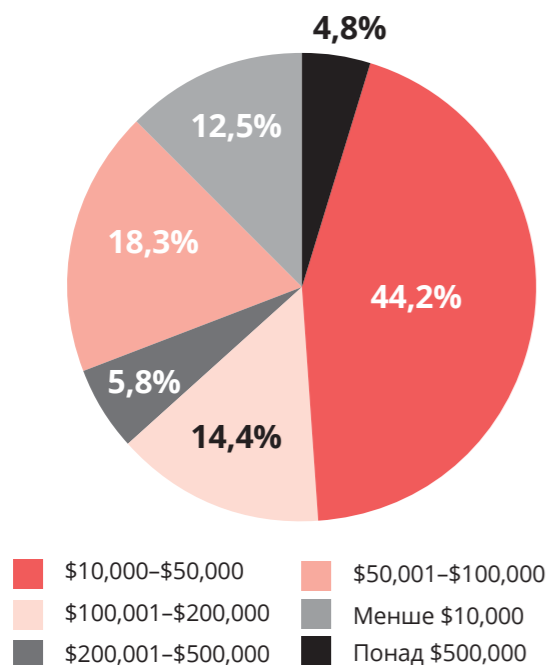
¹³ Важливо зазначити, що серед «українських фінансових організацій або фондів» під час інтерв'ю було згадано лише Український Жіночий Фонд. Анкету розповсюджували серед ГО, що є партнерами УЖФ. Водночас, оскільки УЖФ співпрацює з усіма жіночими ГО, діяльність яких є видимою в Україні, це не вважається обмеженням дослідження.

¹⁴ На це запитання можна було надати кілька відповідей, тому сума відсотків у відповідях перевищує 100%.

розвиток. Лише 11,5% жіночих ГО отримують фінансування від приватних фондів, а залежність від членських внесків чи індивідуальних пожертв залишається обмеженою (35,6%). Хоча ці джерела фінансування є менш масштабними, вони зазвичай забезпечують більшу гнучкість порівняно з інституційною донорською допомогою, даючи змогу жіночим ГО самостійно визначати пріоритети використання ресурсів, а не підпорядковуватися жорстким вимогам донорів. Нестача такого гнучкого фінансування лише посилює залежність жіночих ГО від зовнішніх донорів і викликає занепокоєння щодо їхньої стійкості в разі зміни міжнародних пріоритетів щодо України.

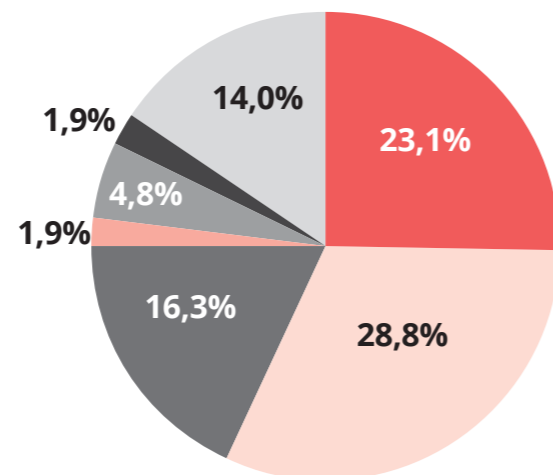
Дані свідчать, що у 2024 році майже половина (44,2%) жіночих ГО в Україні отримали щорічне фінансування в межах від 10 000 до 50 000 дол. США, що відбиває відносно скромний рівень фінансової підтримки для більшості організацій. Другим за поширеністю (18,3%) був діапазон від 50 000 до 100 000 дол. США. Тим часом 14,4% жіночих ГО отримали від 100 000 до 200 000 дол. США, а 12,5% — менше ніж 10 000 дол. США. Лише 5,7% жіночих ГО змогли залучити фінансування в розмірі від 200 000 до 500 000 дол. США, і зовсім невелика частка (4,8%) отримала суми, що перевищують 500 000 дол. США.

ГРАФІК 1. Яку суму фінансування отримала ваша організація у 2024 році? N=104

Такий розподіл свідчить про те, що багато ГО отримують невеликі гранти, і лише деякі мають доступ до більших фінансових ресурсів, необхідних для реалізації масштабних довгострокових ініціатив і досягнення впливу. Така залежність від відносно обмежених обсягів фінансування зменшує потенціал для стратегічного планування та інституційного розвитку, роблячи жіночі організації вразливими до короткострокової фінансової невизначеності та обмежуючи їхню здатність ефективно вирішувати проблеми системної гендерної нерівності. Це також призводить до виснаження лідерок та команд, що негативно впливає на довгострокову стійкість організацій.

ГРАФІК 2. Як змінився обсяг фінансування, який отримує ваша організація від початку повномасштабного вторгнення? N=104

- Збільшився вдвічі або більше
- Збільшився на 1-50%
- Збільшився на 51-100%
- Зменшився вдвічі або більше
- Зменшився на 1-50%
- Зменшився на 51-100%
- Інше

Щодо змін в обсягах фінансування з початку повномасштабного вторгнення 68,9% опитаних ГО повідомили про їх збільшення, що свідчить про зростання інтересу донорів та інвестицій у підтримку прав жінок в умовах кризи. Водночас 8,7% повідомили про їх зменшення, а 9,7% — про відсутність суттєвих змін, що свідчить

про нерівномірність у фінансуванні. Варто зазначити, що понад 28% організацій говорять про зростання фінансування на 1–50%, а 23% повідомили, що з початку повномасштабного вторгнення їхнє фінансування зросло на понад 100%.

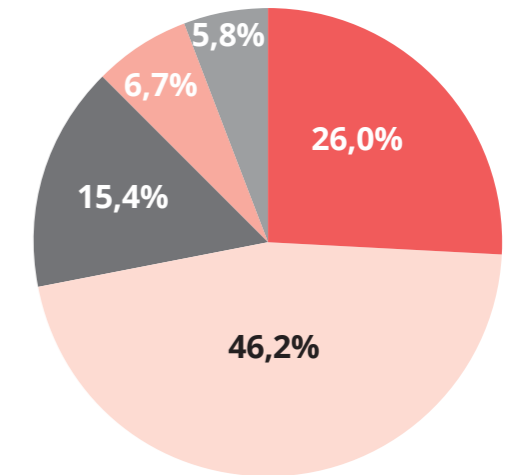
Хоча такий приплив ресурсів є позитивним явищем, він також створив значні проблеми, особливо для невеликих організацій, які намагаються швидко розширити свою діяльність — збільшити штат, офісні приміщення та адміністративний потенціал — і стикаються з нестабільністю, коли короткострокове фінансування (часто тривалістю лише 3–6 місяців або 6–12 місяців) закінчується. Такий цикл різких розширень і скорочень підриває стійкість та довгострокове стратегічне планування. Нерівномірний розподіл фінансування між різними ГО ще більше загострює ці проблеми, підкреслюючи необхідність забезпечення справедливого доступу до ресурсів для всіх жіночих організацій. Ті з них, що зазнають скорочення або стагнації, можуть зіткнутися зі значними операційними труднощами, що посилює потребу в більш інклюзивних та стратегічних донорських практиках, які б забезпечили фінансову підтримку ширшому колу організацій, включно з меншими та менш помітними.

Яка частка фінансування спрямовується на гуманітарні потреби, а яка — на довгострокові пріоритети?

Донорське фінансування організацій у 2022–2024 роках було зосереджене переважно на задоволенні нагальних гуманітарних потреб, часто за рахунок довгострокової адвокації та розбудови потенціалу. Ця тенденція свідчить про критичні дисбаланси в стратегіях фінансування, що має суттєві наслідки для сталості та ефективності роботи жіночих ГО в Україні.

Дані опитування ілюструють чітку розстановку пріоритетів у донорському фінансуванні впродовж 2022–2024 років: більшість ресурсів була спрямована на задоволення нагальних гуманітарних потреб, тоді як на підтримку довгострокових ініціатив виділялося значно менше. Водночас 46,2% опитаних організацій повідомили про отримання фінансування, яке дало їм змогу збалансувати нагальні гуманітарні потреби з довгостроковими проектами, що свідчить про певний рівень стратегічного інвестування з боку донорів.

ГРАФІК 3. У 2022–2024 роках донорське фінансування насамперед підтримувало здатність вашої організації задовольняти нагальні гуманітарні потреби чи реалізовувати довгострокові проекти з розбудови спроможності, розвитку та гендерної адвокації? N=104

- Повністю зосереджене на реагуванні на нагальні гуманітарні потреби
- Переважно зосереджене на реагуванні на нагальні гуманітарні потреби
- Забезпечувало збалансований підхід, підтримуючи як нагальні потреби, так і довгострокові проекти
- Переважно зосереджене на підтримці довгострокових проектів
- Повністю зосереджене на підтримці довгострокових проектів

Проте значна частка (26%) зазначила, що фінансування було радше спрямоване на задоволення нагальних гуманітарних потреб, а 5,8% повідомили, що отримували фінансування тільки із цією метою. Водночас 15,4% підкреслили, що основна увага була зосереджена на довгострокових пріоритетах (розбудова спроможності, адвокація та розвиток), і лише 6,7% ГО повідомили, що отримували фінансування, призначене саме для довгострокових пріоритетів. Цей дисбаланс підкреслює проблему узгодження пріоритетів донорів із потребами одночасного реагування на кризу та сталості адвокації гендерної рівності.

Хоча зростання обсягів фінансування дало змогу жіночим ГО реагувати на нагальні потреби, воно також деформувало загальну картину фінансування. Дані з аналізу джерел, зокрема зі звіту Робочої групи «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності» за 2024 рік, показують, що донори надають пріоритет фінансуванню

гуманітарної допомоги — забезпеченню продовольства, житлом і медичними послугами, особливо в прифронтових та інших постраждалих від війни регіонах. Така значна залежність від гуманітарного фінансування обмежує можливості жіночих ГО розробляти стратегічні плани, інвестувати у власну стійкість чи масштабувати успішні ініціативи.

Домінування гуманітарного фінансування відбиває не лише пріоритети донорів, а й ширший контекст безпеки. Аналіз джерел демонструє, що рішення донорів значною мірою залежать від видимості та нагальності, що призводить до переваги тих регіонів і напрямів роботи, які дають швидкі та відчутні результати¹⁵. Як наслідок, прифронтові та інші постраждали від війни регіони отримують непропорційно більше уваги й ресурсів. Хоча така концентрація допомоги є необхідною для реагування на гострі прояви кризи, вона часто залишає організації, які працюють у менш видимих регіонах або сферах, без фінансової підтримки для не менш важливої, але менш «наочної» або «виразної» з погляду емоційного сприйняття роботи.

Навіть більше, адвокаційні ініціативи, які є ключовими для інтеграції гендерної рівності в національні плани відновлення та розвитку, стикаються із системними бар'єрами в залученні фінансування. Інтерв'ю з представницями жіночих ГО виявили поширене розчарування: політичні консультації, адвокація, гендерна інтеграція в процеси відновлення часто сприймаються донорами як «розкіш», а не як необхідність у кризових умовах. Як зазначила одна з учасниць дослідження:

«Донори зосереджуються на результатах, які можна кількісно виміряти — адвокація не вписується в ці рамки.»

Поточна ситуація з фінансуванням демонструє серйозний розрив між пріоритетами донорів і комплексними потребами жіночих ГО. Попри те, що гуманітарна допомога є незамінною, її домінування в системі фінансування загрожує відтісненню адвокаційних і довгострокових

програм на периферію. Аналіз джерел свідчить, що ця диспропорція підтримує цикл, у якому жіночі ГО розглядаються переважно як виконавці гуманітарних проєктів (деякі респонденти інтерв'ю навіть зазначили, що почуваються «субпідрядниками»), а не як стратегічні актори, здатні ініціювати системні зміни. Такий вузький підхід підриває сталість гендерно чутливих ініціатив та обмежує внесок жіночих ГО в процес відновлення України.

Акцент на гуманітарну допомогу також ставить під питання сталість донорських зобов'язань. Оскільки увага донорів може зміщуватися на інші глобальні кризи, жіночі ГО ризикують залишитися без фінансування саме в той період, коли їхня стратегічна робота є найбільш потрібною для відновлення країни. Це створює серйозну загрозу ефективності донорських інвестицій¹⁶. Така ситуація підкреслює нагальну потребу в перегляді підходів до фінансування, щоб забезпечити збалансовану підтримку як для невідкладної гуманітарної допомоги, так і для довгострокових адвокаційних ініціатив.

Донори, які надають пріоритет фінансуванню жіночих ГО та феміністичних рухів: що визначає їхні рішення щодо підтримки?

Донори, які спрямовують значну частину своїх коштів на підтримку жіночих ГО та феміністичного руху в Україні, визнають їхню ключову роль у просуванні гендерної рівності, подоланні структурних нерівностей та забезпеченні інклюзивного відновлення. Їхня мотивація підтримувати ці організації базується на поєднанні політичних, стратегічних і практичних факторів, а також на досвіді попередніх глобальних і регіональних ініціатив.

1. Прихильність до гендерної рівності та прав людини. Для багатьох донорів фінансування жіночих ГО є частиною їхніх ширших зобов'язань щодо гендерної рівності та прав людини. Як зазначила одна з представниць донорських організацій в інтерв'ю, підтримка жіночих ГО відповідає їхньому інституційному мандату *«підтримувати права жінок як фундаментальні права людини»*. Деякі донори впровадили феміністичні підходи у свої міжнародні програми допомоги, зокрема через підтримку жіночих

організацій як ключових агентів змін¹⁷. Цю позицію підтверджують і дані з брифу AWID 2021 року, які свідчать про зростання усвідомлення того, що феміністичні рухи є рушіями змін, здатними долати глибоко укорінені нерівності¹⁸.

2. Визнання ефективності. Результати інтерв'ю з донорами показують, що вони цінують ефективність жіночих ГО у створенні довготривалих змін, особливо у сферах адвокації, мобілізації громад та впровадження гендерно чутливих програм. Один із донорів наголосив: *«Жіночі ГО часто досягають трансформаційних результатів, навіть за обмежених ресурсів»*, що свідчить про їхню здатність ефективно використовувати фінансування завдяки глибоким зв'язкам із громадами.

3. Узгодженість із глобальними пріоритетами. Фінансування жіночих ГО також є частиною ширших міжнародних ініціатив, таких як Цілі сталого розвитку ООН (ЦСР) та порядок денний «Жінки, мир, безпека». Аналіз джерел показує, що багато донорів розглядають інвестиції в жіночі ГО як необхідний крок для досягнення ЦСР 5 (гендерна рівність) та інших взаємопов'язаних цілей¹⁹. Підтримуючи феміністичні рухи, донори прагнуть забезпечити, щоб голос жінок був почутий у процесах відновлення та миробудування.

4. Глибоке розуміння місцевого контексту. Локальна експертиза жіночих ГО є одним із ключових факторів, що мотивує донорів їх підтримувати. В інтерв'ю вони відзначили здатність цих організацій ефективно орієнтуватися в складних місцевих умовах, адаптувати програми до потреб громад і працювати з вразливими групами. Як зазначила представниця донорської організації:

«Жіночі ГО першими приходять на допомогу й залишаються до кінця — вони мають довіру серед громад, яким допомагають.»

5. Заповнення прогалів у гуманітарній допомозі та допомозі з розвитку. Деякі донори дедалі більше усвідомлюють, що жіночі ГО мають особливу роль порівняно з великими гуманітарними та міжнародними організаціями — зокрема заповнюючи прогалини в наданні послуг і забезпечуючи гендерно чутливі підходи. Наприклад, звіт Робочої групи з гендерних питань у гуманітарній діяльності 2024 року підкреслює, що жіночі ГО відповідають на специфічні потреби, такі як захист постраждалих від гендерно зумовленого насильства та адвокація за розширення лідерських можливостей жінок²⁰, які часто залишаються поза увагою ширших програм гуманітарної допомоги.

Донори пояснюють свою мотивацію підтримувати жіночі ГО декількома факторами. Деякі з них відкрито наголошують на необхідності гнучкості у фінансуванні, щоб воно відповідало пріоритетам жіночих ГО. Як зазначено у звіті Робочої групи з гендерних питань у гуманітарній діяльності, такі донори розглядають свою підтримку не як фінансову транзакцію, а як партнерство²¹. Одна з представниць донорів в інтерв'ю підкреслила:

«Ми довіряємо жіночим ГО в тому, що вони найкраще знають потреби своїх громад, а наша роль — надати їм ресурси, щоб вони могли діяти.»

Донори, які керуються важливістю локалізації, виступають за пряме фінансування жіночих ГО, щоб посилити місцеве лідерство та стійкість організацій. Ця думка відбита й в інтерв'ю, де донори наголошували на важливості зменшення кількості посередників і розширення можливостей жіночих ГО діяти на місцях самостійно та незалежно.

Крім того, донори використовують попередні дослідження та результати фінансування, щоб обґрунтувати свою підтримку жіночих ГО. Так, бриф AWID 2021 року демонструє, що феміністичні рухи є одними з найефективніших рухів

¹⁵ Inter-Agency Standing Committee (IASC). Donor Conditions and their Implications for Humanitarian Response, 2016. URL: https://interagencystandingcommittee.org/sites/default/files/migrated/2016-05/20160416_donor_conditions_study_final_0.pdf; R. Worden and P. Saez. How Do Humanitarian Donors Make Decisions, and What Is the Scope for Change. Centre for Global Development, 2021. URL: <https://www.cgdev.org/publication/how-do-humanitarian-donors-make-decisions-and-what-scope-change>; Real-Time Response Review of Ukraine Humanitarian Appeal 2022 for Disasters Emergency Committee (DEC) — Ukraine Country Report, 2023. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/real-time-response-review-ukraine-humanitarian-appeal-2022-disasters-emergency-committee-dec-ukraine-country-report-submitted-07-february-2023>

¹⁶ Див., наприклад, Ukrainian Women's Fund. Read between the Lines: Ukraine Women's Rights Organisations' Response to the Full-Scale War, Approaches and Threats, 2023.

¹⁷ Див., наприклад, USAID. Gender Equality and Women's Empowerment Policy, 2023, <https://www.usaid.gov/gender-policy>; Canada's Feminist International Assistance Policy, https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_developpement-enjeux_developpement/priorities-priorites/policy-politique.aspx?lang=eng; The Netherlands Feminist foreign policy explained, <https://www.government.nl/latest/news/2022/11/18/feminist-foreign-policy-netherlands>

¹⁸ AWID. 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? URL: <https://www.awid.org/news-and-analysis/2021-brief-where-money-feminist-organizing>

¹⁹ EU Neighbours East. Гендерний профіль країни: Україна, 2023. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/gender-nuj-profil-krajiny-ukrayina/>; OECD. Bridging the funding gap for women's rights organisations: Canada's support through the Equality Fund. A case study, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/development-co-operation-tips-tools-insights-practices_be69e0cf-en/bridging-the-funding-gap-for-women-s-rights-organisations-canada-s-support-through-the-equality-fund_6aa9a5d1-en.html

²⁰ Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

²¹ Там само

суспільних змін. Посилаючись на такі дані, донори зміцнюють аргументи на користь пріоритетного фінансування жіночих ГО, щоб їхні інвестиції сприймалися як стратегічно виважені та ефективні²².

Попри ці позитивні наміри проблеми залишаються. Хоча багато донорів заявляють про сильну прихильність до підтримки жіночих ГО та феміністичного руху, на практиці ці наміри часто спотворюються під час програмного планування та технічної реалізації. Інтерв'ю з представницями як донорів, так і жіночих ГО виявили розрив між задекларованими зобов'язаннями та реальними практиками виділення коштів. Попри те, що донори говорять про гнучкість і довіру, жіночі ГО регулярно стикаються з жорсткими вимогами до звітності, короткими фінансовими циклами та високим адміністративним навантаженням, що суперечить цим принципам. Як зазначила одна з представниць ГО:

«Донори говорять про розширення можливостей жіночих ГО через збільшення довіри, але реальні механізми фінансування рідко відображають цю довіру».

Такий розрив часто не є наслідком небажання підтримувати жіночі ГО, а радше результатом структурних обмежень, обережного підходу до ризиків та стандартизованих процедур донорських організацій, які ставлять контроль і підзвітність вище за довгострокову сталість жіночих ГО.

Донори, які фінансують жіночі ГО та феміністичний рух, керуються поєднанням внутрішніх політик, практичних міркувань та уроків із попереднього досвіду. Їхня підтримка свідчить про дедалі більше визнання трансформаційної ролі жіночих ГО в досягненні гендерної рівності та соціальних змін. Однак для того, щоб ці інвестиції мали максимальний вплив, донорам слід подолати структурні бар'єри, що обмежують доступ жіночих ГО до ресурсів. Зокрема, ідеться про жорсткі фінансові рамки, бюрократичні обмеження та нерівномірний розподіл фінансування — усе це досі залишається суттєвими викликами.

Гендерне інтегрування в донорському фінансуванні: декларації чи реальне виділення коштів для жіночих ГО?

Цей пункт відрізняється від попереднього тим, що якщо раніше йшлося про підтримку жіночих ГО для реалізації програм у сфері прав жінок, то тут аналізується, як гендерне інтегрування впливає на розподіл коштів у ширших (не гендерно специфічних) програмах. Гендерне інтегрування стало ключовим елементом донорських зобов'язань, і багато інституційних та багатосторонніх донорів наголошують на важливості врахування гендерної перспективи у своїх стратегіях фінансування. Однак попри ці декларації існує суттєвий розрив між риторикою та реальним виділенням ресурсів для жіночих ГО. Практичне впровадження гендерного інтегрування часто залишається недостатнім, і між політичними зобов'язаннями та реальною підтримкою жіночих організацій зберігається значний дисбаланс.

Декларації щодо гендерного інтегрування.

У своїх заявах щодо гендерного інтегрування донори часто наголошують на важливості того, щоб потреби жінок і гендерні аспекти були центральними в процесах відновлення, розвитку та гуманітарного реагування. Аналіз джерел показує, що донори часто класифікують свої проекти як гендерно чутливі або навіть гендерно-трансформаційні, використовуючи гендерні маркери — інструменти для оцінювання рівня інтеграції гендерних аспектів у проект. Однак на практиці гендерне інтегрування залишається слабким у багатьох секторах, особливо у великомасштабних інфраструктурних проєктах, які отримують значні обсяги фінансування. У цих сферах інтегрування гендерних підходів часто є поверховим, формальним або взагалі відсутнім, що створює ризик маргіналізації зусиль із забезпечення гендерної рівності.

Під час інтерв'ю лише деякі представниці донорських організацій підтвердили свою реальну прихильність до гендерного інтегрування, зазвичай описуючи його як «наскрізний пріоритет» у ширших напрямках фінансування. Одним із помітних винятків є організація CARE, яка має окрему спеціалістку з гендерного інтегрування та спеціалістку з жіночого лідерства. Перша відповідає за навчання персоналу й партнерів із гендерних питань і впровадження гендерного аналізу в планування програм та проєктів, а друга очолює програму «Жінки керують у кризових ситуаціях» в Україні (Women Lead in Emergencies). Важливо, що CARE підкріплює ці ініціативи окремим фінансуванням і для «гендерних», і для інших («негендерних») програм. Це вигідно вирізняє CARE серед донорів, які вносять гендерні аспекти у свої декларації,

Катерина Ханева, благодійний фонд «Слов'янське серце»

але не виділяють фінансових ресурсів для їхнього реального впровадження. Інтерв'ю з іншими представницями донорів, а також фактичний аналіз розподілу фінансування показують іншу картину, що свідчить про постійний розрив між зобов'язаннями та практикою.

Однією з найпоширеніших проблем, про які повідомляли як донори, так і жіночі ГО, є надання переваги великим організаціям-виконавцям та посередникам у розподілі фінансування. Проєкти, які класифікуються як гендерно чутливі, часто реалізуються через великі міжнародні організації, а не через безпосереднє фінансування жіночих ГО. Ця практика призводить до того, що менші, місцеві жіночі ГО, які мають глибокі зв'язки зі своїми громадами, отримують обмежений доступ до фінансових ресурсів. Одна з представниць донорських організацій під час інтерв'ю визнала:

«Ми довіряємо великим організаціям управління масштабними проєктами, але це часто означає, що менші жіночі ГО залишаються поза межами фінансування».

Крім того, багато респонденток інтерв'ю зазначили, що гендерне інтегрування часто зводиться до формального дотримання вимог, без реального змістовного наповнення. Наприклад, у багатьох проєктах згадується участь жінок або

гендерна рівність, однак ці аспекти не є справді інтегрованими в їхній дизайн чи механізми фінансування. Таку практику розкритикувала одна з лідерок жіночої ГО:

«Так званий гендерний мейнстримінг став [...] модним словом, але жіночі ГО залишаються «на узбіччі», у тому числі й фінансово».

Виклики в реалізації зобов'язань на практиці. Під час аналізу було виявлено декілька структурних бар'єрів, які спричиняють розрив між деклараціями про гендерне інтегрування та реальним фінансуванням:

- Відсутність механізмів підзвітності. Гендерні маркери, хоч і є корисним інструментом для відстеження намірів донорів, не мають механізмів обов'язкового виконання, які б гарантували змістовну інтеграцію гендерних аспектів. Інтерв'ю показують, що, хоча гендерне інтегрування формально має сприяти врахуванню гендерних аспектів у ширших (негендерних) програмах, це далеко не завжди означає реальну підтримку жіночих ГО. Ця прогалина підкреслює необхідність цільового фінансування та визнання жіночих ГО як ключових рушіїв змін, а не покладання на «гендерно нейтральні» програми, де поверхові гендерні маркери підміняють справді трансформаційні дії.

²² AWID. 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? URL: <https://www.awid.org/news-and-analysis/2021-brief-where-money-feminist-organizing>

• Моделі короткострокового фінансування. Домінування короткострокових циклів фінансування обмежує можливості жіночих ГО проводити змістовну адвокаційну чи інституційну роботу. Попри те, що декларації про гендерне інтегрування наголошують на інклюзивності, реальність короткострокових фінансових моделей підриває ці цілі, оскільки довготривалі ініціативи залишаються поза пріоритетами. Це особливо проблематично для проєктів із гендерної рівності, які зазвичай фокусуються на зміні усталених гендерних стереотипів, трансформації соціальних ролей або зміцненні підтримки для постраждалих. Такі процеси потребують часу та довготривалого налагодження довіри в громадах, чого неможливо досягти в межах стандартного три- або шестимісячного циклу фінансування.

• Зосередженість на кількісних показниках замість системних змін. Донори часто віддають перевагу вимірюваним показникам, таким як кількість охоплених жінок, замість структурних змін (наприклад, реформування політики чи подолання системної нерівності). Як зазначила одна з лідерок ГО в інтерв'ю:

«Гарне фото з координаційної зустрічі в дорогому готелі чомусь вважається важливішим, ніж системна робота над подоланням гендерної нерівності».

Такий підхід ставить у невідгдане становище ті жіночі ГО, які прагнуть до довгострокових перетворень, а не лише до надання послуг постраджалим групам населення.

Розрив між деклараціями донорів щодо гендерного інтегрування та фактичним розподілом фінансування свідчить про глибшу проблему — спосіб, у який реалізується підтримка гендерної рівності. Попри часті заяви донорів про важливість фінансування жіночих ГО відсутність окремих бюджетів, надмірна залежність від великих посередників і фокус на короткострокових цілях обмежують трансформаційний потенціал, який може мати виділення коштів на гендерне інтегрування.

Чи існують відмінності в доступі до фінансування залежно від географічного розташування

жіночих ГО? Як саме розташування організації (місто/село, прифронтові/тилові території) впливає на доступ до фінансування?

Географічне розташування жіночих ГО суттєво впливає на їхній доступ до фінансування в Україні. Існують відмінності між міськими і сільськими, прифронтовими та тилловими регіонами, зумовлені донорськими пріоритетами, сприйняттям терміновості потреб, видимістю та інституційною спроможністю організацій. Ці фактори створюють нерівні можливості для жіночих ГО в залученні ресурсів та реалізації їхніх ініціатив у сфері гендерної рівності.

Прифронтові території: пріоритетні, але напрями фінансування обмежені. Жіночі ГО, які працюють у прифронтових районах, отримують найбільшу увагу з боку донорів через очевидність гуманітарних потреб. У звіті Робочої групи з гендерних питань у гуманітарній діяльності за 2024 рік підкреслюється, що ці регіони мають пріоритет у фінансуванні, спрямованому на екстрене реагування, зокрема на продовольчу допомогу, надання притулку та медичну підтримку²³. Один із донорів пояснив:

«Прифронтові території — наш пріоритет, оскільки потреби тут очевидні».

За даними опитування, уявлення про доступ до фінансування для організацій, що працюють із жінками в різних регіонах України, значно відрізняються. Найбільша частка респонденток (43,3%) вважає, що організації, які працюють у прифронтових районах, мають легший доступ до фінансування. Водночас 22,1% респонденток переконані, що більше шансів отримати фінансування мають організації в регіонах, віддалених від фронту. Ще 32,7% респонденток висловили невпевненість у відповіді, що свідчить про високий рівень невизначеності щодо донорських пріоритетів. Лише 1,9% респонденток вважають, що географічне розташування не має суттєвого впливу на доступ до фінансування.

Однак підтримка для прифронтових жіночих ГО здебільшого обмежується короткостроковими гуманітарними проєктами, що майже не залишає простору для програм із відновлення або адвокації. Як зауважила одна з лідерок жіночої ГО:

«Усе зводиться до гуманітарної допомоги. Фінансування на відбудову або довгострокові потреби майже відсутнє».

Сільські території: вразливість і недостатня підтримка. Жіночі ГО, які працюють у сільській місцевості, стикаються з найбільшими перешкодами в доступі до фінансування. Вони часто залишаються поза пріоритетами донорів. Одна з лідерок жіночої ГО в невеликому містечку висловила своє розчарування:

«Наша робота невидима для донорів, тому що ми не працюємо в «медійних» регіонах».

Обмежена інфраструктура, слабші мережі контактів та менші можливості для участі в міжнародних заходах лише посилюють маргіналізацію таких організацій.

Географічні диспропорції в доступі до фінансування в Україні є очевидними. Прифронтові жіночі ГО мають пріоритет у залученні коштів на нагальні гуманітарні потреби, проте вони майже не отримують підтримки для програм відновлення та адвокації. Міські жіночі ГО мають ширші можливості для залучення фінансування завдяки кращій доступності донорських ресурсів і розвинутій інституційній спроможності, хоча менші організації досі стикаються з конкуренцією за кошти. Жіночі ГО в сільській місцевості залишаються найбільш недофінансованими та вразливими. Ці відмінності підкреслюють необхідність більш інклюзивних підходів до фінансування, щоб забезпечити рівний доступ до ресурсів для жіночих ГО у всіх регіонах.

Які зобов'язання та розподіл фінансування донорів очікуються в майбутньому? Які види фінансування донори наразі мають і планують на 2025–2027 роки?

Зобов'язання та розподіл донорського фінансування для жіночих ГО в Україні на 2025–2027 роки свідчать про поступове повернення до підтримки довгострокової роботи, хоча нагальні гуманітарні потреби, імовірно, також залишатимуться в центрі уваги. Висновки, отримані з

інтерв'ю та аналізу джерел, відбивають як досягнення, так і виклики в плануванні та розподілі донорських ресурсів.

Наразі доступне та заплановане фінансування охоплює різні види підтримки та часові рамки, відбиваючи баланс між коротко- та довгостроковими пріоритетами. Зокрема:

Короткостроковий гуманітарний фокус. Більшість фінансування, як і раніше, прив'язана до короткострокових грантів, термін яких зазвичай становить 3–6, іноді — до 12 місяців. Одна з представниць донорської організації зазначила, що попри усвідомлення необхідності довгострокових зобов'язань пріоритети визначаються нагальними викликами гуманітарної кризи, і багаторічне фінансування залишається радше винятком, ніж правилом.

Локалізація та розбудова спроможності. Багато донорів дедалі більше визнають важливість надання фінансування безпосередньо національним і місцевим організаціям, зокрема жіночим ГО. Однак за даними Щорічного опитування щодо локалізації в Україні за 2024 рік, наразі лише незначний відсоток фінансування надходить безпосередньо до місцевих організацій, тоді як більшість ресурсів розподіляється через міжнародних посередників. Дослідження The Share Trust та Refugees International підтверджують цю тенденцію: протягом двох років після повномасштабного вторгнення Росії лише 0,07% фінансування було спрямовано безпосередньо місцевим суб'єктам. Ця прогалина у фінансуванні зберігається, незважаючи на дані про те, що локальні суб'єкти є на 15,5% економічно ефективнішими за міжнародні. Переспрямування хоча б 25% фінансування до національних і місцевих організацій могло б дати економію витрат на рівні приблизно 256 млн дол. США за два роки — ресурс, який є критично важливим для задоволення гуманітарних потреб²⁴.

Секторальні пріоритети та гендерно специфічні програми. Забезпечення гендерної рівності залишається заявленим пріоритетом, з акцентом на такі напрями, як запобігання гендерно зумовленому насильству, жіноче лідерство та розширення економічних можливостей жінок. Однак ці ініціативи часто інтегровані в ширші гуманітарні програми, що обмежує пряме виділення ресурсів жіночим ГО. Одна з представниць донорської організації відзначила ефективність впровадження інструментів гендерного інтегрування, таких як гендерні

²³ Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

²⁴ Refugees International. Passing the Buck: The Economics of Localizing Aid in Ukraine, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/passing-buck-economics-localizing-aid-ukraine-enuk>

маркери й залучення окремих спеціалісток/спеціалістів із гендерної рівності до «негендерних» програм. Проте ці підходи застосовуються нерівномірно в різних секторах, що свідчить про необхідність посилення системного підходу до інтеграції гендерних аспектів у розробку та фінансування донорських програм.

Заплановане фінансування на 2025–2027 роки. Декілька великих донорів оголосили про багаторічні плани фінансування для підтримки відновлення України, акцентуючи на посиленні стійкості та системних реформах. Однак брак належних механізмів прозорості та підзвітності викликає занепокоєння щодо того, чи перетворяться ці зобов'язання на реальну підтримку для жіночих ГО, особливо на рівні місцевих ініціатив. Крім того, поки що не зрозуміло, наскільки ці кошти враховуватимуть пріоритети гендерної рівності, оскільки попередні тенденції фінансування свідчать про те, що гендерні аспекти часто залишаються на периферії ширших зусиль із відновлення.

Також під час інтерв'ю представниці донорських організацій повідомили про деякі труднощі в співпраці з жіночими ГО. Ці виклики пов'язані із системними бар'єрами, які ускладнюють ефективну взаємодію та справедливий розподіл ресурсів:

1. Адміністративні та бюрократичні перешкоди. Процеси подання заявок і звітності залишаються надмірно складними та обтяжливими, особливо для менших жіночих ГО. Багато із цих вимог розроблені з урахуванням ресурсних можливостей великих міжнародних організацій (як заявників), але ці вимоги створюють суттєві бар'єри для доступу місцевих організацій до фінансування. Одна з представниць донорської організації зазначила, що адміністративне навантаження часто унеможлиблює реальний доступ менших ГО до фінансування.

2. Обмежені кадрові та фінансові ресурси. Багато жіночих ГО не мають достатньо персоналу та фінансових ресурсів, щоб відповідати вимогам донорської звітності та контролю. Досвідчені працівниці й працівники часто переходять на більш високооплачувані посади в міжнародних організаціях, залишаючи жіночі ГО з обмеженими людськими ресурсами, що ускладнює ефективне управління проектами. Ці обмеження заважають меншим організаціям масштабувати свій вплив або підтримувати роботу поза короткостроковими фінансовими циклами.

3. Жорсткість фінансових структур. Донори часто застосовують негнучкі механізми фінан-

сування, які обмежують здатність жіночих ГО адаптувати свою діяльність до змін у місцевому контексті. Попри певні зусилля щодо спрощення процедур збереження жорстких підходів продовжує підривати принципи локальної відповідальності та інноваційності.

Фінансове середовище для жіночих ГО в Україні відбиває напруження між нагальними гуманітарними потребами та довгостроковими цілями, пов'язаними із системними змінами та забезпеченням гендерної рівності. Попри визнання донорами важливості локалізації та розбудови спроможності прогрес у цьому напрямі залишається повільним і нерівномірним. Постійна залежність від міжнародних посередників не лише відсуває місцеві організації вбік, а й призводить до втрати можливостей для підвищення економічної ефективності та сталого розвитку.

Дослідження показують, що збільшення інвестицій у місцеві та національні організації може принести значні фінансові й операційні вигоди, однак цей потенціал досі використовується недостатньо. Фінансування жіночих ГО в майбутньому значною мірою залежатиме від того, наскільки донори зможуть подолати ці системні бар'єри та розвивати справедливі партнерства з місцевими і національними організаціями. Без цілеспрямованого переходу до безпосереднього фінансування жіночих ГО та забезпечення гнучкої підтримки їхніх ініціатив трансформаційний потенціал цих організацій ризикує залишитися нереалізованим через неефективність чинних моделей надання фінансової підтримки.

2. ПРИОРИТЕТИ ДОНОРІВ ЧИ ЖІНОЧИХ ГО: ЧИ Є ПРОСТІР ДЛЯ ГНУЧКОСТІ

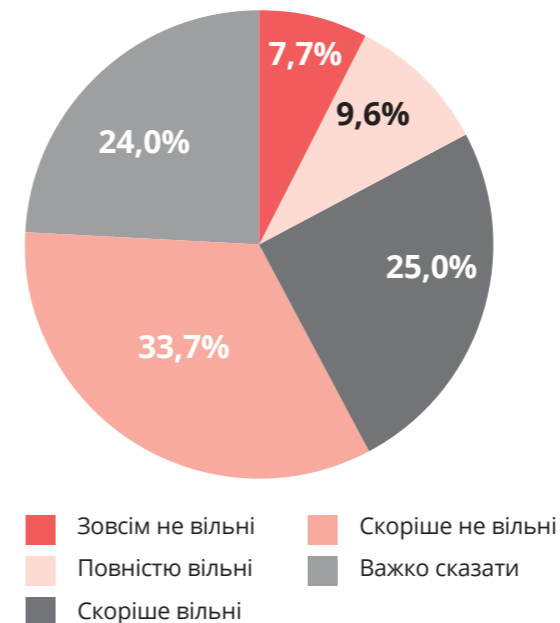
На думку жіночих ГО, наскільки донорське фінансування відповідає їхнім пріоритетам? Чи обмежують донорські умови автономію жіночих ГО?

Донорські вимоги суттєво впливають на те, як жіночі ГО використовують фінансування та формують свої пріоритети. Часто це створює труднощі в балансуванні між нагальними потребами та довгостроковими завданнями. Результати опитування та інтерв'ю вказують на системні обмеження, які знижують автономію, а отже — й ефективність діяльності жіночих ГО.

Більшість жіночих ГО стикаються з певними обмеженнями щодо використання донорського

фінансування. Лише 9,6% респонденток зазначили, що мають «повну» свободу у визначенні того, як використовувати отримані ресурси, ще 25% охарактеризували свій рівень свободи як «відносний». Водночас 33,7% опитаних повідомили, що їхні можливості є «певною мірою обмеженими», а 7,7% — що «не мають свободи взагалі». Значна частка — 24,0% — не змогли однозначно оцінити свій рівень свободи у визначенні шляхів використання донорських коштів. Ці дані підкреслюють значний вплив донорських вимог на оперативні рішення жіночих ГО.

ГРАФІК 4. Наскільки ви вільні у визначенні шляхів використання донорського фінансування? N=104

Отримані результати свідчать про те, що, хоча деякі жіночі ГО зберігають певну автономію у формуванні своїх програм та розподілі ресурсів, значна частина організацій зазнає суттєвих обмежень, зумовлених донорськими вимогами. Обмежена незалежність у ухваленні рішень, поєднана з невизначеністю та жорсткими рамками фінансування, формує системний дисбаланс у взаємовідносинах між донорами та жіночими ГО. Це, як наслідок, підриває здатність організацій узгоджувати діяльність із власними стратегічними пріоритетами та реальними потребами місцевих громад.

Результати опитування підтверджуються висновками з інтерв'ю, які демонструють, що донорські вимоги часто змушують жіночі ГО

змінювати напрями своєї роботи, навіть якщо це суперечить їхнім основним місіям. Наприклад, на початку повномасштабної війни одна з жіночих ГО повністю переорієнтувалася на гуманітарну допомогу, відповідаючи на запити донорів, хоча її основним фокусом була адвокація за гендерну рівність. Як зауважила одна з представниць цієї організації:

«Задоволення нагальних потреб є критично важливим, але [...] це відволікло нас від стратегічної роботи над системними гендерними реформами».

Інша респондентка пояснила, що спроби одночасно відповідати очікуванням донорів і задовольняти реальні потреби громад часто призводять до так званої «мозаїчної діяльності», яка ускладнює досягнення довгострокових цілей.

Інтерв'ю також виявили суттєві відмінності в підходах донорів до підтримки жіночих ГО. Деякі донори отримали позитивні відгуки за гнучкість і можливість перерозподілу фінансування для реагування на нові виклики, однак такі практики залишаються радше винятком, ніж правилом. Одна з лідерок жіночої ГО зазначила, що багато донорів зосереджуються передусім на власних показниках і вимогах до звітності, що змушує жіночі організації витрачати значні ресурси на адміністрування, а не на вирішення нагальних потреб громад. Наприклад, окремі донори вимагають детальних звітів навіть щодо незначних витрат, що суттєво підвищує адміністративне навантаження й відволікає від виконання основних завдань організації.

Крім того, ще однією значною проблемою є нестача фінансування, яке б надавало організаціям оперативну гнучкість і довгострокову стійкість (основне фінансування). Декілька лідерок жіночих ГО зауважили, що фінансування часто прив'язане до конкретних проектів, що залишає мало простору для реалізації стратегічних завдань. Одна з респонденток підсумувала:

«Ми змушені приймати фінансування, яке не повністю відповідає нашій місії, тому що без нього ми просто не зможемо підтримувати базову діяльність».

Щоб подолати ці обмеження, деякі жіночі ГО впроваджують партнерські моделі, формуючи консорціуми для посилення своїх грантових заявок. Такий підхід дає змогу кільком організаціям об'єднувати ресурси, підвищувати адміністративну спроможність і збільшувати свої шанси на отримання фінансування. Як позитивний ефект, створення консорціумів також знижує конкуренцію між жіночими ГО, сприяючи співпраці замість боротьби за обмежені фінансові ресурси.

Який ступінь гнучкості мають жіночі ГО у визначенні шляхів використання донорського фінансування?

Брак гнучкості у використанні донорських коштів залишається серйозною проблемою для багатьох жіночих ГО в Україні, оскільки донорські вимоги часто встановлюють жорсткі рамки для розподілу ресурсів. Така жорсткість обмежує можливість організацій адаптувати фінансування до своїх операційних потреб та змінного місцевого контексту.

За даними опитування, 48,1% жіночих ГО повідомили про відносну незалежність у визначенні та реалізації своїх програм, тоді як 38,5% мають обмежену незалежність, а лише 11,5% охарактеризували її як повну. Це свідчить про те, що, хоча деякі організації зберігають певну свободу ухвалення рішень, значна частина стикається із суттєвими обмеженнями, що заважають ефективно використовувати фінансування відповідно до власних пріоритетів.

Результати інтерв'ю додатково підкреслюють, як донорські вимоги обмежують гнучкість. Одна з лідерок жіночої ГО зазначила, що донори часто вимагають деталізовані бюджети за окремими статтями витрат, що не залишає простору для коригування під час реалізації, навіть якщо потреби громади змінюються. Інша респондентка зауважила, що суворі процедури моніторингу та звітності додають нові рівні контролю, перешкоджаючи швидкому реагуванню на пріоритетні виклики. Наприклад, перерахування невитрачених коштів на нові потреби часто вимагає тривалого погодження з донорами, що суттєво уповільнює критично важливі інтервенції. Таку негнучкість одна з представниць ГО охарактеризувала як «непрактичну в умовах кризи», де оперативне ухвалення рішень є ключовим.

Аналіз документів підтверджує ці висновки, вказуючи на те, що короткострокові грантові моделі ще більше загострюють проблему. Відсутність

багаторічного фінансування та операційної підтримки додатково обмежує можливості жіночих ГО, змушуючи їх адаптувати діяльність під конкретні вимоги донорів, а не під вирішення системних чи довгострокових проблем²⁵.

Обмежена гнучкість донорського фінансування підриває спроможність жіночих ГО працювати ефективно та стабільно. Хоча деякі організації навчилися маневрувати в цих умовах, загальна відсутність адаптивних фінансових моделей ускладнює їхню здатність реагувати на динамічні зміни та нові виклики в громадах. Усунення цих бар'єрів через спрощення процедур фінансування та підвищення гнучкості сприятиме підвищенню ефективності та впливу жіночих ГО в Україні.

Як приплив гуманітарного фінансування вплинув на автономію жіночих ГО? Чи змогли жіночі ГО зберегти свої основні місії, чи змушені були адаптуватися до пріоритетів донорів?

Приплив гуманітарного фінансування в Україні суттєво змінив операційне середовище для жіночих ГО. Хоча ці кошти стали вкрай важливим ресурсом для задоволення нагальних потреб, вони також створили виклики щодо збереження автономії та узгодженості з основними місіями організацій. Дані опитування та якісні дослідження демонструють, як жіночі ГО намагаються балансувати між адаптацією до пріоритетів донорів і дотриманням власних стратегічних цілей.

Результати опитування свідчать, що 76% жіночих ГО змогли зберегти свої основні місії та довгострокові цілі, що свідчить про певну стійкість у збереженні фокуса діяльності. Водночас щочетверта організація була змушена відмовитися від частини або всіх довгострокових завдань через пріоритети донорів. Зокрема, 20,2% зазначили, що їм довелося скоротити певні довгострокові напрями роботи, а 5,8% визнали, що повністю адаптували свою діяльність до вимог донорів, фактично відійшовши від початкових місій. Ще 3,8% респонденток наголосили, що їхні коригування були спричинені радше війною, ніж донорськими умовами.

Під час оцінювання впливу чинних умов фінансування на здатність реалізовувати свої місії 41,3% жіночих ГО відзначили, що донорська підтримка має «дуже позитивний» вплив, ще 44,2% назвали його «радше позитивним».

Водночас 12,5% охарактеризували цей вплив як «нейтральний», а лише 2% повідомили про негативний досвід. Ці результати свідчать про те, що гуманітарне фінансування загалом відіграє позитивну роль, однак рівень його узгодженості з пріоритетами жіночих ГО залишається нерівномірним.

ГРАФІК 5. Як умови донорського фінансування вплинули на здатність вашої організації зберегти основну місію та довгострокові цілі? N=104

Інтерв'ю з ключовими респондентками свідчать, що багатьом жіночим ГО довелося тимчасово змінити фокус діяльності, щоб відповідати на нагальні гуманітарні потреби, особливо на початкових етапах повномасштабної війни. Наприклад, одна з лідерок жіночої ГО пояснила:

«На початку [повномасштабної] війни ми були змушені перейти до пошуку гуманітарного фінансування, щоб мати можливість допомагати жінкам, і це тимчасово відволікло нас від адвокаційної роботи».

Інша представниця зазначила:

«Оскільки донори зосереджувалися на наданні гуманітарної допомоги, на наші довгострокові ініціативи у сфері гендерної рівності залишалось значно менше уваги та ресурсів».

Однак, як підкреслюють респондентки, у 2023 році, а особливо у 2024-му, більш усталені та досвідчені жіночі ГО змогли поступово повернутися до роботи над своїми довгостроковими пріоритетами й залучити фінансування на відповідні ініціативи. Водночас молодші або менш досвідчені жіночі ГО, а також організації, що працюють із вразливими групами, залишалися більш залежними від пріоритетів донорів, які здебільшого зосереджувалися на фінансуванні надзвичайної допомоги. Як наслідок, ці організації часто змушені були адаптовувати свою діяльність до донорських запитів, що обмежувало їхні можливості реалізовувати стратегічні завдання, місію та сприяти розвитку феміністичного руху. Ця динаміка підкреслює критичну потребу в підтримці розбудови спроможності та впровадженні більш гнучких фінансових механізмів, які б допомогли молодим жіночим ГО зберегти автономію та ефективно працювати над системними змінами навіть у кризових умовах.

Аналіз джерел підтверджує ці висновки — так, попри заяви донорів про гнучкість фінансування під час криз це зрідка виливається в реальну підтримку системних ініціатив, таких як адвокація. Наприклад, останній звіт Refugees International також наголошує на відсутності балансу між короткостроковим надзвичайним фінансуванням і довгостроковими цілями розвитку місцевих організацій²⁶.

Приплив гуманітарного фінансування мав подвійний вплив на автономію жіночих ГО. З одного боку, він дав змогу організаціям задовольняти ключові потреби та продовжувати роботу в умовах кризи. З іншого боку, орієнтація донорів на негайні результати та власні пріоритети обмежила можливості жіночих ГО в реалізації довгострокових стратегічних цілей. Попри те, що більшість жіночих ГО демонструють стійкість у поєднанні донорського фінансування зі своєю місією, необхідність враховувати донорські вимоги часто призводила до (само) обмежень, особливо у сферах адвокації та системних реформ.

²⁵ Ukrainian Women's Fund. Read between the Lines: Ukraine Women's Rights Organisations' Response to the Full-Scale War, Approaches and Threats, 2023.

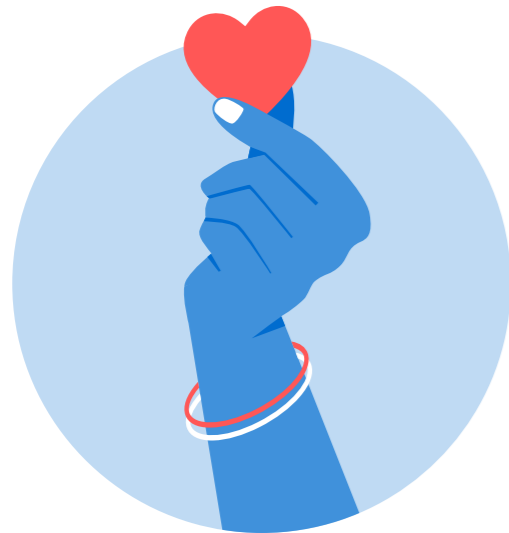
²⁶ Refugees International. Passing the Buck: The Economics of Localizing Aid in Ukraine, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/passing-buck-economics-localizing-aid-ukraine-enuk>

3. ОСНОВНЕ ЧИ ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ЩО ДОСТУПНІШЕ

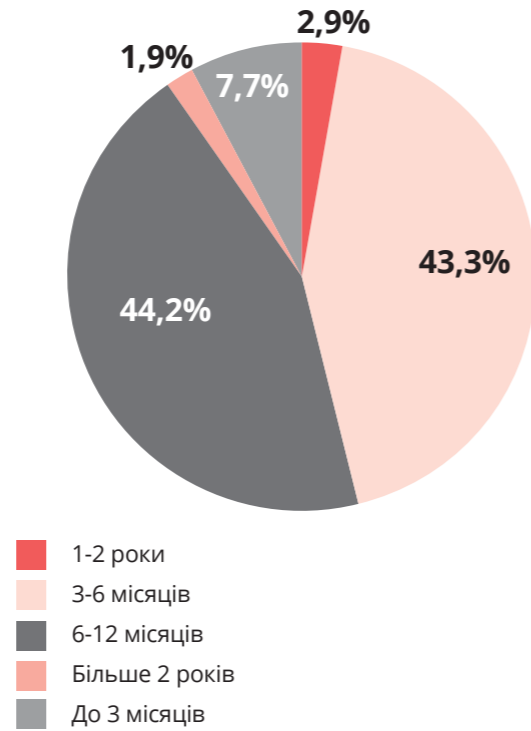
Скільки жіночих ГО отримують основне фінансування, зокрема багаторічну підтримку, порівняно з проєктним фінансуванням? Тенденції фінансування з акцентом на доступність інституційної підтримки.

Фінансовий ландшафт для жіночих ГО в Україні переважно складається з короткострокового проєктного фінансування, тоді як доступ до основного чи багаторічного фінансування залишається обмеженим. Ця нерівновага створює серйозні виклики для довгострокової стійкості та стратегічного розвитку жіночих ГО, особливо в умовах затяжної війни та її багатовимірною впливу.

Дані опитування свідчать, що більшість угод між жіночими ГО та донорами у 2022–2024 роках мали короткостроковий характер. Зокрема, 44,2% угод тривали від 6 до 12 місяців, а 43,3% — від 3 до 6 місяців. Угоди тривалістю понад рік траплялися зрідка: лише 2,9% були розраховані на 1–2 роки та 1,9% перевищували два роки. Крім того, 7,7% угод мали термін менш ніж три місяці.

ГРАФІК 6. Яка була середня тривалість угод про фінансування між вашою організацією та донорами у 2022–2024 роках? N=104

Ці дані підкреслюють домінування короткострокових моделей фінансування, які обмежують можливості стратегічного планування та забезпечення довготривалої стійкості організацій. Як зауважила одна з лідерок жіночої ГО:

«Короткострокові гранти означають, що ми постійно намагаємося вижити. Для стратегічного планування просто немає місця».

Представниця донорської спільноти визнала, що такі вимоги є частиною ширших механізмів підзвітності, проте зазначила, що вони непропорційно посилюють тиск на невеликі, місцеві організації. У результаті ця ситуація лише загострює нерівність, адже великі жіночі ГО з більш розвинутими ресурсами мають кращі можливості відповідати донорським вимогам.

Подальший аналіз розподілу типів фінансування серед жіночих ГО демонструє значну диспропорцію. Більшість організацій (85,6%) отримували фінансування для конкретних програм або проєктів, 52,5% — гуманітарне фінансування.

Однак лише 16,7% респонденток зазначили, що отримували фінансування, спрямоване на підтримку інституційного розвитку організації та реалізацію місії поза межами окремих проєктів²⁷. Це ще раз підтверджує критичний дефіцит гнучкого та основного фінансування, оскільки переважна більшість коштів залишається жорстко прив'язаною до виконання наперед визначених активностей.

Інтерв'ю з жіночими ГО показують, що основне фінансування в Україні переважно надає Український Жіночий Фонд, а також невелика група прогресивних міжнародних донорів — зокрема Швеція, Канада та окремі агенції ООН. Ці донори розглядають основне фінансування як ключовий інструмент для зміцнення інституційної спроможності жіночих ГО та забезпечення їхньої стійкості.

Проєктне фінансування зазвичай прив'язане до вузько визначених результатів, таких як надання гуманітарної допомоги, реагування на гендерно зумовлене насильство або проведення окремих адвокаційних кампаній. Хоча воно забезпечує важливі ресурси для реалізації програм, цей тип фінансування майже не дає гнучкості для організацій у вирішенні ширших стратегічних чи операційних завдань. Інтерв'ю з представницями жіночих ГО показують поширене розчарування щодо обмежень, які накладає проєктне фінансування. Як зазначила одна з лідерок жіночої ГО:

«Проєктне фінансування допомагає нам виживати, але не дає можливості інвестувати в нашу організацію. Усе зав'язане на цілях донорів, і немає простору для розвитку спроможності чи стратегічного планування».

Інституційна підтримка, яка охоплює фінансування зарплат та адміністративних витрат, залишається однією з найбільш недофінансованих сфер. Аналіз джерел підкреслює наслідки цього розриву: без інституційної підтримки багато жіночих ГО змушені переспрямовувати ресурси з програмної діяльності на покриття базових операційних витрат. Це підтверджують і результати інтерв'ю — одна з представниць ГО зазначила:

«Ми витрачаємо стільки часу на пошук коштів на операційну діяльність, що нам бракує можливостей сфокусуватися на реалізації нашої місії».

Жіночі ГО дедалі активніше виступають за багаторічне фінансування як механізм, що дає змогу покращити планування, підвищити стійкість організації та забезпечити більший вплив їхньої роботи. Попри те, що окремі донори почали впроваджувати багаторічні угоди в пілотному форматі, такі випадки поки що залишаються винятком. Одна з представниць донорів зазначила в інтерв'ю:

«Багаторічне фінансування потребує довіри, а ми ще не дійшли до цього рівня [...] з багатьма організаціями».

Загальні результати аналізу демонструють системний дисбаланс у фінансовій екосистемі: проєктне та гуманітарне фінансування значно переважає над інституційною підтримкою та гнучкими формами фінансування. Попри те, що проєктні гранти дають змогу жіночим ГО реагувати на нагальні потреби, відсутність основного фінансування обмежує їхню здатність інвестувати в довгострокові стратегічні цілі, розвиток організаційної спроможності та забезпечення стійкості. Залежність від короткострокових угод лише поглиблює ці виклики, створюючи ситуацію, коли жіночі ГО змушені постійно шукати нові джерела фінансування, аби продовжувати свою діяльність.

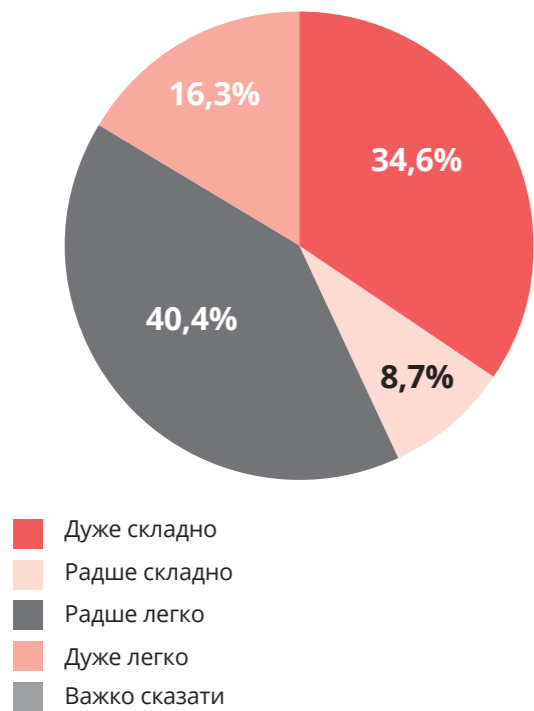
Які виклики та бар'єри існують у забезпеченні сталого фінансування для жіночих ГО?

Залучення основного фінансування є одним із найскладніших викликів для жіночих ГО в Україні, оскільки воно безпосередньо впливає на їхню здатність зберігати операційну стабільність, реалізовувати довгострокові стратегічні цілі та забезпечувати сталість своєї діяльності. Попри дуже важливу роль, яку жіночі ГО відіграють як у гуманітарній сфері, так і в адвокаційних процесах, доступ до гнучкого та непроєктного фінансування залишається значною проблемою.

²⁷ На це запитання можна було надати кілька відповідей, тому сума відсотків у відповідях перевищує 100%.

Дані опитування свідчать, що переважна більшість жіночих ГО стикається з труднощами в залученні фінансування від донорів. Зокрема, 40,4% організацій повідомили, що залучення фінансової підтримки є «радше складним» процесом, а ще 8,7% охарактеризували його як «дуже складний». Водночас 34,6% респонденток зазначили, що їм важко оцінити складність отримання коштів, що може свідчити про нестачу інформації або неоднозначний досвід у цій сфері. Лише 16,4% жіночих ГО відповіли, що отримати фінансування «радше легко», і жодна організація не повідомила, що цей процес є «дуже легким». Ці дані демонструють, що понад 80% жіночих ГО стикаються із серйозними перешкодами під час отримання фінансової підтримки, що підкреслює загальну складність залучення донорських коштів, необхідних для стабільної роботи та розвитку організацій.

ГРАФІК 7. Наскільки легко чи складно вашій організації отримати фінансування від донорів? N=104

Результати опитування також підтверджують масштабні труднощі, з якими стикаються жіночі ГО під час спроб отримати фінансування, висвітлюючи системні бар'єри, що обмежують їхній доступ до фінансових ресурсів. Найпоширенішим викликом, про який повідомили 54,8% респонденток, є обмежена доступність фінансування для невеликих організацій. Це підкреслює непропорційну вразливість малих жіночих ГО, які часто не мають достатньої адміністративної спроможності або необхідних контактів, щоб конкурувати з більшими організаціями за обмежені можливості фінансування. Крім того, 45,2% респонденток однією з головних перешкод назвали складність подання заявок і грантових пропозицій. Це свідчить про обтяжливі вимоги, з якими менші організації не завжди можуть впоратися. Високі адміністративні вимоги та складні звітні процедури стали ще одним серйозним бар'єром — на них звернули увагу 44,2% респонденток, що додатково ускладнює роботу організацій з обмеженими ресурсами.

Мовний бар'єр, зокрема необхідність подавати заявки та вести переговори іноземними мовами, виявився значною проблемою для 34% жіночих ГО, що свідчить про недостатню доступність та інклюзивність донорської підтримки. Останньою, але не менш важливою проблемою є труднощі в підтримці ефективної комунікації з донорами — їх відзначили 29,8% респонденток²⁸. Це вказує на ширшу проблему недостатньої взаємодії донорів із жіночими ГО та обмежену прозорість процесу фінансування.

Усі ці бар'єри разом посилюють системні виклики, що перешкоджають стійкості та впливу жіночих ГО, особливо тих, які працюють на місцевому рівні.

ГРАФІК 8. З якими основними труднощами ви стикаєтеся під час отримання фінансування (можна вибрати до трьох варіантів)? N=104

Окрім загальних бар'єрів, респондентки опитування також виокремили додаткові труднощі, пов'язані із залученням основного фінансування, наголошуючи на непропорційних зусиллях, які доводиться докладати порівняно з отриманими результатами. Як зазначила одна з представниць жіночої ГО:

«Кількість годин, витрачених на кожну грантову заявку, абсолютно не відповідає результатам, враховуючи, що в середньому лише 1 з 10 заявок отримує фінансування. [...] Крім того, гранти зазвичай не покривають оплату праці тих, хто їх пише, та адміністративного персоналу. Виходить, що ми маємо витрачати величезні ресурси на пошук фінансування з мінімальною віддачею».

Цю думку підтримала й інша організація, зауваживши:

«Через короткі терміни реалізації проєктів та різні вимоги донорів нам дуже складно вести стабільну роботу та утримувати кваліфікований персонал».

Серед інших викликів респондентки відзначили кадрову кризу, оскільки невеликі команди працюють на межі своїх можливостей. Як пояснила одна з учасниць опитування: «У нас маленька команда, і лише одна-дві колежанки можуть займатися написанням грантових заявок».

Ще одним серйозним бар'єром стали стислі терміни подання заявок, які встановлюють донори:

«Донори часто вимагають швидкого подання заявок — насправді в таких умовах складно готувати якісні пропозиції».

Додатково ситуацію ускладнює брак прозорості в процесах відбору грантоотримувачів. Як зауважила одна з представниць жіночої ГО:

«Після подання заявки дуже мало донорів надають зворотний зв'язок щодо причин відмови, і ми часто не розуміємо, як покращувати якість наступних заявок».

Окрім складної конкуренції за обмежені ресурси, значною проблемою є нестача фінансування на критично важливі напрями роботи організацій:

«Конкуренція за гранти шалена, а підтримки адвокаційної діяльності чи програм, орієнтованих на потреби жінок із військових родин, вдів загиблих військових, майже немає»,

— зазначила одна з респонденток.

²⁸ На це запитання можна було надати кілька відповідей, тому сума відсотків у відповідях перевищує 100%.

Інтерв'ю та аналіз джерел підтверджують ці результати, виявляючи системні перешкоди, що обмежують можливості жіночих ГО отримувати основне фінансування. Останні дослідження підкреслюють, що його нестача не лише ускладнює операційну діяльність організацій, а й знижує їхню здатність впливати на системні зміни²⁹. Зокрема, наголошується, що без стабільного фінансування жіночі ГО не можуть інвестувати у важливі напрями, такі як розвиток організаційної спроможності, підвищення кваліфікації персоналу, впровадження довготривалих програм і просування гендерної рівності.

Поєднання результатів опитування та інтерв'ю вказує на критичний розрив у фінансуванні жіночих ГО в Україні. Переважання короткострокових проектних грантів створює нестабільне фінансове середовище, у якому організації змушені постійно шукати нові джерела фінансування, щоб продовжувати свою діяльність. Цей цикл не лише відволікає ресурси від стратегічних ініціатив і посилення організаційної спроможності, а й значно збільшує адміністративне навантаження на команди, штат яких часто обмежений. Відсутність основного фінансування ускладнює утримання стабільної команди, інвестування в необхідну інфраструктуру та реалізацію довгострокових програм, спрямованих на системні зміни.

Крім того, брак прозорості та відсутність зворотного зв'язку від донорів ускладнює для жіночих ГО можливість покращувати процес написання грантових заявок та адаптувати їх до вимог фінансування. Через ці фактори зростає рівень професійного вигорання серед працівниць, що ще більше загрожує стабільності організацій. Аналіз засвідчує необхідність гнучкого та багаторічного фінансування, що повністю узгоджується із запитом жіночих ГО на зміну донорських підходів задля підтримки їхньої довготривалої роботи та сталого розвитку.

²⁹ CARE Deutschland. Making International Funding Work for Women's Organisations, 2023. URL: <https://www.care.de/media/websitedateien/care-allgemeines/publikationen/advocacy/care-deutschland-briefing-ukraine-conflict-making-funding-work-for-womens-organisations.pdf>; AWID. 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? URL: <https://www.awid.org/news-and-analysis/2021-brief-where-money-feminist-organizing>

4. АДМІНІСТРАТИВНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ

Скільки часу та ресурсів жіночі ГО витрачають на виконання вимог донорів? Які бар'єри постають перед ними у виконанні адміністративних вимог?

Адміністративне навантаження, пов'язане з донорськими вимогами, суттєво впливає на роботу жіночих ГО в Україні. Дані опитування, аналіз джерел та інтерв'ю свідчать, що надмірні вимоги щодо звітності та відповідності умовам донорів забирають непропорційно багато часу й ресурсів жіночих ГО. Це не лише знижує їхню здатність реалізовувати ефективні програми, а й посилює нерівність між меншими та більшими організаціями.

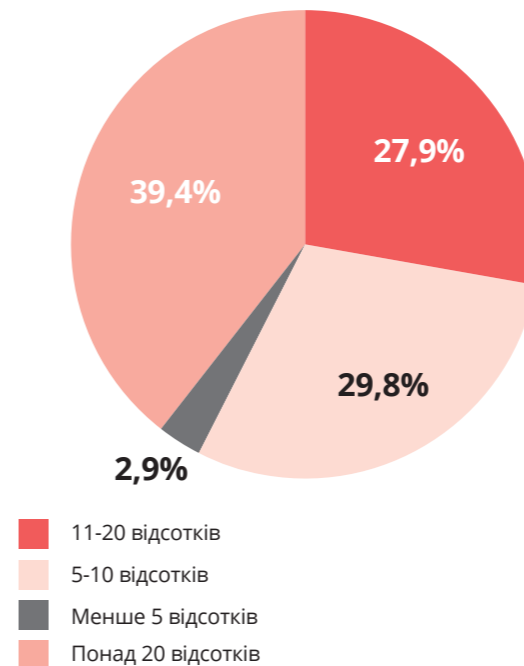
Так, дані опитування показують, що адміністративні завдання, пов'язані з донорськими вимогами, займають значну частину робочого часу жіночих ГО. Для 34,6% респонденток такі завдання займають від 21 до 30% робочого часу, а для 27,9% — понад 30%. Ще 29,8% зазначили, що витрачають на адміністративну роботу від 10 до 20% робочого часу, тоді як лише 7,7% респонденток заявили, що вони займають менше ніж 10% їхнього часу. Ці показники демонструють масштабність адміністративного навантаження, яке відволікає критично важливі ресурси від реалізації програмної діяльності.

ГРАФІК 9. Яку частку робочого часу ваша організація витрачає на адміністративні завдання, пов'язані з вимогами донорів (наприклад, звітність, моніторинг тощо)? N=104

Окрім завдань, пов'язаних із виконанням вимог донорів, жіночі ГО також відповіли на окреме запитання про те, яку частку робочого часу вони витрачають на фандрейзинг. За результатами опитування, найпоширенішою відповіддю (39,4%) стало «понад 20% робочого часу». Ще 27,9% респонденток зазначили, що витрачають на ці зусилля від 11 до 20% часу. Майже третина (29,8%) витрачає від 5 до 10% робочого часу, і лише 2,9% виділяють на фандрейзинг менше ніж 5% часу. Поєднання значних витрат часу на адміністративні завдання та пошук фінансування демонструє, як бюрократичні процеси створюють додаткове навантаження на організації, залишаючи менше можливостей для адвокації та ефективної реалізації програм. Це особливо важливо, оскільки короткострокові проекти майже ніколи не покривають витрати на ці види діяльності, змушуючи жіночі ГО самостійно знаходити ресурси для забезпечення операційної життєздатності.

ГРАФІК 10. Яку частку робочого часу ваша організація витрачає на пошук коштів? N=104

Респондентки опитування детально описали труднощі, з якими стикаються під час виконання адміністративних вимог донорів, наочно демонструючи їхній вплив на операційну діяльність жіночих ГО. Основні проблеми, про які вони повідомили, узагальнено нижче:

1. Високі вимоги до звітності та бюрократичні перепони. Одна з респонденток лаконічно описала цей виклик: **«Ми подали 7 кілограмів (sic!) фінансових і описових звітів»**. Інша зазначила:

«Для чотиримісячного проекту на 7000 євро ми витратили більше часу на підготовку звітів, переклади та узгодження, ніж на саму діяльність. Кожен чек потрібно було перекладати англійською, а компенсації для співробітниць за участь у численних зустрічах із донорами ми майже не отримували».

2. Жорсткі та ресурсомісткі процедури. Вимоги щодо відповідності донорським стандартам часто змушують організації адаптувати свої внутрішні процеси. Як пояснила одна респондентка: «Адаптація внутрішніх політик організації до міжнародних стандартів донорів створює значне навантаження». Ще одна представниця ГО додала:

«Донори вимагають тендерних процедур майже для кожної маленької закупівлі, детальні бюджети для проектів на кілька років вперед і додаткові програми наставництва, які замість посилення організації лише збільшують адміністративне навантаження».

3. Брак гнучкості та затримки у фінансуванні. Виплати грантів часто затримуються, що створює значний фінансовий тиск на організації: «Затримки з боку донорів змушували нас реалізовувати проект, працюючи на межі можливостей». Лідерка однієї з жіночих ГО розповіла:

«Коли донори затримували фінансування, ми змушені були покривати витрати з особистих або організаційних резервів, іноді це були значні суми».

4. Операційні виклики. Зокрема, респондентки говорили про проблеми з безпекою:

«Донори вимагали персональні дані лідерок жіночих ГО, включно з домашніми адресами. Під час війни це створює значні ризики безпеки».

Жорсткі закупівельні політики: *«Знайти постачальників, які відповідали б суворим донорським критеріям, особливо в сільській місцевості, було надзвичайно складно».*

5. Надмірний обсяг вимог. Одна з респонденток підсумувала: *«Іноді вимоги до звітності та зустрічі з донорами займали стільки часу, що сама реалізація проекту здавалася другорядною».*

Знахідки, отримані під час інтерв'ю, підтверджують результати кількісного опитування, підкреслюючи, що адміністративні вимоги найбільше впливають на невеликі жіночі ГО, які мають обмежені кадрові ресурси. Одна з респонденток зазначила:

«Обсяг звітності та вимог до відповідності настільки великий, що нам доводиться залучати додатковий персонал. Але ці витрати [...] не покривались донорським фінансуванням».

Вплив адміністративного навантаження на діяльність. Великий обсяг вимог до звітності відволікає ресурси від реалізації програм. Відповіді респонденток опитування свідчать, що жіночі ГО часто змушені перерозподіляти робочий час персоналу, аби відповідати донорським вимогам. Це послаблює їхню здатність забезпечувати якісне впровадження програм та адвокаційну діяльність. Як зазначила одна з лідерок жіночої ГО під час інтерв'ю:

«Коли звітність стає основним пріоритетом, на виконання самої

роботи вже не залишається часу. Ми постійно розриваємось між дедлайнами. Замість того, щоб зосереджуватися на досягненні змін».

Багато жіночих ГО отримують фінансування від декількох донорів одночасно, кожен із яких має власну систему звітності. Відсутність уніфікованих стандартів додає складності та значно збільшує робоче навантаження. Одна з респонденток описала це так:

«Це постійний цикл адаптації до різних форматів і вимог, без можливості спростити процес».

Такі умови непропорційно впливають на менші організації, які не мають окремого адміністративного персоналу.

Малі жіночі ГО, які часто працюють із мінімальним штатом і бюджетами, стикаються із серйозними бар'єрами під час виконання донорських вимог. Висновки інтерв'ю та аналіз документів свідчать, що такі організації нерідко не отримують фінансування саме через нездатність відповідати надмірним вимогам щодо відповідності³⁰.

Аналіз вторинних джерел також показує, як жорсткі вимоги донорів посилюють ці виклики. Жіночі ГО змушені витратити значну частину своїх обмежених ресурсів на дотримання донорських вимог. Це охоплює детальну фінансову звітність, проходження аудиторських перевірок та дотримання специфічних правил кожного донора. Дослідження ОЕСР 2024 року підтверджує, що саме невеликі організації стикаються з найбільшими труднощами через обмежені адміністративні можливості, що відволікає їхні зусилля від реалізації програм³¹.

Оцінка обсягу адміністративного навантаження свідчить про його значний вплив на діяльність жіночих ГО. Згідно з останнім звітом Humentum, приблизно дві третини грантових угод із громадськими організаціями не покривають витрат, пов'язаних із виконанням адміністративних вимог³². Це змушує організації або переспрямувати кошти з інших напрямів, або ризикувати

тим, що вони не виконають вимог донорів. Окрім фінансового навантаження, ці вимоги також негативно позначаються на добробуті працівниць та активісток, викликаючи сильний стрес і вигорання серед персоналу жіночих ГО. Якщо донори не покривають цих важливих витрат, працівниці та активістки фактично оплачують їх власним здоров'ям.

Зібрані дані чітко вказують на надмірне адміністративне навантаження, яке накладається на жіночі ГО через донорські вимоги. Ці вимоги в поєднанні із затримками виплат і негнучкими політиками створюють серйозні операційні виклики. Обмежені ресурси змушують жіночі ГО скорочувати час на адвокацію та реалізацію програм, що зменшує їхній довгостроковий вплив. Крім того, надмірна складність системи звітності та відсутність її стандартизації між різними донорами непропорційно впливає на менші жіночі ГО, які не мають адміністративних можливостей для ефективного управління цими вимогами. Це не лише обмежує їхній доступ до фінансування, а й підриває їхню роль як ключових рушіїв змін у сфері прав жінок.

5. ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ ГРУП

Чи існують специфічні виклики в доступі до фінансування для жіночих ГО, що працюють із вразливими групами (наприклад, ЛБТКІ+ жінками, жінками з інвалідністю, представницями етнічних меншин)?

У цьому пункті розглядаються труднощі, з якими стикаються жіночі ГО в залученні фінансування для підтримки вразливих груп, таких як ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю, ветеранки, жінки із сільської місцевості, представниці етнічних меншин та інші.

Приблизно 52,9% опитаних жіночих ГО повідомили, що активно працюють із вразливими групами. Водночас значна частка — 47,1% організацій — зазначила, що вони не працюють безпосередньо із цими групами. Такий розподіл може бути зумовлений низкою чинників, зокрема організаційними пріоритетами, географічним розташуванням або доступом до відповідного фінансування.

Серед 58 організацій, які працюють із вразливими групами:

- 60,3% визначили основним бар'єром у доступі до фінансування небажання донорів адаптувати свої програми до місцевих потреб і водночас нав'язування власних пріоритетів;
- 51,7% зазначили відсутність фінансових механізмів, спрямованих саме на підтримку вразливих груп;
- 39,7% повідомили про недостатню гнучкість у фінансуванні;
- 24,1% зауважили, що донори виявляють обмежений інтерес до таких проєктів;
- 22,4% стикаються з надмірно складними процедурами отримання фінансування³³.

Ці виклики посилюють дефіцит ресурсів для підтримки вразливих груп, що ускладнює надання довготривалої та ефективного допомоги. Деякі респондентки звернули увагу на відсутність донорського інтересу до регіонів, які не входять до пріоритетних, а також на монополізацію фінансування більшими організаціями.

Інтерсекційний підхід стосується не лише представництва — він визначає, чи отримують підтримку ті, хто має найбільші бар'єри в доступі до ресурсів. Багато вразливих груп, особливо ЛБТКІ+ жінки, представниці етнічних меншин, жінки із сільської місцевості та жінки з інвалідністю, стикаються з множинними, взаємопов'язаними формами дискримінації, що створює додаткові бар'єри до економічної безпеки, правового захисту та доступу до послуг. Однак донорські механізми часто не враховують цих комплексних вразливостей, оскільки фінансування зазвичай розподіляється за окремими категоріями — наприклад, або «права жінок», або «права людей з інвалідністю». Як пояснила одна з лідерок жіночої ГО:

³⁰ Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

³¹ Euan Ritchie. What the OECD's latest data tells us about global aid in 2022, 2024. URL: <https://www.bond.org.uk/news/2024/01/what-the-oecd-latest-data-tells-us-about-global-aid-in-2022/>

³² Samantha Musoke, Christine Sow. New harmonized financial reporting will truly shift power, 2024. URL: <https://humentum.org/blog-media/new-harmonized-financial-reporting-will-truly-shift-power/>

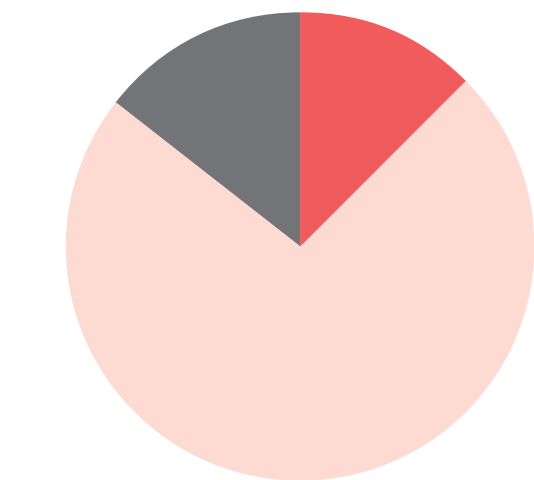
³³ На це запитання можна було надати кілька відповідей, тому сума відсотків у відповідях перевищує 100%.

«Проблема в тому, що більшість фінансування спрямоване або на «права жінок», або на «права людей з інвалідністю». Але де тоді залишається жінка, яка є і людиною з інвалідністю, і представницею маргіналізованої етнічної групи? Немає фінансування, яке визнає ці перехресні виклики».

Лише 12,7% організацій повідомили, що отримують спеціальне фінансування на підтримку різноманітності та інклюзії, тоді як 73,0% прямо зазначили, що їм бракує такої фінансової підтримки. Ще 14,3% респонденток не змогли чітко визначити, чи мають доступ до таких ресурсів. Ці дані вказують на значний дефіцит цільового фінансування, через що жіночим ГО складніше підтримувати або розширювати роботу з вразливими групами. Без спеціального (цільового) фінансування ці організації стикаються з труднощами в інтеграції інклюзивного підходу у свою діяльність, що обмежує їхній потенціал у просуванні системних змін для недостатньо представлених і вразливих груп.

ГРАФІК 11. Чи має ваша організація спеціальне фінансування для сприяння різноманітності та інклюзії в роботі із цільовими групами? N=58

■ Так
■ Ні
■ Важко сказати

Результати опитування перегукуються з тим, що представниці жіночих ГО та донорів повідомили під час глибоких інтерв'ю. Зокрема, інтерв'ю висвітлили значні виклики, пов'язані з механізмами фінансування, спрямованими на підтримку вразливих груп, таких як ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю та представниці етнічних меншин. Однією з ключових проблем, яку неодноразово порушували жіночі ГО, є низька зацікавленість донорів у специфічних потребах цих груп. Одна з лідерок ГО наголосила:

«Ми працюємо з жінками з інвалідністю, але дуже мало донорів вважають цей напрям важливим для програм розвитку».

Через таку відсутність пріоритетності організації змушені конкурувати за загальне фінансування, яке не враховує унікальні виклики, з якими стикаються вразливі спільноти. Крім того, деякі жіночі ГО зауважили, що регіональні диспропорції в розподілі донорської уваги часто призводять до ігнорування тих територій, які не входять до списку пріоритетних, незалежно від реальних потреб громад на цих територіях.

Донори визнають ці виклики, але наголошують на системних обмеженнях. Одна з представниць донорської організації зазначила:

«Ми вимагаємо, щоб проекти відповідали ширшим фінансовим цілям [...], що може ненавмисно обмежувати підтримку конкретних вразливих груп».

Хоча деякі донори інтегрують принципи інклюзивності, такі як «нікого не залишати осторонь», це часто залишається другорядним критерієм під час відбору проектів. Одна з представниць донорської організації прямо зазначила, що їхня організація не має окремого фінансування, спрямованого на підтримку вразливих груп, але додала: «Це може бути хороша ідея для майбутнього». Інша представниця донора зауважила, що, хоча фінансові заявки часто містять компоненти, пов'язані з інклюзією, відсутність окремих лотів грантових конкурсів для таких ініціатив створює прогалини в розподілі ресурсів та розробці спеціалізованих програм.

Жіночі ГО також розкритикували негнучкі вимоги донорів як бар'єр для ефективної роботи з вразливими групами. Багато з них висловили незадоволення через жорсткі підходи, які не враховують реалії на місцях. Як пояснила одна з лідерок жіночої ГО:

«Донори часто нав'язують власне бачення, замість того щоб слухати потреби місцевих громад».

Така негнучкість унеможлиблює розробку дієвих програм, що реально відповідають викликам, з якими стикаються вразливі групи. У поєднанні з обмеженими можливостями отримати довгострокове фінансування ці бар'єри не дають жіночим ГО необхідної стабільності для розробки сталих рішень для вразливих груп.

Аналіз джерел підтверджує ці висновки. Дослідження підкреслюють, що, хоча принципи інклюзивності дедалі частіше визнаються, окремі фінансові механізми, спрямовані на підтримку вразливих груп, залишаються обмеженими. У звіті Робочої групи «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності» зазначається, що фінансові механізми часто орієнтовані на універсальний підхід (one-size-fits-all), не враховуючи специфічних потреб жінок із вразливих груп³⁴. Звіт CARE Deutschland також зауважує, що, хоча деякі донорські стратегії інтегрують гендерні маркери, вони здебільшого є номінальними та не гарантують реальної фінансової підтримки інклюзивних ініціатив³⁵.

Жіночі ГО, що працюють на місцевому рівні та мають найтісніші зв'язки з вразливими групами, зазнають труднощів у доступі до донорського фінансування через жорсткі вимоги до подання заявок і звітності. Як підкреслює дослідження AWID 2021, це створює дисбаланс у фінансуванні, коли великі організації домінують, залишаючи менші жіночі ГО без ресурсів для підтримки вразливих спільнот³⁶. У результаті вони змушені поклатися на короткострокові та недостатні ресурси, що унеможлиблює довготривале планування й забезпечення стійкості їхніх програм.

Висновки дослідження вказують на системні проблеми в структурі та розподілі фінансування для підтримки вразливих груп. До таких обме-

жень належать донорські вимоги, що ускладнюють участь менших організацій, а також суворі звітні процедури, які віддають перевагу великим гравцям. У підсумку ці механізми відтісняють на другий план невеликі жіночі ГО, які часто є найбільш придатними для вирішення проблем вразливих груп на місцях, але не мають фінансової стабільності чи адміністративної спроможності для ефективної конкуренції за фінансування.

6. ПОТРЕБА В РОЗБУДОВІ СПРОМОЖНОСТІ ТА ПІДТРИМЦІ

Яких видів підтримки потребують жіночі ГО, окрім фінансової?

Хоча фінансові ресурси є вкрай важливими для функціонування та виживання жіночих ГО, не менш значущою є нефінансова підтримка, яка сприяє їхній стійкості, ефективності та зростанню. Дані опитування, аналіз джерел та інтерв'ю з ключовими суб'єктами свідчать про те, що жіночі ГО в Україні потребують підвищення спроможності, технічної підтримки та навчання з адвокатури для посилення свого впливу та стійкості.

Відповідно до результатів опитування, найважливішою потребою визнано довгострокове фінансування для забезпечення стійкості організацій, зокрема через ендавмент-фонди або аналогічні механізми — 86,5% респонденток вибрали цей варіант. Такий високий показник свідчить про нагальну потребу зменшити залежність від короткострокового проектного фінансування. Інакше кажучи, жіночі ГО висловили запит на стабільніші операційні механізми, які б гарантували безперервність їхньої діяльності. Крім того, 63,5% ГО вказали на необхідність фінансування операційних витрат, включно із зарплатами персоналу, оплатою комунальних послуг та орендою офісу. Це підкреслює поширену проблему, коли фінансова підтримка зосереджується на реалізації конкретних проектів, не даючи організаціям можливості покрити адміністративні витрати. Ще 56,7% опитаних зазначили, що їм бракує підтримки, спрямованої на розвиток програмної діяльності, що вказує на потребу в ресурсах для розширення ініціатив, орієнтованих на системні зміни та вплив.

Підвищення організаційної спроможності та тренінги були названі як необхідний компонент

³⁴ Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

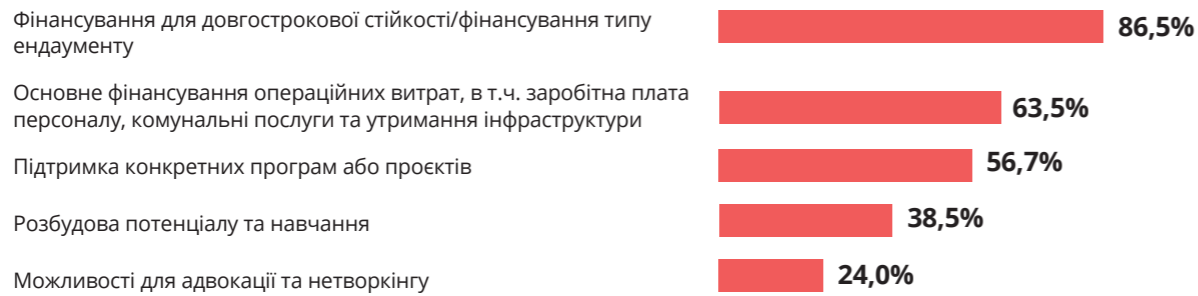
³⁵ CARE Deutschland. Making International Funding Work for Women's Organisations, 2023. URL: <https://www.care.de/media/websitedateien/care-allgemeines/publikationen/advocacy/care-deutschland-briefing-ukraine-conflict-making-funding-work-for-womens-organisations.pdf>

³⁶ AWID. 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? URL: <https://www.awid.org/news-and-analysis/2021-brief-where-money-feminist-organizing>

підтримки 38,5% респонденток. Особливо популярним є навчання з таких питань, як моніторинг й оцінка, написання грантових заявок та звітність. Інтерв'ю з представницями донорських організацій підтверджують, що менші жіночі ГО часто не мають необхідної експертизи для відповідності донорським вимогам щодо під-

звітності та фінансового управління. Нарешті, 24,0% опитаних організацій вказали на труднощі у сфері адвокації та нетворкінгу, що підкреслює важливість зміцнення коаліцій і створення умов для ефективної співпраці між жіночими ГО задля досягнення спільних цілей³⁷.

ГРАФІК 12. З якими найбільш нагальними потребами наразі стикається ваша організація (виберіть до трьох варіантів)? N=104

Серед інших видів підтримки, про які згадували лідерки жіночих ГО під час інтерв'ю, були цифрові та технологічні інструменти, а також підтримка ментального здоров'я і профілактика професійного вигорання. Дедалі більша залежність від цифрових платформ зумовлює потребу в навчанні із цифрової безпеки, адвокації через соціальні мережі та управління даними. Водночас робота у високостресовому середовищі значно загострює потребу в психологічній підтримці для працівниць жіночих ГО. Представниці жіночих організацій під час глибинних інтерв'ю неодноразово висловлювали занепокоєння щодо професійного вигорання та добробуту працівниць. Як зауважила одна з лідерок:

«Ми настільки зосереджені на допомозі іншим, що часто не приділяємо достатньо уваги власному ментальному здоров'ю. Підтримка в цій сфері могла б суттєво змінити ситуацію».

Ці результати свідчать, що, хоча фінансова допомога залишається вкрай важливою, не менш значущими є нефінансові форми підтримки, такі як програми з розвитку спроможності, технічні тренінги та інструменти для адвокації. Такий комплексний підхід є необхідним для забезпе-

чення ефективності та стійкості жіночих ГО в системному просуванні гендерної рівності.

Як жіночі ГО оцінюють ініціативи донорів із розбудови потенціалу?

Це питання часто не отримує належної уваги в інших звітах та оглядах. Саме тому ми розкриваємо його в цьому дослідженні.

Глибинні інтерв'ю з представницями жіночих ГО демонструють неоднозначне сприйняття донорських ініціатив із підвищення спроможності. Хоча багато організацій відзначили цінність тренінгів та консультацій від донорів, було виявлено й суттєві недоліки та прогалини. Однією з найбільш повторюваних тем стала невідповідність змісту навчальних програм реальним потребам організацій. Декілька респонденток зазначили, що донори часто розробляють програми з підвищення спроможності без достатнього залучення самих жіночих ГО, що призводить до невідповідності навчання місцевому контексту. Як зазначила одна з лідерок:

«Ми відвідали безліч вебінарів і тренінгів, але більшість із них не допомагали вирішити наші ключові виклики, такі як інституційна стійкість та стратегічне планування».

Більшість донорів збирають відгуки після заходів із підвищення спроможності. Проте респондентки зауважують, що донори не завжди системно враховують отримані коментарі. Як зазначила одна з учасниць:

«Якщо [донор] звик проводити тренінги певним чином, він продовжує робити це так само, незалежно від того, чи задоволені ми як цільова аудиторія».

Попри ці виклики респондентки відзначили й позитивні приклади. Так, Український Жіночий Фонд, фундація Kvinna till Kvinna та Міжнародний фонд «Відродження» отримали схвальні відгуки за свої програми з підвищення спроможності, які охоплювали тренінги з адвокації, розвитку лідерства та менторську підтримку. Ці ініціативи були визнані ефективними, оскільки враховували реалії роботи жіночих ГО на місцевому рівні, зокрема обмежені кадрові ресурси. Однак навіть ці успішні програми мали певні обмеження, оскільки залежали від грантових циклів і не передбачали довготривалих механізмів підтримки.

Глибинні інтерв'ю також висвітлили логістичні та організаційні труднощі. Менші та місцеві жіночі ГО часто мають обмежені можливості для участі в програмах із підвищення спроможності через географічні бар'єри або нестачу ресурсів. Це створює ситуацію, коли більші організації отримують більше можливостей для навчання,

що лише посилює розрив у спроможності між різними учасницями жіночого руху. Крім того, хоча окремі донори пропонують якісні тренінги, багато респонденток відзначили відсутність подальшої підтримки. Без тривалого менторства чи можливостей практичного застосування отриманих знань ефект від таких програм зазвичай є короткостроковим.

Отже, хоча програми з підвищення спроможності, що фінансуються донорами, бувають ефективними, якщо вони адаптовані та довгострокові, їхній загальний вплив обмежується системними недоліками: стандартизованими підходами, які не враховують місцевий контекст, та відсутністю механізмів подальшої підтримки. Усунення цих прогалин могло б суттєво підвищити довготривалу ефективність таких програм для жіночих ГО.

Чи інвестують донори в спроможність ОГС до довгострокового планування, зокрема багаторічного фінансового планування?

Інвестиції в довгострокову спроможність жіночих ГО в Україні залишаються нерівномірними та недостатньо розвиненими. Хоча окремі прогресивні донори почали інтегрувати багаторічне планування у свої підходи, більшість фінансування й далі є короткостроковим і проєктним. Це обмежує можливості жіночих ГО стратегічно планувати свою діяльність і забезпечувати сталий розвиток, особливо у сферах системного просування гендерної рівності та підтримки вразливих спільнот.

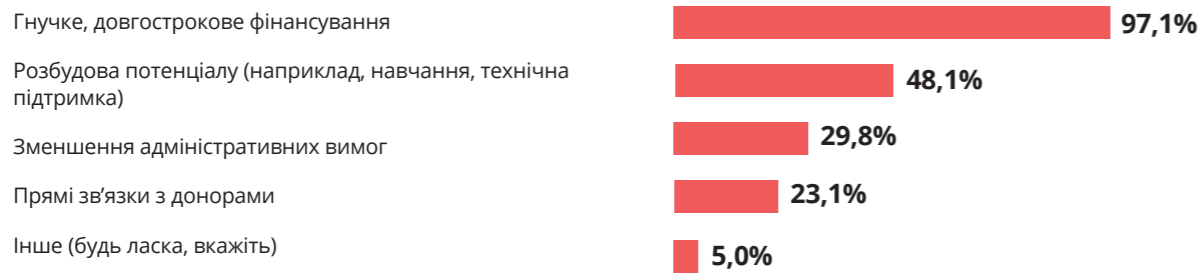

Ганя Герасимова, громадська організація «Боротьба за права» (Fight for Right)

Дані опитування свідчать, що саме гнучке довгострокове фінансування вважається найбільш ефективним механізмом для посилення впливу організацій — цей варіант підтримки вибрали 97,1% респонденток. Це вказує на значну

потребу в моделі фінансування, яка дасть змогу організаціям не лише реагувати на поточні виклики, а й проактивно здійснювати стратегічне планування для вирішення як короткострокових, так і довгострокових завдань.

ГРАФІК 13. Який тип підтримки найбільше допоміг би вашій організації збільшити її вплив (виберіть до двох варіантів)? N=104

Підвищення спроможності, зокрема навчальні програми та технічна підтримка, також отримало високу пріоритетність — цей варіант вибрали 48,1% опитаних. Це підкреслює важливість розвитку навичок для зміцнення організаційної діяльності. Також були згадані інші форми підтримки, зокрема зменшення адміністративного навантаження (29,8%) та налагодження прямих зв'язків із донорами (23,1%), що свідчить про наявні виклики, пов'язані з бюрократичними процедурами та доступністю фінансування. Менша кількість респонденток (5%) згадала про потребу в менторській підтримці або інфраструктурно-му забезпеченні³⁸. Отримані дані вказують на нагальну необхідність зосередження донорських зусиль на гнучкому фінансуванні та ініціативах із підвищення спроможності, щоб ефективно посилювати жіночі ГО.

Глибинні інтерв'ю з представницями жіночих ГО також висвітлюють проблеми, пов'язані з донорськими інвестиціями в довгостроковий розвиток спроможності організацій. Багато респонденток висловили розчарування через короткостроковий характер донорського фінансування, що обмежує їхню здатність впроваджувати комплексне багаторічне фінансове планування.

Зі свого боку донори визнали важливість довгострокового розвитку спроможності організацій, але також зазначили про системні обмеження, що ускладнюють забезпечення стабільної підтримки. Ці обмеження часто призводять до того, що фінансування спрямовується на короткострокові проектні результати, а не на розвиток

довготривалих стратегічних спроможностей жіночих ГО. Як наслідок, організації змушені зосереджуватися на швидких і вимірюваних результатах, щоб отримати фінансування, замість того щоб інвестувати в багаторічне планування та сталий розвиток.

Деякі прогресивні донори почали інтегрувати багаторічні компоненти розбудови спроможності у свої програми фінансування. Ці ініціативи спрямовані на посилення фінансового менеджменту та стратегічного планування, що дає змогу організаціям диверсифікувати потоки фінансування та досягти більшої стійкості. Однак такі зусилля залишаються обмеженими, оскільки більшість донорів намагаються узгодити довгострокові потреби в розбудові потенціалу з наявними короткостроковими пріоритетами фінансування. Донори також схильні віддавати перевагу короткостроковим вимірюваним результатам, а не розвитку сталих організаційних практик. Така фрагментарна та нестратегічна модель фінансування закріплює цикл залежності від донорів і заважає ГО досягти фінансової та операційної стабільності, необхідної для системного впливу.

Аналіз інших публікацій підтверджує ці висновки, показуючи, що донорські стратегії переважно орієнтовані на короткострокове проектне фінансування, а не на забезпечення довгострокової стійкості організацій. Публікації Українського Жіночого Фонду та CARE Deutschland підкреслюють, що, хоча усвідомлення потреби в підвищенні спроможності організацій зростає, реальна підтримка багаторічного фінансового

планування залишається обмеженою³⁹. Така ситуація створює фінансовий дисбаланс, за якого більші організації, що мають більше ресурсів і кращу адміністративну спроможність, отримують перевагу в залученні донорських коштів, тоді як менші місцеві жіночі ГО й далі стикаються з труднощами в доступі до фінансування для довгострокового планування.

На практичному рівні недостатні інвестиції донорів у розвиток довгострокової спроможності змушують жіночі ГО працювати в умовах фінансової невизначеності, що обмежує їхню здатність здійснювати стратегічне планування та реалізувати сталі ініціативи. Така нестабільність не лише гальмує розвиток організацій, а й знижує загальний вплив жіночих ГО у сфері просування гендерної рівності та підтримки вразливих груп. Без належної довгострокової підтримки жіночі ГО й надалі вимушені працювати в режимі реагування на кризові виклики, не маючи змоги повною мірою реалізувати свою місію щодо сприяння системним змінам і подолання глибинних причин гендерної нерівності.

Як відрізняється доступ до фінансування для менших жіночих ГО, що працюють на місцевому рівні, порівняно з більшими організаціями?

Різниця в доступі до фінансування між меншими, місцевими жіночими ГО та більшими, добре усталеними організаціями детально розглянута в попередніх розділах цього звіту. Аналіз охопив різні аспекти, зокрема адміністративну спроможність, пріоритети донорів, моделі фінансування та операційні виклики, і продемонстрував, як ці фактори впливають на здатність місцевих організацій залучати й утримувати фінансування. Нижче подано узагальнений виклад цих висновків, що підкреслює ключові відмінності у викликах і можливостях, з якими стикаються менші та місцеві жіночі ГО порівняно з більшими організаціями.

• Адміністративна спроможність та доступ до фінансування. Великі жіночі ГО зазвичай мають спеціалізовані підрозділи або працівниць і налагоджені системи для виконання донорських вимог, що дає їм перевагу в залученні фінансування. Натомість місцеві та менші жіночі ГО часто не мають достатньо персоналу та ресурсів для управління складними процесами подання заявок і звітності, що ставить їх у невідгдане

становище в конкуренції за обмежені фінансові ресурси.

• Перевага усталених організацій. Донори часто віддають перевагу більшим, добре усталеним ГО через їхню здатність керувати складними проектами та відповідати вимогам підзвітності. Це створює фінансовий ландшафт, у якому місцеві організації мають значно обмеженіший доступ до суттєвої фінансової підтримки — навіть попри їхні тісні зв'язки з місцевими громадами та краще розуміння локальних потреб.

• Короткострокові моделі фінансування. Місцеві та менші жіночі ГО непропорційно потерпають від переважання короткострокового проектного фінансування. Такі моделі майже не передбачають гнучкості, змушуючи менші організації зосереджуватися на виконанні нагальних завдань замість довгострокового планування та системних змін.

• Обмежена видимість та доступ до мереж. Більші жіночі ГО мають сильніші зв'язки та ширшу впізнаваність серед донорів, що ще більше закріплює їхні позиції під час пошуку фінансування. Натомість місцеві жіночі ГО, особливо ті, що працюють у сільській місцевості чи недостатньо охоплених регіонах, часто залишаються поза увагою, незважаючи на їхню ключову роль у вирішенні локальних проблем.

• Розрив у доступі до операційної підтримки. Відсутність фінансування для покриття операційних витрат значно більше впливає на місцеві жіночі ГО. Багато з них стикаються з труднощами у фінансуванні базових адміністративних витрат, таких як зарплата персоналу та оренда приміщень, оскільки ці витрати часто не передбачені в проектних грантах.

• Нерівні умови в конкуренції. Місцеві та менші жіночі ГО часто змушені конкурувати з більшими організаціями за ті самі обмежені фінансові ресурси. Така ситуація посилює напруженість у секторі та обмежує можливості менших організацій для розвитку та стабільної роботи.

• Виклики в підвищенні спроможності. Місцеві та менші жіночі ГО стикаються з більшими труднощами в доступі до ініціатив із підвищення спроможності, які фінансуються донорами. Такими бар'єрами для них можуть бути вимоги до знання мов, логістичні труднощі та навчальні програми, що не враховують їхніх реальних потреб.

³⁹ Ukrainian Women's Fund. Read between the Lines: Ukraine Women's Rights Organisations' Response to the Full-Scale War, Approaches and Threats, 2023; CARE Deutschland. Making International Funding Work for Women's Organisations, 2023. URL: <https://www.care.de/media/websitedateien/care-allgemeines/publikationen/advocacy/care-deutschland-briefing-ukraine-conflict-making-funding-work-for-womens-organisations.pdf>

³⁸ На це запитання можна було надати кілька відповідей, тому сума відсотків у відповідях перевищує 100%.

Попри тісний зв'язок із місцевими громадами та важливу роль у реагуванні на нагальні виклики місцеві та менші жіночі ГО залишаються непропорційно обмеженими в доступі до фінансування через структурні бар'єри — зокрема обмежену адміністративну спроможність, короткострокові моделі фінансування та нестачу операційної підтримки. Ці виклики не лише поглиблюють нерівність у моделях пошуку коштів для жіночих ГО, а й знижують загальну ефективність донорських інвестицій у гендерну рівність.

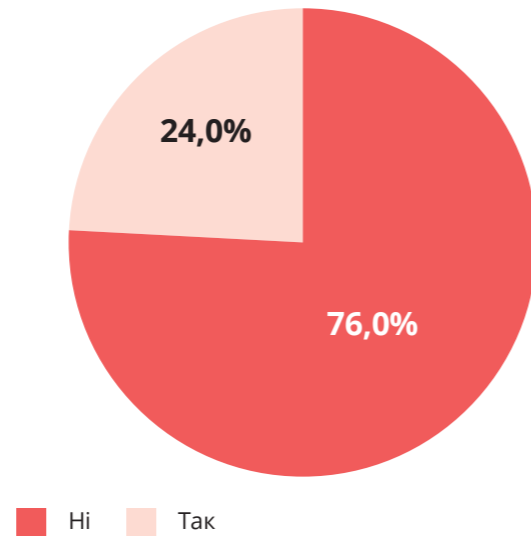
7. ВПЛИВ ІНОЗЕМНОЇ ДОПОМОГИ НА МІСЦЕВУ АДВОКАЦІЮ

Наскільки іноземне фінансування сприяє довгостроковим ініціативам у сфері гендерної рівності? Стійкість і довгостроковий вплив програм, що фінансуються донорами.

Донорські проекти відіграють важливу роль у підтримці жіночих ГО в Україні. Однак їхній внесок у забезпечення довгострокових змін у сфері гендерної рівності та стійкості самих організацій залишається обмеженим. Попри те, що донори приділяють дедалі більше уваги питанням прав жінок у відповідь на поточну гуманітарну кризу, практики фінансування досі переважно зосереджені на короткострокових гуманітарних потребах, а не на системній адвокації та розбудові спроможності.

Дані опитування підкреслюють нестабільну фінансову ситуацію, з якою стикаються жіночі ГО. Лише 24,0% організацій уже забезпечили фінансування на 2025 рік у розмірі щонайменше половини свого бюджету за 2024 рік. Це означає, що переважна більшість (76,0%) перебуває в стані значної фінансової невизначеності. Така нестабільність ускладнює довгострокове планування, обмежує здатність жіночих ГО утримувати персонал і забезпечувати стійкість адвокаційних ініціатив. Інтерв'ю з лідерками жіночих ГО свідчать про поширене занепокоєння щодо спроможності їхніх організацій виконувати ці ключові функції без надійного та передбачуваного фінансування.

ГРАФІК 14. Чи забезпечено фінансування вашої організації на 2025 рік у розмірі не менше ніж 50% вашого бюджету на 2024 рік? N=104

Серед організацій, які вже забезпечили фінансування на 2025 рік, 40% мають угоди з донорами, що триватимуть до другої половини 2025 року. Ще 15% ГО мають угоди до першої половини 2025 року. Лише 6,7% мають резервні кошти, а 3,3% покладаються на альтернативні ресурси, зокрема власні внески. Ці показники свідчать про фрагментованість фінансового середовища, у якому надмірна залежність від короткострокових фінансових циклів посилює вразливість жіночих ГО та змушує їх концентруватися на проміжних результатах, а не на системній адвокації.

Інтерв'ю з донорами та жіночими ГО підтверджують ці висновки, підкреслюючи структурні бар'єри поточної системи фінансування. Представниці донорських організацій визнають, що короткострокові гранти обмежують можливості для багаторічного стратегічного планування. Один із донорів наголосив:

«Ми бачимо, що короткострокове фінансування обмежує можливості організацій працювати над трансформаційними цілями. [...] Недостатньо просто підтримувати надання послуг — потрібно інвестувати в стійкість організацій».

Дані опитування також свідчать, що жіночі ГО в Україні активно виступають за зміну донорських підходів, щоб покращити фінансові механізми

та забезпечити сталість своєї діяльності. Найбільш затребуваною зміною, яку підтримали 86,5% респонденток, є надання довгострокового фінансування для реалізації проектів. Крім того, 57,7% опитаних наголосили на необхідності основного фінансування, що є критично важливим для покриття операційних витрат і забезпечення організаційної стійкості.

Ще одним пріоритетом для жіночих ГО є спрощення донорських вимог — 32,7% респонденток

вказали це як можливе ключове покращення. Швидке затвердження запитів на перерозподіл коштів також є важливою зміною — її підтримали 43,3% респонденток, наголошуючи на потребі більшої гнучкості в реагуванні на нові пріоритети та непередбачувані виклики. Нарешті, 55,8% респонденток виступають за гнучкіші угоди про фінансування проектів, що дало б змогу організаціям коригувати свою діяльність відповідно до змін у контексті й зменшити непотрібні бюрократичні обмеження.

ГРАФІК 15. Які зміни ви б порекомендували донорам для покращення фінансування жіночих ГО в Україні (виберіть до трьох варіантів)? N=104

Ці рекомендації узгоджуються з результатами інтерв'ю з ключовими респондентками, у яких лідерки жіночих ГО послідовно наголошували на необхідності більш гнучких, доступних і сприятливих для довгострокового розвитку організацій донорських підходів. Деякі донори вже почали впроваджувати пілотні ініціативи з надання основного та багаторічного фінансування, однак такі практики досі залишаються радше винятком, ніж правилом.

Якби умови та пріоритети фінансування були іншими, що могли б робити жіночі ГО та феміністичний рух інакше? (Альтернативне бачення)

Поточна система фінансування жіночих ГО в Україні, яка характеризується короткостроковими грантами, донорськими пріоритетами та жорсткими адміністративними вимогами, обмежує їхню здатність досягати довготривалих системних змін. Альтернативна модель фінансування — заснована на гнучкості, основному фінансуванні та узгодженні з пріоритетами, визначеними самими жіночими ГО, — могла б значно посилити їхню адвокаційну роботу, забезпечити стійкість і підвищити вплив. Такий підхід подолав би структурні бар'єри, виявлені в результатах опитування, інтерв'ю та аналізу

джерел, відкриваючи можливості для трансформаційного прогресу у сфері гендерної рівності.

Посилення адвокації та системного впливу. Якщо фінансові механізми передбачатимуть більшу гнучкість і довгострокові зобов'язання, жіночі ГО зможуть зосередитися не лише на виконанні короткострокових проектних завдань, запропонованих або нав'язаних донорами, а й на стратегічній адвокації та системних реформах. Завдяки стабільному багаторічному фінансуванню організації матимуть змогу пріоритетувати такі завдання, як адвокація гендерно чутливого законодавства, інтеграція гендерних аспектів у національні плани відновлення та подолання системних нерівностей. Як зазначила одна з лідерок жіночої ГО під час інтерв'ю:

«Якби в нас було стабільне фінансування, ми могли б нарешті працювати над просуванням політик, а не лише гасити пожежі».

Крім того, організації отримають можливість інвестувати в доказову адвокацію: проводити ґрунтовні дослідження, розробляти рекомендації

та залучати державних і міжнародних партнерів до процесів змін. Це сприятиме утвердженню жіночих ГО як стратегічних акторів, які формують політику, а не лише реалізують тимчасові соціальні проекти.

Стійкість та організаційна спроможність.

Основне фінансування, яке сьогодні отримують лише 16,7% жіночих ГО, є ключовим для стабільності організацій. Без ресурсів для покриття операційних витрат та утримання кваліфікованого персоналу багато організацій змушені працювати в умовах постійної фінансової нестабільності. Інтерв'ю з лідерками жіночих ГО засвідчують, що однією з найбільших проблем є нестача коштів на оплату праці, коли заробітна плата залежить лише від короткострокових грантів. Одна з респонденток зазначила:

«Ми втрачаємо талановитих [...] фахівчинь. Вони йдуть до міжнародних організацій, тому що не можемо гарантувати їм стабільний дохід».

Деякі донори вже почали застосовувати більш гнучкі та інклюзивні моделі фінансування, які безпосередньо сприяють зміцненню стійкості жіночих ГО. Наприклад, багаторівневі моделі фінансування, що поєднують проектні гранти, основне фінансування та пряму підтримку для місцевих жіночих організацій, довели свою ефективність у зміцненні рухів за права жінок.

Учасниці інтерв'ю наголошують, що донори, які надають не лише фінансові ресурси, а й підтримку інституційного розвитку — зокрема фінансування операційних витрат, гроші на розвиток лідерства та заходи з безпеки й піклування про себе (self-care) — допомагають жіночим ГО працювати стабільно навіть після завершення окремих проектів. Одна з представниць донора підкреслила:

«Ідеться не лише про фінансування послуг — важливо інвестувати в самі організації, щоб вони залишалися сильними та впливовими в довгостроковій перспективі».

Розширення таких підходів до фінансування допомогло б жіночим ГО розвивати довготривалу спроможність і краще орієнтуватися в мінливому донорському середовищі. Альтернативна модель фінансування, яка передбачає операційну підтримку, дає змогу жіночим ГО зміцнювати інституційну стійкість, зберігати автономію, адаптуватися до нових викликів і розширювати свою діяльність. Наприклад, завдяки основному фінансуванню організації могли б розробляти довгострокові стратегії, будувати ефективні системи управління та урізноманітнювати джерела фінансування. Це не лише сприяло б їхній фінансовій стабільності, а й підвищило б їхню спроможність ефективно взаємодіяти з донорами та іншими партнерами.

Сприяння співпраці та інноваціям. Жорсткі донорські вимоги часто обмежують співпрацю між жіночими ГО та стримують інноваційні підходи. Дані опитування та інтерв'ю показують, що багато жіночих ГО змушені працювати у відриві одна від одної, конкуруючи за обмежені ресурси. Більшість опитаних донорських представниць визнають цю проблему. Натомість гнучке фінансування сприяло б формуванню партнерств і спільних дій між жіночими ГО, зменшуючи конкуренцію та забезпечуючи узгоджений підхід до адвокації та надання послуг. Позитивними прикладами є створення коаліцій жіночих ГО для роботи над комплексними питаннями, такими як запобігання гендерно зумовленому насильству, розвиток жіночого лідерства та економічне розширення можливостей жінок. Така співпраця підвищує загальний вплив руху, а також створює можливості для менших жіночих ГО, які працюють на місцевому рівні, скористатися досвідом і мережею контактів більших партнерів.

Інновації, яким часто не приділяють достатньої уваги через жорсткі донорські вимоги, у разі більшої фінансової гнучкості могли б розвиватися краще. Жіночі ГО мали б змогу тестувати нові підходи — зокрема цифрові адвокаційні кампанії чи ініціативи, розроблені самими громадами, — без постійного тиску щодо досягнення вузько визначених результатів проекту. Це дало б можливість швидше адаптуватися до нових викликів і шукати креативні рішення.

Посилення представництва вразливих груп.

Цільове фінансування для вразливих груп, зокрема жінок з інвалідністю, ЛБТКІ+ жінок, жінок із сільської місцевості, представниць етнічних меншин тощо, є вкрай важливим для розбудови інклюзивного жіночого/феміністичного руху. Лише 12,7% жіночих ГО повідомили про отримання спеціалізованого фінансування для

Софія Єніна, Станіслава Петлиця, Анастасія Ангелова, громадська організація «Харківське Жіноче Об'єднання «Сфера»

вразливих груп, що вказує на значні прогалини в підтримці. Інтерв'ю також засвідчили, що багато донорів не пріоритезують специфічні потреби вразливих груп, що призводить до реалізації програм, які часто є загальними та не враховують місцевого контексту.

Завдяки цільовому фінансуванню жіночі ГО могли б розробляти й впроваджувати програми, спрямовані на подолання унікальних викликів, з якими стикаються вразливі групи. Це може охоплювати ініціативи для покращення доступу до послуг, посилення голосу вразливих груп у процесах ухвалення рішень, а також адвокацію політик, що враховують множинні форми дискримінації. Крім того, цільове фінансування для ГО, які працюють із вразливими групами, дало б змогу спрямувати ресурси туди, де вони потрібні найбільше, сприяючи рівності та інклюзії.

Інтеграція заходів із піклування про себе та безпеки. Вигорання та ризики для безпеки є серйозними викликами для жіночих ГО, особливо в умовах війни, що триває. Інтерв'ю підкреслили важкий психологічний та емоційний тягар, спричинений високим навантаженням, обмеженими ресурсами та інтенсивною роботою з вразливими групами. Проте більшість поточних моделей фінансування не враховують ці виклики, залишаючи жіночі ГО без ресурсів для підтримки добробуту своїх команд. Альтернативний підхід до фінансування може передбачати виділення коштів на заходи з піклування про себе та безпеку організацій. Наприклад, гранти

могли б охоплювати фінансування на психосоціальну підтримку, виїзні тренінги для команди та програми навчання з безпеки. Як зазначила одна з лідерок жіночої ГО:

«Можливість оплачувати заходи для запобігання вигоранню дозволила б нам краще підтримувати наші команди та зберігати ефективність роботи в довгостроковій перспективі». Такі заходи зміцнюють стійкість жіночих ГО, допомагаючи їм продовжувати роботу в складних умовах.

Альтернативна модель фінансування, яка передбачає гнучкість, основне фінансування та інклюзивність, дала б змогу жіночим ГО вийти за межі режиму виживання й зосередитися на своїх довгострокових місіях. Якщо умови фінансування відповідатимуть реальним потребам жіночих організацій, це відкриє їм можливість досягати трансформаційних змін у сфері гендерної рівності, забезпечувати сталий розвиток і розширювати колективний вплив. Це бачення не лише відповідає на нагальні виклики, з якими стикаються жіночі ГО, а й закладає фундамент для стійкого та інклюзивного жіночого руху в Україні.

Висновки

1 Вплив війни на фінансування жіночих ГО: дві сторони однієї медалі.

Війна в Україні привернула безпрецедентну увагу та принесла ресурси для жіночих ГО. Підвищення рівня фінансування з 2022 року відзначили 68,9% організацій. Однак цей приплив коштів спричинив і зростання залежності від зовнішніх джерел. Крім того, домінування короткого проєктного фінансування не дає змоги жіночим ГО здійснювати довгострокові стратегічні інвестиції, що лише посилює фінансову нестабільність. У разі зміни пріоритетів донорів ця залежність загрожує стійкості жіночих ГО, роблячи їх вразливими до раптового скорочення підтримки. Також фінансування гуманітарних потреб отримує пріоритет над структурними реформами та розбудовою руху.

2 Невідповідність між пріоритетами донорів та місіями жіночих ГО.

Донорські вимоги до фінансування часто змушують жіночі ГО віддавати перевагу нагальним гуманітарним потребам, відходячи від своїх основних завдань — адвокації та системних реформ. Так, 31,7% організацій отримували фінансування, орієнтоване винятково на нагальні гуманітарні потреби, тоді як лише 22,1% могли повноцінно зосередитися на довгострокових цілях. Крім того, донорські показники ефективності проєктів часто не узгоджуються з реальними місцевими пріоритетами, змушуючи жіночі ГО коригувати свої стратегії під критерії, заздалегідь визначені донорами, а не відповідати на найбільш актуальні виклики у своїх громадах. Залежність від іноземної допомоги ще більше закріплює цей розрив, оскільки жіночі ГО змушені підлаштовуватися під зовнішні пріоритети, а не просувати рішення, ініційовані на місцях.

3**Нерівний доступ до фінансування та його системні наслідки.**

Результати аналізу свідчать про існування системної нерівності в розподілі фінансування: більші організації мають значно кращі можливості для залучення довгострокової підтримки та основного фінансування порівняно з меншими та молодими жіночими ГО. Географічний чинник також поглиблює ці розриви — фінансування гуманітарних програм концентрується в прифронтових зонах і містах, тоді як сільські та тиллові регіони мають обмежений доступ до ресурсів. Ці нерівності стримують розвиток менших жіночих ГО та їхню здатність здійснювати довготривалу адвокаційну діяльність. Багато місцевих жіночих ГО також повідомляють про усунення з процесу прямого фінансування від донорів, оскільки розподіл коштів переважно контролюють міжнародні посередники.

4**Адміністративне навантаження обмежує спроможність жіночих ГО та локалізацію.**

Надмірні вимоги до звітності та дотримання стандартів донорів забирають значну частину часу й ресурсів жіночих ГО, особливо менших організацій. Майже 35% організацій витрачають понад 30% свого робочого часу на виконання адміністративних завдань, що зменшує їхню спроможність зосереджуватися на програмній діяльності. Це навантаження особливо сильно позначається на жіночих ГО, які працюють на рівні громад і не мають достатнього кадрового ресурсу для виконання таких вимог. Попри декларації донорів щодо підтримки локалізації лише незначна частина коштів доходять безпосередньо до місцевих жіночих ГО. Для реалізації принципів локалізації донори мають спрощувати процеси подання заявок та скорочувати бюрократичні перепони, які непропорційно ускладнюють роботу менших організацій.

5**Проблеми в підтримці вразливих груп.**

Механізми фінансування часто не враховують специфічні потреби вразливих груп, зокрема ЛБТКІ+ жінок, жінок з інвалідністю, ветеранок, представниць етнічних меншин та інших. Попри те, що 52,9% жіночих ГО повідомили про роботу з вразливими групами, лише 12,7% отримували відповідне цільове фінансування. Небажання донорів адаптувати механізми фінансування до місцевих реалій призводить до системного відсторонення та обмежує можливості жіночих ГО в розбудові справді інклюзивних програм. Крім того, як і у випадку із загальними нерівностями у фінансуванні, менші жіночі ГО — особливо ті, що працюють із вразливими групами — часто мають обмежений доступ до донорських ресурсів, оскільки більші, добре розвинені організації отримують основну частину коштів. Це ще більше закріплює системні бар'єри та звужує можливості вразливих груп отримувати підтримку й бути залученими до процесів ухвалення рішень.

6**Потреба в розбудові спроможності, що виходить за межі фінансової допомоги.**

Жіночі ГО наголошують на важливості нефінансової підтримки, зокрема розвитку організаційної спроможності та адвокаційних навичок як ключових чинників забезпечення стійкості. Однак навчальні заходи, які надаються донорами, часто не відповідають практичним потребам організацій, а багато тренінгових програм не передбачають подальшого супроводу (менторства). Ініціативи з розбудови спроможності, що не враховують реальний контекст жіночих організацій, ризикують залишитися короткостроковими втручаннями, а не стати механізмами сталого розвитку. Жіночі ГО особливо підкреслюють потребу в інвестиціях у розвиток лідерства, цифрову трансформацію та стратегічне планування як пріоритетні напрями підвищення спроможності.

7**Локалізація потребує більшого, ніж лише декларативних зобов'язань.**

Попри заявлені зобов'язання донорів щодо локалізації лише незначна частина фінансування безпосередньо доходять до місцевих організацій. Багато жіночих ГО, що працюють на рівні громад, не мають доступу до ресурсів через жорсткі донорські вимоги та наявність міжнародних посередників. Така ситуація шкодить принципам місцевого лідерства та викликає сумніви щодо довгострокової ефективності зусиль із локалізації. Постійна залежність від посередників зменшує потенціал рішень, ініційованих жіночими ГО, які краще розуміють місцевий контекст і потреби. Деякі донори намагаються збільшити пряме фінансування жіночих ГО, однак більшість жіночих організацій і надалі стикаються із численними бар'єрами — передусім через складні критерії відбору та високі адміністративні вимоги.

8**Моделі короткострокового фінансування створюють цикл реагування на проблеми, а не проактивного розвитку.**

Переважаюча залежність від короткострокового проєктного фінансування змушує жіночі ГО постійно шукати нові гранти лише для того, щоб підтримувати свою діяльність. Дані опитування свідчать, що 76% організацій не мають впевненості у фінансуванні у 2025 році. Така нестабільність ускладнює розробку комплексних стратегій та реалізацію довгострокових програм, що зменшує можливості жіночих ГО формувати сталі рухи та досягати тривалих змін. Крім того, часті зміни пріоритетів донорів змушують жіночі ГО коригувати напрями своєї роботи замість того, щоб зосереджуватися на системних реформах.

9**Донорська допомога: баланс між розширенням можливостей та обмеженнями.**

Попри те, що міжнародна допомога посилює спроможність жіночих ГО реагувати на нагальні виклики та брати участь в адвокаційній діяльності, її орієнтація на короткострокові результати часто суперечить довгостроковим цілям. Ефективність міжнародної підтримки в сприянні системним змінам залежить від її узгодженості зі стратегічними пріоритетами жіночих ГО та готовності донорів інвестувати в розвиток руху, а не лише в надання послуг для задоволення нагальних потреб жінок. Посилення механізмів підзвітності та забезпечення довгострокової стійкості донорської допомоги є ключовими умовами для поєднання оперативного реагування на кризи з реальними системними змінами.

10**Взаємопов'язані виклики та можливості у сфері фінансування.**

Результати дослідження засвідчують тісний взаємозв'язок між різними викликами у фінансуванні жіночих ГО. Негнучкість донорських пріоритетів, нерівномірний розподіл ресурсів та адміністративні бар'єри створюють системні перешкоди для ефективності жіночих ГО. Водночас підвищена видимість жіночих ГО в реагуванні на гуманітарну кризу в Україні відкрила нові можливості для співпраці з донорами та урядом. Посилення партнерства між жіночими ГО, донорами та органами влади є надзвичайно важливим для того, щоб фінансові механізми сприяли стійким, локально ініційованим рішенням, а не закріплювали залежність від зовнішньої допомоги.

Рекомендації

Рекомендації, викладені в цьому розділі, спрямовані на врахування різноманітних потреб жіночих ГО та ширшої екосистеми фінансування. Вони згруповані в три ключові напрями:

1. Для донорів і партнерів із розвитку

— рекомендовані заходи для покращення моделей фінансування, зменшення адміністративного навантаження, підтримки локалізації та підвищення підзвітності.

2. Для жіночих ГО

— запропоновані кроки для зміцнення інституційної спроможності, розвитку адвокаційної діяльності, піклування про себе та стійкості організацій.

3. Для ширшої екосистеми фінансування

— рекомендовані системні стратегії для розвитку співпраці, впровадження гендерно чутливих підходів і подолання структурних бар'єрів.

Це дасть змогу жіночим ГО робити суттєвий внесок у процес відновлення України та її довгострокову стійкість. Впровадження більш сталих і локально керованих моделей фінансування підвищить ефективність громадянського суспільства як у реагуванні на нагальні гуманітарні виклики, так і в реалізації системних реформ.

Ці рекомендації безпосередньо узгоджуються із ширшими цілями розвитку України — підтримкою гендерної рівності, гендерно чутливого інклюзивного відновлення, економічного зростання та зміцнення громад. Усі заходи взаємопов'язані та доповнюють одне одного, забезпечуючи комплексний підхід до підтримки жіночих ГО та впровадження більш справедливих і сталих практик фінансування.

1. ДЛЯ ДОНОРІВ І ПАРТНЕРІВ ІЗ РОЗВИТКУ

Удосконалити моделі фінансування

1. Розширити доступ до основного фінансування:

- Щороку спрямовувати 20–30% донорських бюджетів на основне фінансування жіночих ГО, з особливим пріоритетом для менших та місцевих організацій, які мають обмежені операційні ресурси.
- Запровадити пілотні програми основного фінансування, які передбачають гранти з необмеженим використанням строком до трьох років. Запланувати проміжні перегляди, щоб адаптувати фінансування до потреб, що змінюються.
- Визначити прозорі критерії доступу до основного фінансування, щоб забезпечити рівні можливості для різних жіночих ГО, включно з новоствореними та тими, що працюють у сільській місцевості.
- Підтримати розробку нормативно-правового регулювання, яке дасть змогу жіночим ГО створювати ендавмент-фонди для забезпечення довгострокової фінансової стійкості. Донори мають також надавати технічну допомогу щодо проходження правових і регуляторних процедур, пов'язаних зі створенням ендавментів.

2. Розширити доступ до багаторічного та гнучкого фінансування:

- Впровадити фінансування на 2–3 роки з можливістю перерозподілу коштів протягом виконання проєктів/програм для реагування на зміни контексту, зокрема загострення бойових дій чи нові потреби відновлення.
- Передбачити гнучкий компонент у багаторічних грантах, що давав би змогу швидко реагувати на невідкладні потреби без необхідності повторного подання заявки.
- Розробити резервні механізми фінансування, які забезпечать можливість жіночим ГО оперативно отримувати екстрені кошти в разі кризових ситуацій або невідкладних потреб громад.

3. Запровадити цільові механізми фінансування програм для вразливих груп:

- Виділяти щонайменше 5–10% від загального фінансування для жіночих ГО на підтримку тих жіночих ГО, що працюють із вразливими групами, зокрема з ЛБТКІ+ жінками, жінками з інвалідністю, мешканками сільських територій, ветеранками, вдовами військовослужбовців, представницями етнічних меншин та іншими.
- Спростити процеси подання заявок і звітності для невеликих організацій, які працюють із вразливими групами, та надавати їм менторську підтримку на етапі підготовки заявок.
- Створити цільові грантові програми для вирішення проблем множинної дискримінації, зокрема щодо доступу до правосуддя для жінок із вразливих груп або розширення їхніх можливостей у сфері освіти.
- Передбачати в грантах підтримку заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я, забезпечення захисту та доступності для жінок із вразливих груп.

Зменшити адміністративне навантаження

1. Спростити вимоги до звітності:

- Впровадити пропорційні вимоги до звітності залежно від розміру гранту (наприклад, для грантів до 50 000 дол. США — спрощена щорічна звітність у форматі короткого нарративного звіту).
- Уніфікувати шаблони звітності між різними донорами, щоб жіночим ГО, які виконують декілька грантів одночасно, було простіше відповідати вимогам різних донорів.

- Створити спільні цифрові платформи, що даватимуть змогу жіночим ГО подавати єдиний звіт, який відповідатиме вимогам декількох донорів.

2. Спростити правила закупівель:

- Дозволити прямі закупівлі без тендера для витрат, що не перевищують певний мінімальний поріг, за умови короткого обґрунтування.
- Адаптувати закупівельні політики до умов війни та гуманітарної кризи, враховуючи обмежену доступність постачальників і нестабільні ціни.
- Організувати тренінги для жіночих ГО з питань закупівель, щоб допомогти їм відповідати донорським вимогам без надмірного адміністративного навантаження.

3. Надавати підтримку на етапі подання заявок:

- Забезпечити індивідуальну підтримку для жіночих ГО на етапі подання заявок, включно з оцінкою спроможності, фінансовим плануванням і доступом до консультантів для розробки грантових пропозицій. Це може здійснюватися через цільове фінансування організаційного розвитку, спеціальні гранти на розбудову спроможності або пряму технічну допомогу.
- Організувати тренінги з написання грантових заявок, бюджетування та відповідності вимогам, орієнтовані на менші та молодші жіночі ГО.
- Оприлюднювати приклади успішних заявок, щоб допомогти жіночим ГО краще орієнтуватися в процесі подання заявок на гранти.

Сприяти співпраці та місцевій відповідальності

1. Залучати жіночі ГО до розробки донорських програм:

- Створити інклюзивні дорадчі органи, які об'єднуюватимуть представниць різних жіночих ГО для спільного формування пріоритетів фінансування та стратегій. Забезпечити щорічну ротацию членкинь, щоб розширити представництво.
- Впроваджувати гендерно чутливе бюджетування в грантових програмах, зокрема фінансування заходів із догляду за дітьми, засобів безпеки та ресурсів для підтримки психічного здоров'я.

- Запускати ініціативи партисипативного бюджетування, які даватимуть змогу жіночим ГО безпосередньо впливати на розподіл фінансування в режимі реального часу.

2. Виділяти пряме фінансування для жіночих ГО, що працюють на рівні громад:

- Щороку виділяти щонайменше 25% від загального фінансування для жіночих ГО безпосередньо тим організаціям, які працюють на рівні громад, для зменшення залежності від посередників, де це можливо.
- Співпрацювати з місцевими мережами, щоб виявляти жіночі ГО, які потребують підтримки, та забезпечити справедливий розподіл ресурсів.
- Запровадити менторські програми, що сприяють взаємодії між досвідченими жіночими ГО та невеликими місцевими ініціативами для посилення їхньої спроможності та підготовки до залучення донорських коштів.
- Якщо пряме фінансування менших і місцевих ГО неможливе, підтримувати національні фонди, які мають безпосередній зв'язок із жіночими організаціями та ініціативами на місцях.

3. Інвестувати в розвиток лідерства:

- Фінансувати програми з розвитку лідерства, що охоплюватимуть адвокацію, кризовий менеджмент і стратегічне планування. Передбачити менторську підтримку для закріплення отриманих знань.
- Надавати гранти на поїздки для лідерок жіночих ГО з метою участі в міжнародних конференціях, що сприятиме підвищенню їхньої видимості та обміну досвідом.

- Створювати регіональні центри лідерства, які надаватимуть підтримку молодим і новим лідеркам, сприяючи їхній співпраці та обміну досвідом у різних контекстах.

4. Підтримувати безпеку та стійкість жіночих ГО в прифронтових регіонах:

- Передбачати фінансування на придбання засобів захисту, зокрема бронжилетів, аптечок першої допомоги та GPS-трекерів для ГО, що працюють у районах підвищеного ризику.
- Створювати екстрені фонди, які даватимуть змогу ГО швидко реагувати на кризові ситуації.

ції або здійснювати безпечну евакуацію в разі загрози.

- Організувати комплексні тренінги з безпечної роботи в районах підвищеного ризику, зокрема з конфліктно-чутливих підходів та протоколів особистої безпеки.

5. Сприяти розвитку міжсекторальних партнерств за допомогою спеціальних програм фінансування:

- Заохочувати співпрацю жіночих ГО з організаціями з інших секторів (економічний розвиток, цифрова трансформація, захист довкілля тощо) через спільне фінансування, що гарантуватиме інтеграцію гендерного підходу в усі сфери.
- Впроваджувати фінансові механізми, які стимулюватимуть міжсекторальні партнерства, забезпечуючи провідну роль жіночих ГО у впровадженні гендерних підходів у ширші програми розвитку.
- Фінансувати спільні грантові ініціативи, у межах яких жіночі ГО співпрацюватимуть з організаціями з інших секторів, забезпечуючи інтеграцію гендерних підходів у гуманітарну діяльність, діяльність із розвитку та відновлення.
- Забезпечити цільове фінансування для жіночих ГО з метою надання експертної підтримки у сфері гендерної інтеграції та розбудови спроможності інших організацій громадянського суспільства, партнерів із розвитку, донорів і державних структур на всіх рівнях — у нових секторах, зокрема в аграрній сфері, енергетиці та відновленні.

Посилити розбудову потенціалу жіночих ГО

1. Адаптувати програми з розбудови спроможності:

- Проводити оцінку потреб жіночих ГО не рідше ніж що два роки, щоб програми навчання відповідали їхнім реальним викликам і запитам.
- Використовувати методику каскадного навчання, за якою великі та досвідчені жіночі ГО навчають менші організації у своїх регіонах.
- Розробити онлайн-платформи для навчання, які надаватимуть ГО можливість здобувати необхідні знання та навички з мінімальними витратами.

2. Підтримувати ініціативи з добробуту та піклування про команди:

- Фінансувати виїзні ретрити для психологічного відновлення та підтримки стійкості команд без обов'язкових навчальних модулів з урахуванням потреб у догляді за дітьми чи родиною.
- Виділяти гранти на довгострокові психологічні консультації з можливістю отримання не менше ніж 8–10 сеансів на людину щороку.

3. Посилити роботу з аналізу даних та обміну знаннями:

- Запровадити спеціальні гранти на дослідження, які дадуть змогу жіночим ГО систематизувати, аналізувати та ділитися результатами своєї роботи, підвищуючи впізнаваність та авторитетність.
- Підтримувати платформи, де жіночі ГО зможуть публікувати дослідження, успішні кейси та отримувати доступ до найкращих практик у своїй сфері.
- Фінансувати партнерства між жіночими ГО та науковими установами, що сприятиме розробці якісних, практично орієнтованих досліджень у сфері гендерної рівності.

4. Усунути прогалини в підтримці програм охорони психічного здоров'я та життєстійкості:

- Проводити спеціалізовані тренінги для лідерок жіночих ГО щодо управління добробутом команди та профілактики вигорання.
- Дозволяти закладати до бюджетів проєктних грантів активності з добробуту та піклування про себе, зокрема арттерапію, рекреаційні заходи та пакети підтримки для персоналу, беручи до уваги їхню важливість для ефективності жіночих ГО.

Сприяти підзвітності та прозорості

1. Забезпечити обов'язкове звітування про зусилля з локалізації:

- Оприлюднювати інформацію про частку фінансування, яке безпосередньо спрямовується на місцеві жіночі ГО, з розподілом за регіонами, типами організацій та сферами діяльності (наприклад, адвокація, надання послуг).

- Публікувати щорічні огляди прогресу локалізації, демонструючи успішні кейси, найкращі практики та сфери, що потребують покращення. Надавати конкретні показники, зокрема зростання (у відсотках) фінансування, яке надходить до жіночих ГО, що працюють на рівні громад.

- Використовувати публічні онлайн-платформи для надання актуальної інформації про розподіл фінансування, забезпечуючи прозорість для всіх зацікавлених сторін.

2. Створити дієві механізми зворотного зв'язку:

- Підтримувати регулярні платформи для діалогу, де жіночі ГО можуть відкрито обговорювати свої виклики, досягнення та рекомендації з донорами. Забезпечити проведення таких зустрічей щонайменше двічі на рік.
- Впровадити анонімні онлайн-механізми зворотного зв'язку, які дадуть змогу жіночим ГО висловлювати свої занепокоєння без ризику негативних наслідків. Інтегрувати отримані дані в процеси перегляду стратегій донорів.
- Публікувати узагальнені звіти про отримані відгуки та заходи, вжиті у відповідь, щоб забезпечити підзвітність донорських структур перед жіночими ГО.
- Покращити доступ до інформації про можливість фінансування через широке розповсюдження інформаційних матеріалів серед партнерів. Визначити та усунути бар'єри, що ускладнюють доступ до інформації про гранти, комунікацію та інші послуги донорів, особливо для організацій, які очолюють жінки з інвалідністю.

3. Заохочувати взаємну підзвітність:

- Створити спільні механізми підзвітності, які передбачатимуть співпрацю донорів і жіночих ГО у формуванні реалістичних цілей, графіків та очікуваних результатів.
- Впровадити двосторонні оцінки в межах фінансування, що дасть змогу жіночим ГО оцінювати якість комунікації, реагування та підтримки з боку донорів.
- Заснувати партнерські наглядові комітети, до складу яких входять представники донорів і жіночих ГО, для регулярного оцінювання ефективності співпраці та її вдосконалення.

- Організувати навчальні сесії для ширшого кола донорів із питань локалізації, гендерної рівності та ефективної співпраці, щоб забезпечити краще розуміння потреб жіночих ГО та узгодженість підходів.

2. ДЛЯ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ці рекомендації розроблено з урахуванням того, що багато жіночих ГО стикаються зі структурними обмеженнями, зокрема нестачею фінансування та його короткостроковим характером, що ускладнює повноцінне впровадження всіх запропонованих заходів. Як показано в цьому звіті, відсутність гнучкого багаторічного фінансування часто не дає змоги жіночим ГО інвестувати в довгостроковий розвиток, розбудову спроможності та стратегічне планування.

Тому ці рекомендації можуть слугувати не лише керівництвом для посилення спроможності жіночих ГО, а й інструментом для діалогу з донорами. Жіночі організації можуть використовувати ці положення у своїх фандрейзингових зусиллях та адвокації перед донорами, щоб забезпечити необхідні ресурси та політичні зміни, які дадуть змогу ефективно реалізовувати ці заходи.

Зміцнювати інституційну спроможність та розширювати знання

1. Визначити організаційний розвиток як пріоритет своєї діяльності:

- Проводити організаційні аудити для виявлення прогалин у сферах управління, фінансового менеджменту та операційної діяльності, а за їхніми результатами розробляти й виконувати цільові плани дій.

- Створити комплексну дорожню карту з розбудови спроможності організації, яка охоплюватиме навчання персоналу, розробку політик і планування наступності керівництва.

- Запровадити внутрішні системи моніторингу для оцінювання прогресу в досягненні стратегічних цілей та підвищення ефективності операційної діяльності.

- З огляду на зростання міграції молодих фахівчинь/ців з України приділити пріоритетну увагу збереженню та підтримці досвідчених працівниць жіночих ГО. Шукати підтримку донорів для розробки стратегій утримання кадрів, зокрема через довгострокову підтримку працевлаштування, можливості професійного розвитку та кар'єрного зростання для наявного персоналу жіночих ГО.

2. Зосередитися на диверсифікації ресурсів:

- Визначати та налагоджувати співпрацю з різними донорами, зокрема представниками приватного сектора, благодійними фондами та грантовими програмами органів влади.

- Створювати внутрішні відділи фандрейзингу для координації підготовки грантових заявок, підтримки зв'язків із донорами та пошуку альтернативних джерел фінансування, таких як соціальне підприємництво.

- Регулярно оновлювати й поширювати історії успіху та звіти про свою діяльність і досягнуті результати, щоб залучати нових донорів та демонструвати ефективність роботи організації.

3. Інвестувати у власну цифрову трансформацію:

- Розробити цифрову стратегію, яка передбачатиме інвестиції в необхідне технічне обладнання, впровадження сучасного програмного забезпечення для фінансового та проєктного управління, а також посилення заходів із кібербезпеки.

- Регулярно проводити навчання для персоналу для ефективнішого користування цифровими інструментами, зокрема для управління даними, звітності та адвокаційних кампаній.

- Створити захищений цифровий архів для зберігання організаційних документів і даних бенефіціарів, забезпечуючи відповідність законодавчим вимогам щодо конфіденційності та захисту персональних даних.

4. Розвивати експертизу в ключових галузях:

- Визначити пріоритетні сфери, такі як гендерні аспекти у відновленні, аграрному секторі, енергетиці та секторі безпеки й оборони, та проводити цільові дослідження для поглиблення знань і розвитку експертності.

- Розробити навчальні програми для персоналу та партнерів, орієнтовані на ці сектори, щоб посилити компетентність організації у відповідних напрямках.

- Створити портфоліо кейсів, аналітичних записок і прикладів успішних практик, що демонструють експертність та вплив жіночих ГО в зазначених секторах.

- Налагоджувати партнерства з проєктами розвитку та донорськими ініціативами в цих секторах, надаючи експертну підтримку щодо інтеграції гендерних аспектів і посилення голосів жінок у процесах ухвалення рішень.

- Використовувати експертизу в конкретних секторах для подання заявок на тематичні гранти та просування фінансування, що відповідає ключовим компетенціям організації, залучаючи мережі партнерів і голоси бенефіціарок/ів для посилення заявок.

Розбудовувати мережі та партнерства

1. Сприяти співпраці всередині руху:

- Створювати формальні мережі на регіональному та національному рівнях для посилення адвокації, спільного використання ресурсів та розбудови спроможності через узгодження цілей і пріоритетів.

- Організовувати тематичні ретрити або щорічні конференції для обміну досвідом та найкращими практиками між різними організаціями.

- Запроваджувати механізми спільного використання послуг, наприклад, офісних приміщень, координацію спільних грантових заявок або використання спільної адміністративної та

Станіслава Петлиця, Анна Шаригіна, Анастасія Ангелова, громадська організація «Харківське Жіноче Об'єднання «Сфера»

ІТ-підтримки для скорочення витрат і підвищення ефективності.

2. Зміцнювати зв'язки з міжнародними мережами:

- Розвивати партнерства з глобальними феміністичними коаліціями для отримання доступу до міжнародних платформ, навчальних програм та ресурсів. Інтегрувати місцеві ініціативи та бачення в глобальні цілі гендерної рівності для підвищення видимості.

- Активно публікувати статті, блоги та звіти в міжнародних виданнях для інформування світової спільноти про досягнення та виклики жіночих ГО в Україні.

- Організовувати віртуальні обміни або навчальні тури з міжнародними партнерами для ознайомлення з успішними моделями та впровадження ефективних стратегій, адаптованих до місцевого контексту.

3. Посилити залучення громади:

- Регулярно проводити фокус-групи, діалоги та опитування громад, щоб програми жіночих ГО відповідали реальним потребам бенефіціарок/ів, особливо вразливих груп.

- Навчати локальних активісток із недостатньо представлених спільнот, щоб вони могли

представляти діяльність організації та сприяти інклюзивності в процесах ухвалення рішень.

- Розробляти цільові програми залучення громад, що враховуватимуть особливі потреби вразливих груп, зокрема внутрішньо переміщених жінок, жінок з інвалідністю, мешканок сільських територій, вдів військовослужбовців, ветеранок та інших.

Забезпечувати добробут і життєстійкість організацій та їхніх команд

1. Запровадити політики піклування про себе:

- Впроваджувати гнучкі умови праці, зокрема можливість коригування робочого графіка та дистанційного формату роботи, щоб враховувати потреби персоналу та їхні особисті обставини.

- Створити фонд добробуту для фінансування заходів, таких як заняття йогою, арттерапія чи рекреаційні поїздки, гарантуючи доступність і цінність цих ініціатив для команд.

- Регулярно проводити зустрічі з персоналом для оцінювання рівня стресу та виявлення сфер,

які потребують додаткової підтримки, через відкрите обговорення проблем.

2. Надавати пріоритет підтримці психічного здоров'я:

- Співпрацювати з ліцензованими фахівцями з підтримки психічного здоров'я для забезпечення постійного індивідуального та групового консультування, адаптованого до потреб працівниць жіночих ГО.

- Організувати тренінги з першої психологічної допомоги для керівниць і лідерок, щоб навчити їх розпізнавати ранні ознаки емоційного вигорання в членкинь команди та вчасно реагувати.

- Передбачити в політиці організації дні для відновлення психічного здоров'я, заохочуючи персонал брати відпустку для емоційного відновлення без осуду.

3. Розробити та впровадити протоколи безпеки:

- Розробити комплексні політики безпеки, що міститимуть чіткі процедури оцінювання ризиків, плани евакуації та регулярні тренінги з безпеки. Забезпечити, щоб ці заходи були практичними й корисними, а не обтяжливими для персоналу.

- Закуповувати необхідне обладнання для захисту, зокрема бронжилети, аптечки першої допомоги та GPS-трекери для працівниць, залучених до діяльності в районах підвищеного ризику.

- Періодично проводити навчання з безпеки та евакуації, щоб усі членкині команди знали, як діяти в надзвичайних ситуаціях, але при цьому не створюючи зайвого стресу.

Посилити адвокацію та вплив

1. Посилити навички адвокації:

- Проводити спеціалізовані тренінги з ефективних методів адвокації, зокрема сторителінгу, публічних виступів та цифрових кампаній, орієнтуючись на практичні результати.

- Створити централізований ресурсний центр з адвокаційними інструментами — аналітичними записками, інформаційними бюлетенями

та наборами меседжів для різних медіа — для полегшення доступу команди до необхідних матеріалів.

- Використовувати соціальні медіа та мультимедійний контент для розширення охоплення адвокаційних меседжів і залучення різних аудиторій, адаптуючи меседжі до локальних та глобальних контекстів.

2. Створювати адвокаційні кампанії, засновані на фактах:

- Співпрацювати з науковими установами або дослідницькими організаціями для збору даних із питань гендерної рівності та використання отриманих результатів для адвокації системних змін і розробки рішень.

- Розробляти інтерактивні платформи для висвітлення історій впливу та прогресу адвокаційних кампаній, щоб зробити їх більш зрозумілими й переконливими для донорів, органів влади та громад.

- Організувати відкриті форуми й дискусії з представниками влади, приватного сектора та громадськості, щоб сприяти обґрунтованому діалогу щодо гендерних питань.

3. Залучати розробників політики та інші зацікавлені сторони:

- Проводити зустрічі з представниками уряду, донорами та бізнесом у доступних форматах, які мінімізують додаткове навантаження, наприклад, у вигляді брифінгів під час тематичних заходів або онлайн-консультацій.

- Організувати візити зацікавлених сторін до місць реалізації проектів, щоб вони могли на власні очі побачити вплив діяльності жіночих ГО. Інтегрувати такі візити в поточну діяльність, щоб не порушувати робочі процеси організацій.

- Створювати коаліції з іншими адвокаційними групами для посилення голосу жіночих ГО, зосереджуючись на спільних цілях та координуючи ресурси. Налагоджувати регулярну комунікацію для узгодження меседжів і посилення адвокаційних кампаній.

3. ДЛЯ ШИРШОЇ ЕКОСИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ

Цей пункт адресовано донорам, посередникам та іншим суб'єктам, які ухвалюють рішення в екосистемі фінансування жіночих ГО. Рекомендації 6.1 (для донорів і партнерів із розвитку) зосереджені на безпосередніх кроках донорів для покращення моделей фінансування, зменшення адміністративного навантаження та підтримки локалізації. Водночас цей пункт пропонує додаткові стратегії для вирішення ширших системних викликів. Ці рекомендації спрямовані на створення більш інклюзивного, справедливого та стійкого фінансового середовища для жіночих ГО через розвиток співпраці, підзвітності та інновацій у всій екосистемі фінансування.

Визнати та підтримувати значний внесок жіночих ГО в розвиток суспільства

1. Оцінити та визнати внесок жіночих ГО:

- Визнати, що жіночі ГО є не лише виконавцями програм, а й рушіями системних змін у сфері гендерної рівності, гуманітарного реагування та відновлення.

- Підкреслювати досягнення жіночих ГО в донорських комунікаціях, на міжнародних форумах та в публічних кампаніях для посилення їхнього впливу.

- Інтегрувати знання й досвід жіночих ГО в розробку стратегій та програм донорів, щоб вони відповідали місцевим потребам та пріоритетам.

2. Підтримувати лідерство жіночих ГО у формуванні політики:

- Створювати можливості для жіночих ГО долучатися до глобальних політичних дискусій, зокрема фінансувати їхню участь у міжнародних конференціях і форумах.

- Розвивати партнерства з жіночими ГО для спільної розробки досліджень і політичних документів, що висвітлюватимуть гендерно чутливі підходи в різних сферах.

- Фінансувати платформи, де жіночі ГО зможуть проводити вебінари, майстер-класи та тренінги для інших стейкхолдерів, демонструючи свою експертність і розширюючи охоплення.

Просувати гендерно-трансформаційні підходи

1. Інтегрувати принципи гендерної чутливості в усі програми донорського фінансування:

- Забезпечити, щоб проекти з гендерним маркуванням передбачали фінансування на гендерно чутливі заходи, зокрема підтримку жіночих ГО, програми розвитку жіночого лідерства та інші ініціативи у сфері гендерної рівності.

- Фінансувати проекти, спрямовані на подолання глибинних причин гендерної нерівності, зокрема економічних диспропорцій, нерівного доступу до керівних посад і системних бар'єрів у сферах, де домінують чоловіки.

2. Посилити підзвітність та механізми зворотного зв'язку:

- Заохочувати донорів оприлюднювати звіти про досягнення гендерно чутливих цілей та результатів профінансованих ними проектів.

- Запровадити структуровані механізми зворотного зв'язку, які надаватимуть жіночим ГО можливість оцінювати ефективність гендерно чутливих проектів, профінансованих донорами.

Сприяти співпраці в екосистемі

1. Сприяти створенню спільних можливостей для навчання:

- Створити простори для міжсекторальної взаємодії, де жіночі ГО, донори, партнери з розвитку та посередники можуть обмінюватися досвідом, викликами та успішними рішеннями.
- Організувати дискусійні панелі, що сприятимуть розвитку партнерств та спільних рішень щодо нерівномірного розподілу ресурсів.
- Підвищувати видимість жіночих ГО в регіонах України, зокрема через підтримку спільних ініціатив (наприклад, через коаліції 1325). Донори мають надавати ресурси для покращення комунікації жіночих ГО з громадськістю.

2. Узгоджувати практики фінансування з реаліями жіночих ГО:

- Заохочувати донорів координувати між собою цикли фінансування, вимоги до звітності та критерії оцінювання, щоб зменшити адміністративне навантаження на жіночі ГО.
- Просувати моделі співфінансування, що дадуть змогу меншим жіночим ГО отримувати підтримку з різних джерел для розробки та виконання комплексних програм.
- Залучати жіночі ГО до механізмів координації для консультацій та ухвалення рішень щодо фінансування гуманітарної допомоги та програм розвитку, спираючись на їхній експертний потенціал і місцевий досвід.

Усунути системні бар'єри

1. Забезпечувати справедливість у розподілі ресурсів:

- Заохочувати донорів запроваджувати чіткі фінансові орієнтири, що гарантуватимуть справедливий розподіл фінансування між різними регіонами, організаціями різного розміру, досвіду та з різних сфер діяльності.

- Підтримувати жіночі ГО у створенні ендамент-фондів або альтернативних фінансових механізмів, що зменшать їхню довгострокову залежність від зовнішніх донорів.

2. Сприяти інноваціям у моделях фінансування:

- Проводити пілотні програми інноваційних механізмів фінансування, таких як механізми спільного фінансування або соціальне підприємництво, щоб урізноманітнити ресурси та сприяти фінансовій стійкості.
- Підтримувати експериментальні підходи до фінансування, орієнтовані на громади, де бенефіціари/ки безпосередньо впливають на виділення ресурсів місцевим жіночим ГО.

Анна та Ольга, шелтер МБФ «Українська фундація громадського здоров'я»

Джерела та література

1. AWID. Where Is The Money for Feminist Organizing? 2024 Survey. URL: <https://www.awid.org/witm2024>
2. AWID. 2021 Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? URL: <https://www.awid.org/news-and-analysis/2021-brief-where-money-feminist-organizing>
3. Canada's Feminist International Assistance Policy. URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/priorities-priorites/policy-politique.aspx?lang=eng
4. CARE Deutschland. Making International Funding Work for Women's Organisations, 2023. URL: <https://www.care.de/media/websitedateien/care-allgemeines/publikationen/advocacy/care-deutschland-briefing-ukraine-conflict-making-funding-work-for-womens-organisations.pdf>
5. EU Neighbours East. Гендерний профіль країни: Україна, 2023. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/gendernyj-profil-krajiny-ukrayina/>
6. Euan Ritchie. What the OECD's latest data tells us about global aid in 2022, 2024. URL: <https://www.bond.org.uk/news/2024/01/what-the-oecd-s-latest-data-tells-us-about-global-aid-in-2022/>
7. Inter-Agency Standing Committee (IASC). Donor Conditions and their Implications for Humanitarian Response, 2016. URL: https://interagencystandingcommittee.org/sites/default/files/migrated/2016-05/20160416_donor_conditions_study_final_0.pdf
8. OECD. Bridging the funding gap for women's rights organisations: Canada's support through the Equality Fund. A case study, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/development-co-operation-tips-tools-insights-practices_be69e0cf-en/bridging-the-funding-gap-for-women-s-rights-organisations-canada-s-support-through-the-equality-fund_6aa9a5d1-en.html
9. Real-Time Response Review of Ukraine Humanitarian Appeal 2022 for Disasters Emergency Committee (DEC) — Ukraine Country Report, 2023. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/real-time-response-review-ukraine-humanitarian-appeal-2022-disasters-emergency-committee-dec-ukraine-country-report-submitted-07-february-2023>
10. Refugees International, East SOS. Less Than 1% of Humanitarian Funding for Ukraine Goes Directly to Local Organizations, 2024. URL: <https://www.refugeesinternational.org/statements-and-news/less-than-1-of-humanitarian-funding-for-ukraine-goes-directly-to-local-organizations/>
11. Refugees International. Passing the Buck: The Economics of Localizing Aid in Ukraine, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/passing-buck-economics-localizing-aid-ukraine-enuk>
12. Samantha Musoke, Christine Sow. New harmonized financial reporting will truly shift power, 2024. URL: <https://humentum.org/blog-media/new-harmonized-financial-reporting-will-truly-shift-power/>
13. The Netherlands Feminist foreign policy explained. URL: <https://www.government.nl/latest/news/2022/11/18/feminist-foreign-policy-netherlands>
14. Ukrainian Women's Fund. Read between the Lines: Ukraine Women's Rights Organisations' Response to the Full-Scale War, Approaches and Threats, 2023.
15. United Nations. Alliance for Gender-Responsive and Inclusive Recovery in Ukraine Launched with strong support of governments, UN agencies, private sector and civil society, 2024. URL: <https://shorturl.at/Kdmn2>
16. USAID. Gender Equality and Women's Empowerment Policy, 2023. URL: <https://www.usaid.gov/gender-policy>
17. R. Worden and P. Saez. How Do Humanitarian Donors Make Decisions, and What Is the Scope for Change. Centre for Global Development, 2021. URL: <https://www.cgdev.org/publication/how-do-humanitarian-donors-make-decisions-and-what-scope-change>
18. ЄЕК ООН. Національна доповідь за результатами комплексного огляду на національному рівні щодо реалізації Пекінської декларації та Платформи дій (1995) у 2020-2024 роках. URL: <https://unesco.org/sites/default/files/2024-08/Ukraine-Report.pdf>
19. Міністерство економіки України. План реалізації Ukraine Facility 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>
20. Організація Об'єднаних Націй в Україні. Четверта оперативна оцінка збитків та потреб України (RDNA4), 2025. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/ukraine-fourth-rapid-damage-and-needs-assessment-rdna4-february-2022-december-2024-english>
21. Робоча група «Гендерні аспекти в гуманітарній діяльності». Доступне фінансування для жіночих правозахисних організацій в Україні, 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/accessible-funding-womens-rights-organizations-ukraine-enuk>

Додатки

ДОДАТОК 1.

Анкета для опитування «Де гроші на права жінок в Україні?»

Дякуємо вам за участь у цьому опитуванні, яке має на меті зрозуміти фінансування жіночих громадських організацій в Україні. Ваші відповіді допоможуть визначити ключові проблеми та можливості покращити підтримку жіночих ГО. Опитування займає 15–17 хвилин. Усі відповіді є конфіденційними, тобто дослідницька команда опрацює відповіді самостійно та надає їх іншим особам лише в узагальненому вигляді.

Якщо ваш варіант відповіді на деякі із запитань «Інше», зазначте, будь ласка, що саме.

Розділ 1. Загальна інформація

1. What is the name of your organization?

[Open-ended]

1. Як називається ваша організація?

2. З якими регіонами працює ваша організація? (Виберіть усе, що підходить)

- Захід України
- Центр України
- Південь України
- Північ України
- Схід України
- Вся України
- Інше (будь ласка, зазначте): [Відкрите]

3. Які напрями роботи вашої організації? (Виберіть усе, що підходить)

- Гендерно зумовлене насильство (ГЗН) та СНПК
- Жінки, мир, безпека
- Участь жінок у політичному житті
- Розширення економічних можливостей жінок
- Права ЛБТКІ+
- Захист прав та допомога жінкам з інвалідністю
- Гуманітарне реагування
- Інше (будь ласка, зазначте): [Відкрите]

4. Як довго працює ваша організація?

- Менше ніж 1 рік
- 1–3 роки
- 3–5 років
- Більше ніж 5 років

Розділ 2. Джерела та умови фінансування

5. Які основні джерела фінансування вашої організації? (Виберіть усе, що підходить)

- Міжнародні урядові агенції (наприклад, USAID, FCDO, Посольство Канади, Sida)
- Багатосторонні організації (наприклад, агентства ООН)
- Європейський Союз
- Міжнародні неурядові організації
- Українські фінансові організації/фонди
- Уряд України
- Місцеве самоврядування
- Приватні фонди
- Членські внески або індивідуальні пожертви
- Інше (будь ласка, зазначте):

6. Чи мала/отримала ваша організація нові джерела фінансування після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році? (Якщо ні, переходьте до запитання 8)

- Так
- Ні

7. Якщо так, то який тип фінансування ви отримали? (Виберіть усе, що підходить)

- Гуманітарне фінансування
- Фінансування конкретних заходів
- Фінансування програм/проектів
- Фінансування для організаційного розвитку
- Інше (будь ласка, зазначте):

8. Наскільки ви вільні у визначенні шляхів використання донорського фінансування?

- Повністю вільні
- Скоріше вільні
- Важко сказати

- Скоріше не вільні
- Зовсім не вільні

9. Наскільки легко чи важко вашій організації отримати фінансування від донорів?

- Дуже легко
- Легко
- Ні легко, ні важко
- Важко
- Дуже важко

10. З якими основними труднощами ви стикаєтеся під час отримання фінансування? (Виберіть усе, що підходить)

- Складні процеси підготовки та подання заявок
- Високий адміністративний тягар/вимоги до звітності
- Обтяжлива, повільна комунікація з донорами
- Обмежене фінансування для невеликих організацій
- Заявка іноземною мовою та необхідність ведення переговорів іноземною мовою
- Інше (будь ласка, зазначте):

11. Яку суму фінансування (загалом) ваша організація отримала у 2024 році?

- Менше ніж 10 000 доларів США
- 10 000 – 50 000 доларів США
- 50 000 – 100 000 доларів США
- 100 000 – 200 000 доларів США
- 200 000 – 500 000 доларів США
- Понад 500 000 доларів США

12. Чи змінився обсяг фінансування, яке отримує ваша організація, з початком широкомасштабного вторгнення?

- Збільшився на 1–50%
- Збільшився на 51–100% (тобто в півтора-два рази)
- Збільшився більше ніж на 100% (тобто більше ніж у два рази)
- Зменшився на 1–50%
- Зменшився на 51–100% (тобто в півтора-два рази)

- Зменшився більше ніж на 100% (тобто більше ніж у два рази)
- Майже не змінився: працюємо приблизно з такими самими оборотами, як до 24 лютого 2022 р.
- Інше (будь ласка, зазначте):

13. Яка середня тривалість угод про фінансування між вашою організацією та донорами?

- До 3 місяців
- 3–6 місяців
- 6–12 місяців
- 1–2 роки
- Понад 2 роки

14. На вашу думку, яким організаціям легше отримувати фінансування у 2024 році: тим, які працюють із жінками у віддалених від лінії фронту регіонах України, або тим, які працюють із жінками в прифронтових регіонах?

- Тим, що працюють у віддалених від лінії фронту регіонах
- Тим, що працюють у прифронтових регіонах
- Немає суттєвої різниці
- Важко сказати

Розділ 3. Вплив умов фінансування

15. Як би ви описали вплив умов донорського фінансування на здатність вашої організації виконувати свою місію?

- Дуже позитивний вплив
- Певною мірою позитивний
- Нейтральний
- Дещо негативний
- Дуже негативний вплив

16. На вашу думку, наскільки ваша організація має незалежність у визначенні та виконанні свого порядку денного, враховуючи поточну ситуацію з фінансуванням програм із прав жінок?

- Повна незалежність
- Помірна незалежність

- Обмежена незалежність
- Відсутність незалежності

17. Чи забезпечено фінансування вашої організації на 2025 рік у розмірі не менше ніж 50% вашого бюджету на 2024 рік? (Якщо ні, переходьте до запитання 19)

- Так
- Ні

18. Якщо так, то в якій формі?

- У формі угод із донорами, які триватимуть до першої половини 2025 року
- У формі угод із донорами, які триватимуть до другої половини 2025 року
- У формі угод із донорами, які триватимуть після 2025 року
- У вигляді резервів
- В іншій формі (будь ласка, зазначте):

19. Який відсоток часу ваша організація витрачає на пошук коштів?

- Менше ніж 5%
- 5–10%
- 10–20%
- Більше ніж 20%

20. Який відсоток часу ваша організація витрачає на адміністративні завдання, пов'язані з вимогами донорів (наприклад, звітність, моніторинг тощо)?

- Менше ніж 10%
- 10–20%
- 21–30%
- Більше ніж 30%

21. Донорське фінансування протягом 2022–2024 років переважно підтримувало здатність вашої організації задовольняти нагальні гуманітарні потреби чи здійснювати довгострокові проекти?

- Воно було повністю зосереджено на задоволенні нагальних гуманітарних потреб
- Воно було скоріше зосереджено на задоволенні нагальних гуманітарних потреб
- Воно дозволяло збалансовано підтримувати і нагальні потреби, і довгострокові проекти
- Воно було скоріше зосереджено на підтримці довгострокових проектів
- Воно було повністю зосереджено на підтримці довгострокових проектів

22. Як умови донорів вплинули на здатність вашої організації підтримувати свою основну місію та довгострокові цілі? (Виберіть усе, що підходить)

- Нам довелося адаптуватися до пріоритетів донора та відмовитись від своєї місії та всіх довгострокових цілей нашої організації
- Нам довелося відмовитись від певних довгострокових цілей
- Наша основна місія та довгострокові цілі залишаються в основному незмінними
- Інше (будь ласка, зазначте):

23. Що було найбільш серйозним викликом для вашої організації у виконанні вимог донорів?

Розділ 4. Організаційні потреби

24. З якими найбільш нагальними потребами зараз стикається ваша організація? (Виберіть до трьох варіантів)

- Фінансування операційних витрат
- Розвиток потенціалу та навчання
- Підтримка конкретних програм або проектів
- Можливості адвокації та мережування
- Фінансування для довгострокової стійкості/фінансування типу ендаументу (фінансового фонду для підтримки діяльності ГО)
- Інше (будь ласка, зазначте):

25. Який тип підтримки найбільше допоміг би вашій організації збільшити її вплив?

- Гнучке, довгострокове фінансування
- Зниження адміністративних вимог з боку донорів
- Прямий зв'язок із донорами (без організацій-посередників)
- Розвиток потенціалу (наприклад, навчання, технічна підтримка)
- Інше (будь ласка, зазначте):

Розділ 5. Фінансування маргіналізованих груп

26. Чи працює ваша організація з маргіналізованими групами (наприклад, жінки ЛБТ-КІ+, жінки з інвалідністю, етнічні меншини)? (Якщо ні, переходьте до запитання 30)

- Так
- Ні

27. Якщо так, які конкретні проблеми виникають під час пошуку фінансування для задоволення потреб цих груп? (Виберіть усе, що підходить)

- Обмежений інтерес донорів до фінансування проектів для маргіналізованих груп загалом
- Відсутність можливостей фінансування відповідно до конкретних потреб цих груп
- Складні вимоги фінансування
- Відсутність гнучкості фінансування
- Донори недостатньо прислухаються до місцевих потреб і наполягають на своєму баченні
- Інше (будь ласка, зазначте):

28. Чи існують особливі вимоги донорів, які, на вашу думку, обмежують роботу вашої організації з маргіналізованими групами (наприклад, жінками ЛБТКІ+, жінками з інвалідністю)?

- Так. Зазначте, будь ласка, які саме:
- Ні

29. Чи ваша організація має спеціальне фінансування для сприяння різноманітності та інклюзії в роботі з вашими цільовими групами?

- Так
- Ні
- Важко сказати

Розділ 6. Рекомендації та відгуки

30. Які зміни ви б порекомендували донорам для покращення фінансування жіночих ГО в Україні? (Виберіть до трьох варіантів)

- Більш гнучкі угоди про фінансування проектів
- Підтримка основного фінансування, щоб організації самостійно визначали, на що витрачати кошти
- Зменшити/спростити вимоги до звітності
- Підтримувати швидкий перерозподіл коштів
- Підтримувати довгострокові проекти (довше за 1 рік)
- Інше (зазначте, що саме):

Дякуємо за участь!

Ваші відповіді є цінними для розуміння потреб у фінансуванні та проблем, з якими стикаються жіночі організації в Україні. За бажанням ви можете поділитися додатковими міркуваннями щодо проблем фінансування, з якими стикається ваша організація.

ДОДАТОК 2. Гайди для проведення інтерв'ю з ключовими особами

Додаток 2.1. Гайд для глибинних інтерв'ю з лідерками жіночих ГО

Дякуємо, що знайшли час для цієї розмови. Ваша експертиза як лідерки жіночої громадської організації є надзвичайно важливою для кращого розуміння викликів, можливостей і динаміки фінансування жіночих ГО в Україні. Уся надана вами інформація буде конфіденційною, а результати дослідження будуть представлені в спосіб, що унеможлиблює ідентифікацію окремих респонденток.

Інтерв'ю триватиме приблизно 45–60 хвилин і охоплюватиме кілька ключових тем, зокрема досвід вашої організації в залученні фінансування, основні виклики та потреби в підтримці для підвищення впливу.

I. Загальна інформація про організацію

1. Будь ласка, коротко розкажіть про вашу організацію, її місію та основні напрями діяльності.

- Як еволюціонувала діяльність вашої організації від часу заснування?
- Які пріоритети для вашої організації є найважливішими сьогодні, особливо в контексті поточної ситуації в Україні?

II. Доступ до фінансування

2. Який досвід отримання фінансування має ваша організація, особливо з початку повномасштабного вторгнення у 2022 році?

- Які типи фінансування (наприклад, проектне, основне, гуманітарне) були найбільш доступними для вашої організації?
- Як змінилася ситуація з фінансуванням від початку війни? Яку роль у цьому відіграло географічне розташування, сфера діяльності вашої організації?

3. З якими найбільшими перешкодами стикається ваша організація в залученні фінансування?

- Чи є якісь конкретні вимоги або процедури донорів, які створюють труднощі?
- Як ці виклики впливають на діяльність вашої організації?

III. Взаємодія з донорами та умови фінансування

4. Як би ви охарактеризували відносини вашої організації з донорами?

- Чи вважаєте ви, що донори розуміють специфічні потреби жіночих ГО в Україні?
- Як би ви оцінили рівень комунікації та зворотного зв'язку між вашою організацією та донорами?

5. Яким чином умови донорів (наприклад, вимоги до звітності, донорські пріоритети) впливають на можливість вашої організації реалізувати свою місію та основні види діяльності?

- Чи доводилося вам змінювати пріоритети або адаптувати діяльність, щоб відповідати вимогам донорів?
- Як умови донорів впливають на здатність організації одночасно реагувати на нагальні гуманітарні потреби та досягати довгострокових цілей і місії?
- Як ваша організація балансує між вимогами донорів і потребами громад, з якими вона працює?

IV. Вплив фінансування на стійкість організації

6. Як поточна система фінансування вплинула на довгострокову стійкість вашої організації?

- Чи маєте ви можливість залучати багаторічне або гнучке фінансування, чи фінансування здебільшого є короткостроковим і проектним?
- Як основні виклики в забезпеченні фінансової стійкості організації?
- Чи доводилося вашій організації вибирати між реагуванням на нагальні гуманітарні потреби та досягненням довгострокових цілей через особливості фінансування?

7. Чи можете ви поділитися прикладами, коли обмежене фінансування або специфічні умови фінансування вплинули на здатність вашої організації реалізувати програми чи надавати послуги?

- Як ці фінансові виклики позначилися на громадах, з якими ви працюєте?

V. Підтримка вразливих груп

8. Чи працює ваша організація з вразливими групами (наприклад, ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю, представниці етнічних меншин)?

- Якщо так, з якими основними труднощами ви стикаєтеся в залученні фінансування для цих груп?
- Чи існують прогалини в підтримці вразливих груп з боку донорів? Як їх можна усунути?
- Чи доводилося вам стикатися з певними вимогами донорів, які обмежують можливість вашої організації в роботі з вразливими групами?

VI. Розбудова спроможності та потреби організації

9. Які основні потреби вашої організації в розвитку спроможності?

- Чи сприятиме покращенню доступу до фінансування підтримка у сферах фінансового управління, написання грантових заявок або адвокації?
- Чи отримувала ваша організація підтримку в розбудові спроможності від донорів? Якщо так, наскільки вона була ефективною?

10. Яка підтримка допомогла б вашій організації підвищити вплив?

- Гнучке основне фінансування, довгострокове фінансування чи зменшення адміністративного навантаження?
- Прямий контакт із донорами чи цільова підтримка конкретних проєктів?
- Наскільки вашій організації потрібна підтримка в адаптації до змін у фінансуванні для одночасного реагування на гуманітарні потреби та реалізації адвокаційної роботи?

VII. Рекомендації для донорів

- Які зміни або покращення ви б рекомендували донорам, щоб зробити систему фінансування більш доступною та адаптованою до потреб жіночих ГО?
- Яку роль донори мають відігравати в подоланні системних бар'єрів доступу до фінансування для жіночих ГО?
- Як донори можуть краще підтримувати жіночі ГО в балансуванні між оперативним реагуванням на виклики та довгостроковою стійкістю й адвокацією?

12. З огляду на майбутнє який тип підтримки або партнерств із донорами був би найбільш корисним для вашої організації в довгостроковій перспективі?

- Як донори можуть краще узгоджувати свою підтримку з потребами жіночих ГО в Україні, особливо в умовах війни, що триває?

Дякуємо за ваші цінні думки та досвід. Чи є ще щось, що ви хотіли б додати про виклики чи можливості, з якими стикається ваша організація в контексті фінансування та стійкості?

Додаток 2.2. Гайд для глибинних інтерв'ю з донорами та партнерами з розвитку

Дякуємо, що знайшли час для цієї розмови. Ми проводимо дослідження, щоб краще зрозуміти фінансове середовище для жіночих ГО в Україні. Ваш досвід та експертиза як представниці/ка донора чи партнера з розвитку допоможуть сформулювати рекомендації для покращення підтримки жіночих ГО, особливо в умовах війни та гуманітарної кризи в Україні.

Інтерв'ю триватиме приблизно 45–60 хвилин і охоплюватиме такі теми, як фінансові пріоритети вашої організації, виклики в підтримці жіночих ГО та можливі шляхи покращення партнерства між донорами та жіночими ГО.

I. Пріоритети та підходи до фінансування

1. Як би ви охарактеризували фінансові пріоритети вашої організації, особливо щодо прав жінок і гендерної рівності в Україні?

- Якою мірою підтримка жіночих ГО є пріоритетом у вашій стратегії?
- Які конкретні напрями (наприклад, протидія гендерно зумовленому насильству, розширення економічних можливостей, політична участь жінок) отримують найбільше уваги у ваших програмах?
- Як ваша організація інтегрує гендерний підхід у свої фінансові практики? Як ви забезпечуєте, щоб фінансування підтримувало не лише нагальні потреби жінок, а й довгострокові цілі гендерної рівності?

2. Які типи фінансування (наприклад, проєктне, основне, гуманітарне) ваша організація надає жіночим ГО в Україні?

- Як ви визначаєте, який тип фінансування є найбільш відповідним для конкретної жіночої ГО?

- Чи існує баланс між короткостроковою гуманітарною допомогою та довгостроковою інституційною підтримкою?

II. Доступ до фінансування та бар'єри

3. Які основні виклики чи бар'єри ви спостерігаєте під час надання фінансування жіночим ГО в Україні?

- Чи існують труднощі, пов'язані зі спроможністю організацій, адміністративним навантаженням або місцевим контекстом, які ускладнюють доступ жіночих ГО до фінансування?
- Як ви долаєте ці виклики, щоб забезпечити ефективний доступ жіночих ГО до фінансування та його ефективне використання?

4. Як ваша організація оцінює спроможність жіночих ГО до управління фінансуванням, особливо в умовах війни та гуманітарної кризи?

- Чи адаптуєте ви вимоги до заявок та звітності залежно від розміру та спроможності жіночих ГО?
- Як ви забезпечуєте, щоб менші або місцеві жіночі ГО не були позбавлені можливості отримувати фінансування?

III. Взаємодія між донорами та жіночими ГО

5. Як би ви охарактеризували взаємодію вашої організації з жіночими ГО, які ви підтримуєте?

- Як часто ви спілкуєтеся з лідерками та командами жіночих ГО поза грантовими процедурами?
- Чи існують механізми для жіночих ГО, які дозволяють їм надавати зворотний зв'язок щодо процесів фінансування або вимог донорів?

6. Яку додаткову підтримку (фінансову або нефінансову) ваша організація надає жіночим ГО, окрім фінансування?

- Чи пропонуєте ви ініціативи з розбудови спроможності, технічну допомогу чи менторську підтримку?
- Наскільки ефективними були ці ініціативи в зміцненні потенціалу жіночих ГО?
- Якою мірою ви залучаєте жіночі ГО до визначення пріоритетів та умов фінансування, особливо щодо балансу між гуманітарною допомогою та адвокацією?

IV. Вплив фінансування на жіночі ГО

7. На вашу думку, як ваше фінансування сприяло стійкості та довгостроковому розвитку жіночих ГО в Україні?

- Чи спостерігали ви значне зростання або вплив організацій завдяки вашій підтримці?
- У який спосіб, якщо взагалі, ваше фінансування допомогло жіночим ГО балансувати між реагуванням на нагальні гуманітарні потреби та довгостроковою адвокацією за гендерну рівність?
- Які виклики ви спостерігаєте в досягненні довгострокової стійкості жіночих ГО?

8. Який вплив, на вашу думку, має ваше фінансування на здатність жіночих ГО просувати гендерну рівність та права жінок в Україні?

- Чи є конкретні успіхи чи виклики, які ви могли б виділити?

V. Підтримка вразливих груп та інклюзивність

9. Як ваша організація забезпечує, що жіночі ГО, які працюють із вразливими групами (наприклад, ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю, представниці етнічних меншин), отримують належну підтримку?

- Чи існують спеціальні фінансові механізми або ініціативи, спрямовані на підтримку цих груп?
- Які основні труднощі ви спостерігаєте в забезпеченні фінансування для жіночих ГО, що працюють із вразливими групами? Як їх можна подолати?
- Які основні виклики в забезпеченні інклюзивного фінансування для цих спільнот?

10. Які кроки ваша організація робить для просування різноманіття та інклюзії у своїх фінансових процесах?

- Як ви гарантуєте, що голоси різних груп, особливо маргіналізованих жінок, враховуються під час розробки та впровадження програм?

VI. Рекомендації щодо майбутньої підтримки

11. Які покращення ви б запропонували для того, щоб зробити середовище фінансування більш доступним та сприятливим для жіночих ГО в Україні?

- Чи потрібні зміни в процесах подання заявок, звітності або координації між донорами?

12. З огляду на майбутнє які партнерства або форми співпраці між донорами можуть найбільше сприяти підвищенню впливу фінансування для жіночих ГО в Україні?

Дякуємо за ваші цінні думки та досвід. Чи є ще щось, що ви хотіли б додати про виклики або можливості в підтримці жіночих ГО в Україні, особливо в умовах війни та гуманітарної кризи?

Додаток 2.3. Гайд для глибинних інтерв'ю з представницями/ками органів влади України

Дякуємо, що погодилися взяти участь у цьому інтерв'ю. Ми проводимо дослідження, щоб краще зрозуміти фінансове середовище та механізми підтримки жіночих ГО в Україні. Ваша експертиза як представника/ці уряду є важливою для розуміння того, як державна політика може сприяти підтримці жіночих ГО та просуванню гендерної рівності.

Інтерв'ю триватиме приблизно 45–60 хвилин. Ми обговоримо вашу думку щодо ролі жіночих ГО, урядової підтримки їхньої діяльності та можливостей для зміцнення співпраці.

I. Роль уряду в підтримці жіночих ГО

1. Яку роль наразі відіграє уряд у підтримці жіночих ГО в Україні?

- Чи існують конкретні програми, політики або ініціативи, спрямовані на підтримку жіночих ГО?
- Як уряд визначає пріоритетність гендерної рівності у своїй співпраці з громадянським суспільством?

2. Як змінився підхід уряду до підтримки жіночих ГО з початку повномасштабного вторгнення у 2022 році?

- Чи відбулися значні зміни в пріоритетах, фінансуванні або політиках, спрямовані на кращу підтримку жіночих ГО та гендерної рівності?

II. Співпраця між урядом та жіночими ГО

3. Як би ви охарактеризували співпрацю між державними органами та жіночими

ГО, які працюють над питаннями гендерної рівності та прав жінок?

- Чи існують формалізовані платформи або механізми для регулярного діалогу між жіночими ГО та державними структурами?
- Наскільки ефективною є ця співпраця у впливі на ухвалення політичних рішень щодо прав жінок?

4. Які виклики або бар'єри існують у співпраці між урядом та жіночими ГО?

- Чи є проблеми, пов'язані з координацією, розподілом ресурсів або розбіжностями в пріоритетах?
- Як, на вашу думку, можна подолати ці виклики?

III. Фінансування та ресурси

5. Чи надає уряд фінансову чи іншу підтримку жіночим ГО (наприклад, соціальне замовлення, співфінансування заходів, адміністративну підтримку тощо)?

- Якщо так, які типи підтримки доступні і яким чином відбувається розподіл цих ресурсів?
- Чи існують чіткі критерії для визначення того, які жіночі ГО можуть отримувати державну підтримку, особливо ті, що працюють із вразливими групами?
- Чи існують адміністративні, регуляторні або бюрократичні бар'єри, які ускладнюють доступ жіночих ГО до державної підтримки? Як можна покращити ці механізми фінансування?

IV. Державна політика та гендерна рівність

6. Якою мірою державні політики та програми з гендерної рівності узгоджуються з пріоритетами жіночих ГО?

- У яких сферах робота жіночих ГО відповідає чи доповнює урядові ініціативи?
- Які прогалини існують між пріоритетами жіночих ГО та діями уряду у сфері гендерної рівності?

7. Яких заходів вживає уряд для того, щоб жіночі ГО, які працюють із вразливими групами (наприклад, ЛБТКІ+ жінки, жінки з інвалідністю, представниці етнічних меншин), отримували належну підтримку?

- Чи є конкретні політики або програми, спрямовані на вирішення потреб цих вразливих груп?

- Як би ви оцінили інклюзивність поточних урядових ініціатив у сфері підтримки жіночих ГО?

V. Вплив державної підтримки на діяльність жіночих ГО

8. На вашу думку, наскільки ефективною є державна підтримка в допомозі жіночим ГО досягати своїх цілей?

- Чи спостерігали ви вимірюваний вплив на гендерну рівність або розширення прав і можливостей жінок у результаті цієї підтримки?
- Чи є конкретні приклади успішних партнерств або ініціатив?

9. З якими викликами стикаються жіночі ГО в реалізації своїх програм через обмеження в державній підтримці?

- Чи є конкретні сфери (наприклад, фінансування, розбудова спроможності, взаємодія з політиками), у яких урядова підтримка могла б бути посилена для більш ефективної роботи жіночих ГО?

VI. Рекомендації щодо майбутньої співпраці

10. Яких заходів міг би вжити уряд для зміцнення співпраці з жіночими ГО?

- Як уряд може краще інтегрувати жіночі ГО в процеси ухвалення рішень на національному рівні щодо гендерної рівності?
- Чи потрібно створювати або вдосконалювати певні платформи чи процеси для глибшої взаємодії?

11. Які ключові зміни в державній політиці чи фінансуванні ви б рекомендували для покращення підтримки жіночих ГО та їхньої роботи у сфері гендерної рівності в Україні?

- Як уряд може забезпечити, щоб його політики та програми відповідали потребам жіночих ГО, особливо в контексті відновлення та відбудови країни?

Дякуємо за ваші цінні думки та досвід. Чи є ще щось, що ви хотіли б додати щодо ролі уряду в підтримці жіночих ГО, гендерної рівності чи ширшої співпраці з громадянським суспільством?

**For all women's rights,
in every corner of the world.**

kvinnatillkvinna.se
kvinnatillkvinna.org

Contact:
info@kvinnatillkvinna.se